Carl Olof Rosenius

Samlede skrifter, Bind 14 – Høytidene

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Olof Rosenius: *Samlede skrifter, Bind 14 – Høytidene*.
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 24. november 2026.

Innhold

Det gjorde Gud 1
Gud sendte sin sønn – Gal 4,4–5 12
Ære være Gud i det høyeste 22
Gudsfryktens store hemmelighet 32
La oss holde påske 46
Spisingen av påskelammet 59
Hva jeg vil gjemme fra påsken 69
De dødes oppstandelse og det evige liv 78
1. Korinterbrev 15 78
1. Korinterbrev 15,12–13 81
1. Korinterbrev 15,14–16 83
1. Korinterbrev 15,17–18 84
1 Kor 15,19 84
1 Kor 15,30–32 86
1 Kor 15,20 87
1 Kor 15,21–22 87
1 Kor 15,23–24 87
1 Kor 15,25–26 88
1 Kor 15,29 88
1 Kor 15,33–34 89
1 Kor 15,35 89
1 Kor 15,36–38 90
1 Kor 15,40–41 92
1 Kor 15,42–44 93
1 Kor 15,49 95
1 Kor 15,50–53 95
1 Kor 15,54–57 96
1 Kor 15,58 96
Den Hellige Ånd og helliggjørelsen 97
Vær brennende i ånden – Åp 3,14–21 112

Om Carl Olof Rosenius 122

Det gjorde Gud

«For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn» (Rom 8,3).

Hvor herlig å få høre engelen rope det ut: «Se, jeg forkynner dere en stor glede: I dag er det født dere en frelser». Hvor herlig å høre sangen som den himmelske hærskaren deretter stemmer i: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden, i mennesker Guds velbehag» (Luk 2).

Likevel er det mange kristne, som midt i den herligste julestemning, likevel ennå aldri har sett hva denne «store glede» består i, eller hatt noen virkelig glede og nytte av den. Dette er spesielt trist, fordi det er mennesker som oppriktig ønsker å feire Frelserens fødsel på en verdig måte, og som – fordi de hører og vet at man bør glede seg over barnet i krybben – virkelig også forsøker på det.

Ja, år etter år strever de med det, men uten i virkeligheten å ane hva dette barnet betyr for dem, og hva det egentlig er grunn til å glede seg over. Når julelysene er slukket og julestemningen ebber ut, er derfor også deres juleglede over.

Hvis du virkelig visste hva Kristus har utrettet for deg, ville du feire jul hele året og fortsette med det livet igjennom – slik som vi også i evigheten skal prise vår Gud for dette nådens under, at han ga oss sin enbårne sønn. Om vi nå gjennom denne betraktningen, skal få frelsende lys over Kristi gjerning og Kristi person, avhenger av Guds Ånd. Selv den klarest mulige tale uten Guds Ånd, er ikke nok. «Ingen kjenner Sønnen uten Faderen, sier Jesus, «heller ikke kjenner noen Faderen uten Sønnen, og den som Sønnen vil åpenbare det for» (Matt 11,27).

I hvilken hensikt sendte da Gud oss sin sønn? Og hva var egentlig Sønnens oppdrag på jord? Hva kom han for å utrette? Blant de mange

skriftord som svarer på dette, er et av de mest bemerkelsesverdige Romerne 8,3, hvor det står:

«For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet.»

Nøyaktig det samme finner vi uttrykt allerede i den forunderlige julegleden Jesaja legger for dagen, når han om barnet som er oss født, Sønnen som er oss gitt, sier: «De gleder seg for ditt åsyn, slik en gleder seg om høsten, slik en jubler når de deler hærfang. For åket som tynget det, og stokken på dets skulder, driverens stav, har du brutt i stykker, som på Midians dag» (Jes 9,4–5).

Hva er det tunge åket Jesaja taler om, annet enn loven som binder syndens byrde på våre skuldre? Hva er «stokken på dets skulder» og «driverens stav» annet enn den samme truende, straffende og fordømmende lov, som bestandig plager vår samvittighet? Derfor kaller Paulus den også for «trelldommens åk» (Gal 5,1). Samtlige uttrykk er lånt fra de levekårene trellen måtte leve under, som tvunget av fogdens pisk, måtte dra de tunge byrdene og bære de tunge åkene.

Som allerede nevnt, har Herrens Ånd sagt oss det samme gjennom profeten som gjennom apostelen her. Men Jesajas ord er bildespråk, mens Paulus derimot taler med klare ord. Og når fienden begynner å anfekte vår fred, blir vi så mistenksomme overfor alle Guds løfter, at han må tale klart og tydelig til oss, dersom vi skal bli rolige for at alt det som virker altfor trøstefullt og godt til å være sant, virkelig forholder seg slik.

I tillegg har Paulus' ord et innhold av en så trøstende og gripende karakter, at det knapt finnes noe tilsvarende i hele Det nye testamente.

Kristne med en viss erfaring vil bekrefte at det ofte i våre tanker hersker en spesiell forvirring:

Vi innrømmer villig at Kristus har oppfylt alt fullkomment. At han ble «født under loven for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven» (Gal 4,4–5). At han «kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss».

Men når vi så har samlet tankene om betraktningen av dette, blir all den trøsten som ligger i det, gjort til intet av en eneste tanke som denne: «Javisst, det er alt sammen sant og stort, men hva hjelper det

meg, når jeg vet med meg selv, at jeg verken på den ene eller andre måten er slik Gud krever jeg skal være, eller gjør det han vil jeg skal gjøre. Hvordan skulle jeg kunne tilregne meg trøsten av Kristi forsoning?»

Det er mot denne forvirrende tankegangen det nevnte bibelordet taler så sterkt. Nettopp det som var umulig for loven, sier Paulus, nettopp det var det Gud gjorde da han sendte sin sønn. Nettopp det som du i går eller i dag, med angst i sinnet ditt, har tenkt på som noe loven ikke var i stand til å utrette hos deg, nettopp det har Guds Sønn for lenge siden oppfylt for deg.

Da ser du hva Kristus betyr for deg. Da forstår du hvorfor budskapet lød om en «stor glede». Da må det heller ikke undre deg, at de som har hatt en slik reell og virkelig nytte av Frelseren som ble født, ikke kan la være å glede seg over ham, og love og prise hans navn.

At Gud sendte sin Sønn til verden for å oppfylle det loven ikke var i stand til – det er evangeliets kjerne og vesentlige innhold. Alle profetene vitner om dette, og alle forbildene og skikkelsene i Det gamle testamente peker fremover mot det. Derfor sier også Paulus i samme sammenheng: «Da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven» (Gal 4,4). Og igjen et annet sted: «Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror» (Rom 10,4).

Men hva vil det si at loven var maktesløs på grunn av kjødet? Har kjødet en slik makt? Er ikke kjødet derimot svakt?

Kjødet er sterkt i ondskap, men svakt overfor fristelser. Derfor stiller den hellige lov forgjeves sine krav til oss.

At loven er maktesløs på grunn av kjødet, kan illustreres med følgende lignelse:

Hvis jeg ønsker å få laget et flott møbel, og i den anledning henvender meg til en dyktig møbelsnekker, som har de beste og mest hensiktsmessige verktøy til sin rådighet, men jeg gir ham et stykke råttent tre til arbeidet, så vil alle verktøyene hans bli gjort til skamme. Materialet er av en slik karakter at det ikke kan jobbes med; det smuldrer mellom hendene hans. Til tross for all hans faglige dyktighet, ble han maktesløs fordi materialet ikke var egnet til formålet.

Slik er det også her. Loven er hellig og god, dens bud er strenge og dens trusler forferdelige. Etter Guds vilje beveger alt det skapte seg, men mennesket – dette usle materialet – kan ikke av Guds hellige

lov formes og dannes etter hans vilje. Materialet smuldrer mellom hendene på ham.

Menneskets hjerte, sier Herren, er «svikefullt fremfor alt». Et menneske kan gjøre alt for å holde loven, og likevel, når det gjelder, bryte den like grovt som om lovens trusler og dommer aldri hadde nådd hans ører. Han kan fortvile ved tanken på lovens dom, men ikke desto mindre synde igjen.

«Men har vi da ikke en fri vilje?» innvender du. «Hva ligger det ellers i dette uttrykket, hvis ikke vi har evne til å gjøre det Gud krever at vi skal?»

Nei – den frie viljen lever i mennesket kun som et minne fra Paradisets lykkelige dager, før fallet skjedde. Da hadde mennesket en fri vilje. Men siden Adam og Eva tok av den forbudte frukten, har det aldri i menneskehetens historie vært noen som har hatt en fri vilje.

«Jeg er kjødelig, solgt som trell under synden», sier Paulus i Romerne 7,14. Legg merke til dette: solgt som trell. Den som er solgt som trell, har ikke lenger noen fri vilje. Ja, Paulus går enda lenger. Ikke nok med at loven ikke makter å gjøre oss hellige, den øker tvert imot synden. Dels vekker den begjæret ved sine forbud (Rom 7,7–8), og dels gjør den mennesket fiendtlig innstilt mot Gud, når det merker at det ikke makter å lyde hans lov (Rom 8,7).

Altså - loven øker synden, samtidig som den forbyr og dømmer den. Slik går det til at «loven virker vrede».

Når mennesket ikke vil erkjenne at det i bunn og grunn er fordervet og udugelig, men tvert imot mener, at bare det kan motiveres av loven til å bruke alle sine krefter, så vil det også være i stand til å lyde dens bud, da begynner den håpløse, uendelige kampen som så mange vakte sjeler har vært ved å gå helt til grunne i.

De ser bestandig for seg det herlige bildet av hva de burde være, og bestandig pirres de av loven til å forsøke å nå dit. Men hver gang de virkelig vil nå det, smetter det ut av hendene deres. Tilbake står de med en ny og forsterket smerte.

Likevel nekter de å tro at det de på denne måten strekker seg etter, kun er et fantasibilde, fremkalt av bevisstheten om hva vi en gang var, og hva Gud i sin hellighet er – men som for øvrig aldri er funnet hos andre enn den ene: mennesket Jesus Kristus.

Gud har en vis hensikt når loven alltid stiller dette fullkomne bildet foran øynene våre: Vi skal lære å gråte over det vi har mistet, og søke ham som har det vi mangler. Men det selvrettferdige mennesket gjør dette til skade for seg selv. Han tror at han fremdeles har evne til å oppfylle Guds krav. Han plager seg selv med det inntil han omsider, utmattet og helt tilintetgjort, må oppgi kampen og som fullstendig fortapt motta nåde som nåde. Det er dette Jesus kaller «den trange døren».

Først senere, når samvittigheten er blitt «død fra loven», frigjort og salig i Kristus, kan et menneske begynne å spore hos seg selv en viss nyskapt kraft og evne til å elske og følge Guds bud. Men alltid kun så lenge han blir i dette frigjorte, troende sinn.

Mot denne dypt rotfestede egenrettferdigheten og de pinaktige vantroskvalene som følger – fordi ondskap og fordervelse er alt du kan finne hos deg selv – hvilken velsignet virkning ville det da ikke få, om du virkelig fikk se hva som ligger i den korte setningen: «Gud sendte sin Sønn i syndig kjøds lignelse.»

Hør det som om det var første gang! Hør et bemerkelsesverdig budskap bli ropt ut: Gud sendte sin sønn!

Tror du dette? Har du noen gang virkelig tenkt over, og virkelig trodd, at Gud har sendt oss sin sønn?

«Tror jeg at Gud har sendt oss sin sønn? Hvem skulle tvile på det?»

Tvile – nei! Men hør igjen hvordan spørsmålet lød: Har du virkelig noen gang trodd det? Kanskje har du aldri tvilt på det, men heller aldri virkelig trodd det.

Hvis vi virkelig trodde at Gud for vår skyld har gitt oss sin sønn, og at han er vår bror og lovoppfyller, så ville vi av bare glede og undring neppe kunne leve. At den store Gud, som i begynnelsen skapte himmelen og jorden med alt de rommer, og stilte det hele til menneskets tjeneste – at denne Gud i sin kjærlighet har sendt oss sin sønn for at han skulle oppfylle alt det som loven var maktesløs til: *Tror du dette*?

Det er en gammel og velkjent sannhet – til og med barn vet om den – men har du noen gang virkelig trodd det?

Den som enkelt kan tro det, har aldri virkelig forstått hva ordene rommer. Tenk, at Guds Sønn, «Ordet» som i begynnelsen var hos Gud – ja, som var Gud, og ved hvem alt er blitt til – «Ordet ble kjød», Gud ble menneske.

Det er ikke slik som noen har villet hevde, at Gud fra evigheten har vært menneske – noe man har villet bevise med at mennesket ble skapt i Guds bilde. Johannes sier uttrykkelig at «Ordet ble kjød» (Joh 1).

Dette bekreftes også av de bemerkelsesverdige ordene hos profeten Mika, hvor Herrens Ånd på forhånd åpenbarer hvilken by Kristus skulle fødes i, og sier om den kommende herskeren i Israel: «Hans utgang er fra gammel tid, fra evighets dager.»

«Men du Betlehem, Efrata, som er liten til å være blant Judas tusener! Fra deg skal det utgå for meg en som skal være hersker over Israel. Hans utgang er fra gammel tid, fra evighets dager» (Mika 5,1).

Legg merke til dette: Han hvis utgang er fra gammel tid, fra evighets dager, skal nå «utgå fra Betlehem». Der skal han fødes og bli et menneske. Det lover godt for mennesket at Gud har trådt inn i tiden som menneske. Det beviser noe om hans nådefulle tanker og hensikter med oss. Tenk – at Gud for vår skyld er blitt menneske!

Kan du tro dette – og tro at det skjedde nettopp for at han skulle oppfylle det som var umulig for loven – og likevel et øyeblikk ha høye tanker om deg selv og din egen rettferdighet? Eller, på grunn av din usselhet, stadig være bundet av trelldommens ånd?

Kan du tro at Gud sendte sin sønn for at han skulle tjene oss, oppfylle loven i vårt sted, og som menneske gi sitt blod for menneskers skyld – kan du tro dette og likevel et øyeblikk frykte? Når du har fått lys over dette, ville ikke alle dine sorger, på én gang, forsvinne, og forvandles til lovsang og takk?

Gud sendte sin sønn «i syndig kjøds lignelse». På samme vis som Moses i ørkenen reiste opp en slange, lik de giftige, men uten gift, som et frelsesstegn, slik skulle Kristus være lik vår syndige slekt, for at vi derfra skulle kunne se med hvilken hensikt og for hvem han kom. Han skulle i «alle ting bli sine brødre lik … men uten synd».

Gud sendte sin sønn – «for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet» (Rom 8,3). Det vil si: Da Kristus gikk inn under syndens fordømmelse, fratok han synden dens fordømmende makt. Han fjernet ikke synden fra jorden, men ved å ta den på seg, brakte han den inn under dødsdommen, slik at den ikke lenger gjelder som en fordømmende faktor.

En dødsdømt forbryter gjelder ikke lenger som medlem av samfunnet. Stemmen hans teller simpelthen ikke med. Selv om han fremdeles er i live i fengselet, og vel ennå er i stand til å volde noens død dersom man kom ham for nær, er han fra samfunnets side betraktet som død.

På samme måte er det med synden. Den er ved Kristi synd – den han bar for oss og brakte offeret for i sitt legeme – kjent ugyldig som en fordømmende makt. Stemmen dens blir ikke hørt, når den krever fordømmelse over dem som lar Kristi offer gjelde for seg.

Den er fremdeles i live – at den bor i vårt onde kjød, erfarer vi daglig med smerte – den har fremdeles makt til å volde oss død, men kun ved å føre oss bort fra Gud. Legg merke til det: ikke ved sin fordømmende makt. For det er «ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus» (Rom 8,1).

Hvordan utdyper nå Paulus dette forunderlige, trøstefulle ordet fra Romerne 8,1? Jo, han sier i vers 2: «Jeg er frigjort fra syndens og dødens lov».*

* *Apostelen kaller her loven for en «syndens og dødens lov», ettersom den vekker synden til live og blir oss til død (Rom 7,5–13). Evangeliet derimot, kaller han «livets Ånds lov» (sammenlign 2 Kor 3,6–8).*

Hvis noen på grunn av forskjellige fortolkeres utlegning om dette er i tvil om hva Paulus egentlig mener, så skal han huske på følgende hovedregel for all fortolkning av Bibelens ord: Utlegg aldri et enkelt og uklart bibelord, slik at det kommer i strid med de mange mer klare og tydelige ordene, eller med evangeliets lære som helhet.

Vi finner intet sted i Skriften, noe om at de hellige har vært fri for striden mellom kjødet og Ånden. Tvert imot sier samme Paulus uttrykkelig, at «de som hører Kristus Jesus til, har korsfestet kjødet med dets lidenskaper og lyster» (Gal 5,24). Han advarer dem likeledes i vers 13 mot å la friheten bli en «anledning for kjødet», og i vers 17 karakteriserer han kjødets og Åndens innbyrdes forhold. Ingen vil her kunne nekte for at det er om de troende han taler.

Paulus lærer således ikke, at vi ved troen er blitt fri fra den iboende synden, selv om han taler om den herlige friheten fra syndens herredømme (Rom 6,14). Men en frihet som Paulus ofte omtaler, er friheten fra loven, og det er nettopp forklaringen av dette begrepet han er opptatt med her.

Men hvordan kunne jeg frigjøres fra loven? På dette svarer vers 3: «For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet.»

I den dødsdommen over kjødet som omtales her, har vi forklaringen på hvorfor det er «ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus». Kristus felte dødsdom over synden ved den synden som førte dødsdommen over ham.

På samme måte taler Paulus om loven når han sier: «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse, ved at han ble en forbannelse for oss» (Gal 3,13). Selve loven er ikke satt ut av kraft. Den henvender seg stadig til oss som et uttrykk for Guds vilje, og krever å bli overholdt og etterlevd. Men lovens forbannelse – fra den er vi løst, så sant vi er i Kristus Jesus.

På grunn av troens svakhet, er vi ikke alltid i stand til å overtale oss selv at det er slik. Ofte nok lar vi oss fremdeles uroe og forskrekke av lovens dom. Men i virkeligheten blir ingen troende dømt etter loven. Hvis vi nemlig skulle dømmes etter loven, ville hele Kristi fullbrakte verk med det samme vært uten nytte (jfr. Gal 2,21).

Om døden gjelder det samme: «Død, hvor er din brodd», sier Skriften (1 Kor 15,55). Selve døden eksisterer fremdeles. Men dens fryktelige brodd – døden i betydning av syndens lønn – denne brodden er brutt.

Altså: Synden, loven og døden finnes fremdeles, men retten til å gjøre kravene sine gjeldende mot oss har de mistet. Synden hos de troende gjelder for Gud som et intet. «Det er ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus.» Lovens dom er som om den aldri var avsagt. Loven kan engste samvittigheten, true og skremme oss, men den får ikke dømme oss. Døden kan legge legemet i jorden, men den får ikke holde oss fast der.

Det gjelder bare om at vi i denne sammenhengen er så vel undervist og har så mye tro, at vi ikke lar oss forvirre når vi ser at synden fremdeles er levende i oss, hører loven fremdeles true, og merker at døden ennå angriper oss. Det gjelder å komme i hu, hva Kristus har utrettet, da han selv ble gjort til synd, felte dødsdom over synden, selv ble en forbannelse for å kjøpe oss fri fra lovens forbannelse og med sin egen død frarøvet døden dens makt til å skade.

Alt dette skjedde i Kristi store seier over synd, død, djevel og helvete, og er grunnen til at apostelen med så stor frimodighet trosser disse mektige maktenes tyranni, at han sier: «Død, hvor er din brodd? Død, hvor er din seier? Dødens brodd er synden, og syndens kraft er loven. Men Gud være takk, som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus!» (1 Kor 15,55–56).

Luther sier at slik jødene trosset den korsfestede Kristus – «er du Guds Sønn, så stig ned fra korset» – slik skal vi, Kristus til ære, trosse alt som vil skremme oss, men som han i sin seier har beseiret for oss.

Du avskyelige synd, skal du si, du lever vel fremdeles i mitt kjød, men du skal ikke fordømme meg. Denne makten ble tatt fra deg da min Herre felte dødsdommen over synden i kjødet.

Du hellige, forferdelige lov, du har med god grunn rettet anklagen mot meg, for jeg er en synder. Men din fordømmelse skal ikke komme over meg, det skal han sørge for, som kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for meg.

Du død, som så ofte skremmer mitt uforstandige hjerte. Vel skal du legge mitt legeme i graven, men du skal ikke skade meg. Du vil tvert imot gjøre meg en tjeneste. Selv om det «dumme kjød» ikke elsker deg, så gjør det likevel godt å gjennom deg å bli stedt til hvile, for jeg kjenner ham som har sagt: «Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør» (Joh 11,25).

Grav og helvete, hvor er din seier? «Men Gud være takk, som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus!» (1 Kor 15,57).

Til noe så usigelig stort var det Frelseren skulle tjene oss – han, om hvis fødsel engelen ropte ut: «Se, jeg forkynner dere en stor glede». Bare vi daglig kunne dra nytte av dette som et vern mot alle de anfektelsene som følger av at loven ikke er i stand til å utrette det den krever, at synden fremdeles er virksom i oss og samvittigheten derfor fordømmer oss.

Vi burde gjøre det til en regel for oss, at så snart noe slikt forsøker å rokke ved vår tro, så skulle vi straks bringe vårt hjerte til ro, ved å si til Gud: «Jeg vet godt at synden fremdeles er levende og virksom, men den er under dødsdommen; den gjelder som allerede død, som om den ikke var til. Den har ingen fordømmende makt hos Gud, og selv om jeg ikke alltid kan holde fast på dette, så regner likevel Gud

med det slik.» Han vet å fullt ut vurdere det verk hans enbårne sønn har utført.

Det som var umulig for loven, nettopp det gjorde Gud, da han sendte sin sønn.

Om jeg en dag for eksempel er så adspredt, likegyldig og treg at jeg ikke makter å samle mitt sinn om Ordet – gjelder så ikke likevel fullt det Kristus har gjort?

«Men hva nytte har jeg av det?» spør du. «Jeg er så tørr som et dødt tre, jeg merker overhodet ikke noe av troens liv i mitt hjerte.»

Men hva har da det å si? Skal skiftende følelser rokke ved vår dyrt kjøpte nådestand? Eller skal vår mangel på følelser gjøre til intet det Kristus har gjort? Det er nettopp ved å vende blikket mot deg selv på denne måten, at du forhindrer troens liv i ditt hjerte. Hvis du i stedet holdt deg til de mektige, trøstefulle kjensgjerningene vi har betraktet her, skulle det tvert imot skape fornyet liv. Det står fremdeles fast, at det loven umulig kunne utrette i deg, det gjorde Gud da han sendte sin sønn.

Eller om jeg er altfor uopplagt til å be: «Det er umulig for meg å gjøre det nå – jeg må vente!», gjelder så ikke likevel fullt ut det Kristus har gjort, også nå? Står jeg ikke fremdeles i samme nåde hos Gud? Er det kun halvveis og ufullkomment det Kristus har gjort, slik at vår frelse til dels skulle være avhengig av hva vi selv skulle kunne få til?

Gud bevare oss fra å med en slik innbilt samvirkning, frarøve vår frelser hans ære! Har han i sitt jordelivs dager med «sterkt skrik og tårer, sendt bønner og nødrop», så vil jeg ikke engang med min bønn forsøke å gjøre min forsoning mer fullkommen enn den i forveien er. Heller måtte jeg da helt la være med å be!

Lammet alene, det slaktede lam, er verdig vår ære og pris. Og det å ha alt i Kristus kan i en slik grad skape glede i mitt hjerte at jeg også nå begynner å be – og be i tro.

På denne måten vil jeg, uansett hvilken usselhet jeg er i, alltid kunne trøste meg med, og glede meg over at nettopp det som jeg ikke kan, og som det er umulig for loven å utrette, har Kristus gjort for meg. Skal ikke Kristus da være min eneste trøst? Eller skal min renhet, min anger og min bønn telle med i min frelse? Hva skulle da troen og troens rettferdighet tjene til? Nei, Kristus vil jeg prise!

Og når jeg får nåde til i troen å gripe og holde fast på dette, så kan jeg ikke annet enn å elske ham som har utrettet det uutsigelig store for meg, hvorved jeg har en evig og blivende nåde hos Gud. Da begynner jeg å elske hans hellige vilje, angre, hate og forbanne all synd, fordi den mishager ham. Og da går det etter hvert slik englene sang den natten da Jesus ble født, at «Gud får all ære, og at det blir fred på jorden, i mennesker Guds velbehag.»

Gud sendte sin sønn – Gal 4,4–5

«Da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår.» (Gal 4,4–5).

Har du noen gang virkelig gjort deg klart hva dette ordet inneholder, og tror du det det sier? Har du forstått budskapet engelen forkynte og himmelens hærskarer sang deres lovsang om, ute på Betlehemsmarkene?

«At Gud sendte sin sønn – ja, hvilket menneske vet og tror ikke det», sier du kanskje. Men vokt deg – vær ikke for sikker!

Hvis jeg virkelig trodde det, ville hele verden forsvinne. Jeg ville verken se eller høre noe annet, og all sorg ville bli forvandlet til glede, på grunn av denne ene store gleden. Men nei, jeg ser altfor tydelig, at jeg i virkeligheten ikke tror det. Jeg vet naturligvis godt, at det er en like evig og guddommelig sannhet, som at Gud i begynnelsen skapte den verden jeg ser med mine legemlige øyne.

Men i sitt innerste vesen er mennesket, på grunn av syndefallet, blitt så fordervet at det ikke har evne til virkelig å fatte noe slikt. Vi ser det som i en tåke, og tror det som i en sovende tilstand.

Til tross for dette kan likevel Herren gi oss mye mer lys, glede og kraft gjennom dette forunderlige budskapet, enn vi hittil har mottatt. La oss derfor samle våre tanker om det nevnte skriftordet og ta det til hjerte, som om vi aldri før hadde hørt det. Dette krever nødvendigvis indre stillhet – ja, det krever at Gud forbarmer seg over oss og sender oss sin Hellige Ånd. La oss høre ordet igjen – det lyder som følger:

«Da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår.» (Gal 4,4–5).

Allerede i ordene «Da tidens fylde kom» klinger det en himmelsk tone, forunderlig vakker og skjønn. De åpner for oss en verden fylt av de herligste gleder. For et åndelig våkent øye, viser straks den store mengden av guddommelige løfter seg: åpenbaringer om Kristus og forbilder som peker mot ham, slike som fylte Det gamle testamentets lange ventetid. Med «tidens fylde» menes nemlig «den tid som Faderen på forhånd hadde fastsatt» – tiden da Det gamle testamentes formynderskap skulle ta slutt, tiden da alle de profetiske ord og forbilder skulle gå i oppfyllelse.

Da budskapet lød over Betlehems marker: «Se, jeg forkynner dere en stor glede – en glede for alt folket. I dag er det født dere en frelser» – var Ordet blitt kjød. Da kunne man se ham med egne øyne, liggende i krybben, han som var innholdet i alle løftene.

Her ligger nå, synlig for alle, «kvinnens ætt» som skulle knuse slangens hode. Her ligger «Abrahams ætt», i hvem alle jordens folk skulle velsignes. Her ligger herskeren fra Juda som folkene skal lyde (1 Mos 49,10). Her ligger «Davids Sønn», som samtidig var «Davids herre» (Sal 110,1). Her ligger «Zemak», spiren, Isais rotskudd, og det tegnet at jomfruen skulle føde en sønn som hun skulle kalle Immanuel: Gud med oss (Sak 3,8; Jes 11; Jes 7,14).

Her ligger nå barnet, på hvis skuldre herredømmet skal hvile, og hvis navn skal være «Under, Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far, Fredsfyrste» (Jes 9,6). Her ligger herskeren i Israel, som skulle fødes i Betlehem, men som har en utgang fra gammel tid, fra evighetens dager (Mika 5,1). Her ligger lammet som skulle tas fra flokken, og hvis blod, strøket på dørkarmene, skulle beskytte mot ødeleggeren.

Det gamle testamentets historie er fylt av slike forutsigelser og bilder. Mot disse årtuseners utallige vitnesbyrd, blir all min tvil og alle mine innvendinger som flyvende støv og strå mot et eldgammelt, grunnfestet fjell. Takk Gud for hans usigelige gave!

«Da utsendte Gud sin sønn.» Dette er det sentrale i bibelverset, og i hele vår kristne tro. Men her står vi også overfor noe vi aldri virkelig av hjertet kan fatte.

Legg merke til hvordan ordene lød. Det står ikke: «Da fødtes Guds sønn», men: «Da utsendte Gud sin sønn, født av en kvinne».

Barnet du ser i ånden i krybben, er ikke et barn som har mottatt et så stort mål av Guds Ånd, og i så stor grad har vært gjenstand for Guds velbehag, at Gud derfor kaller det sin sønn. Barnet var, sier Skriften, Guds evige sønn. «I begynnelsen var Ordet… og Ordet var Gud.» «Og Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss. Og vi så hans herlighet, en herlighet som den en enbåren Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet» (Joh 1,14).

Dette er betydningen av ordet «utsendte». Gud sendte sin sønn – altså en sønn som allerede på forhånd var til, men som nå, da tidens fylde kom, ble sendt til vår jord.

Jesus sier det selv: «For så har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne.» (Joh 3,16). Han sier også: «Herliggjør du meg, Far, hos deg selv med den herlighet jeg hadde hos deg før verden ble til! …Jeg er utgått fra Faderen og er kommet til verden. Jeg forlater verden igjen og går til Faderen.» (Joh 17,5; 16,28).

Apostelen Johannes sier: «Ved dette ble Guds kjærlighet åpenbart blant oss, at Gud har sendt sin enbårne Sønn til verden, for at vi skal leve ved ham … han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder.» (1 Joh 4,9–10).

Og Paulus sier: «… det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse.»

Dette må du ha klart for deg, når du i ånden betrakter det underfulle barnet i krybben i Betlehem, hvis fødsel ble kunngjort av engler for fattige gjetere ute på marken, og av den lysende stjernen for de vise mennene fra Østerland.

All takk og lov, pris og ære være vår Gud fra evighet til evighet for hans usigelige gave!

Gud sendte sin sønn.

«Født av en kvinne.» For et ufattelig under! Guds evige sønn blir menneske, et virkelig menneske, men ikke et syndig menneske. Født av en kvinne! Det som på naturlig måte er født av en kvinne, må også være et sant og virkelig menneske. Slik er Guds evige sønn et medlem av vår slekt. Han regnes blant Adams avkom, slik vi også kan se i det første kapittelet i Det nye testamente. Guds sønn er vår slektning i

kjødet, «i alle ting sine brødre lik» – men uten synd. For en ufattelig kjærlighet, som la en så underfull plan for vår frelse!

For fornuftens øyne svartner det her. Guds evige sønn, vår slektning, vår bror! Er det virkelig sant? Er det mulig? Jeg fatter det ikke, men kan heller ikke få det ut av mitt sinn. Så stor vekt ligger på dette spørsmålet, at med det står og faller hele kristendommen – og med den vår evige frelse og salighet.

På den ene siden er det altfor herlig og stort til å tro: at vi, arme, falne menneskebarn, skulle være så høyt hedret og verdsatt av Gud, at hans evige sønn ble vår bror og slektning. På den andre siden er denne anstøtssteinen for tung til at jeg kan få ryddet den av veien.

Vi finner jo en verden full av vitnesbyrd om ham: først en hel lang tidsalder med de merkeligste forutsigelsene, deretter en påfølgende tidsalder med det ikke mindre bemerkelsesverdige, den underfulle og helt nøyaktige oppfyllelsen av alt som var varslet. Kan jeg komme utenom ham som alle disse forutsigelsene taler om? Den steinen bygningsmennene forkastet, men som av Gud er gjort til hovedhjørnesteinen – skal også jeg forkaste den?

Eller kan jeg komme utenom det jeg ser skjer i Guds rike på jorden i dag, og de erfaringene jeg selv personlig har gjort av Guds trofasthet? Nei, i sannhet, han er en levende, alltid nærværende Gud. Vi kjenner ham jo, men bare som åpenbart i kjød. «Ingen kjenner Faderen uten Sønnen» (Matt 11,27).

Men kan jeg da på den andre siden tro dette store og herlige budskapet, at Gud er «åpenbart i kjød»? Det er da nesten for herlig og stort til å tro! Og likevel er det en evig, guddommelig sannhet – en sannhet som ikke blir påvirket av om all verdens fornuft slår seg sønder mot den.

Ja, Gud være takk for at vi ikke kan forstå ham! Det betyr at vi ikke har en så liten Gud at vår stakkars, forblindede fornuft kan fatte hans tanker og råd. Gud bevare oss fra å ha en Gud som får plass i vår forstand – vi, for hvem selv vårt eget vesen er en gåte.

Men akk, så vanskelig det likevel er for vårt stakkars hjerte å holde fast ved dette forunderlig store: Guds Sønn ble vår slektning, vår bror. Om bare denne sannheten alltid stod klart og lysende for meg, ville det vært nok – for tid og for evighet. Fra denne herlige kjensgjerningen ville jeg trekke slike slutninger, at ikke en eneste sørgelig tanke

lenger fikk rom i mitt hjerte. Snarere ville jeg av overveldende glede og fryd være nær ved å briste.

For har Guds evige sønn latt seg føde inn i vår falne, fornedrede slekt, da er den i sannhet blitt opphøyet – høyt over engletroner, helt opp til Guds trone i himmelen. Den vanæren, fornedrelsen og skaden som rammet oss i syndefallet, må man si er blitt mer enn rikelig hevnet og erstattet. Så stor ære er det nå å være menneske at de hellige englene med god grunn kunne ønske: «Å, om jeg var et menneske!»

Sant er det også, som Luther sier, at siden Guds sønn er blitt menneske, burde dette føre til den holdning hos oss, at vi ikke kunne annet enn å glede oss over og elske enhver som er av menneskeslekt, og aldri være i stand til å huse en ukjærlig tanke om noen.

Enhver kristen burde som motvekt mot alle livets vanskeligheter, samle sitt sinn om dette og be Gud om nåde til å virkelig kunne gripe det. Det finnes i sannhet ingen mer vanvittig dårskap på jorden, enn å helt glemme det virkelige forholdet, og la de minste småting bekymre oss, som om det ikke fantes utvei eller håp.

Er Guds sønn vår bror og frende, da aner jeg i Guds hjerte en kjærlighet til oss mennesker, som er større enn vi vanligvis regner med at han har. Da kan det ikke stemme, hva vi så ofte har en følelse av, at Gud er så langt borte og nærmest likegyldig overfor oss.

Det må ligge noe bak – et underlig spill han har for seg med oss mennesker, når han av og til later som om han ikke bryr seg om oss. For når jeg for alvor tenker over det: først ser at alt Gud har skapt på jorden, har han skapt for menneskets skyld, og deretter det store nådens under, at han inngår det mest intime slektskap med mennesket. Da må jeg utbryte: La dette Guds hjertelags største bevis gjelde fremfor alt du ellers erfarer, synes, føler og ser!

For å tukte og døde vårt gamle menneske, må han ofte oppføre seg annerledes: innvortes plage oss med trusler og lov, og utvortes sende oss alle slags sorger og bekymringer. Da er det vi av og til spør med undring: Hvordan er Gud egentlig innstilt mot meg? Er det et altfor mildt og vennlig bilde jeg har dannet meg av ham?

Dette er en fristelse, en giftig innskytelse fra vår fiende, Satan. I et slikt øyeblikk er det viktig å av all makt holde fast på det beviset på Guds sanne vesen. Du leser Guds sinnelag i dette: at han med hjerte og sjel trådte inn i kjødelig fellesskap med oss.

Da forstår jeg også at det mellom Gud og mennesker er en langt mer inderlig forening enn vi vanligvis tenker og tror. «han [er] ikke er langt borte fra en eneste av oss … vi er også hans slekt» (Apg 17,27–28).

Men enda mer forstår jeg av helheten, når jeg også får se hvorfor – med hvilken hensikt det var – at Gud ble menneske. Gud ville selv – for et ufattelig kjærlighetsunder – rette opp det vi hadde forbrutt oss mot ham. Han ville gi oss én til å oppfylle loven for oss, slik at vi nå for andre gang skulle få vårt liv som en gave fra ham. Om dette leser vi nå i teksten vår:

«Født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven.»

Akk, dette ugjennomtrengelige vantroens mørke, som alltid forhindrer oss fra for alvor å holde fast ved dette!

Kan det undre deg, at de som virkelig tror det, inderlig elsker en slik Gud og Frelser? Kan det undre deg, at de blir brennende i ånden, fylt av en høyere, himmelsk kjærlighet, glede og fred? Kan det undre deg at de med stor iver vender seg mot alt falskt som utgir seg for å kunne gjøre oss rettferdige og hellige?

Da Gud ville frelse de falne menneskene og fri dem fra lovens dom, måtte det skje på en slik måte, at ikke den minste bokstav eller tøddel i hans guddommelige rettferdighet ble krenket. Og det skjedde, sier apostelen, ved at Guds sønn ble født under loven. Han som var lovens herre, ble frivillig lovens tjener.

Syndefallet virket så ødeleggende på alle våre evner og krefter, at det ikke var den minste smule tilbake, som ikke var gjennomsyret av ondskap og synd. Det fantes ikke en eneste i hele menneskeslekten, som var i stand til å holde Guds lov. Alt som er å finne i mennesket, er i et motsetningsforhold til loven.

Når vi burde elske Gud av hele vårt hjerte og hele vårt sinn, er vårt hjerte opptatt av avguder og iskaldt overfor den sanne Gud. Når vi burde elske vår neste som oss selv, viser det seg altfor ofte at hver og en er seg selv nærmest.

Selv ikke med Guds strengeste trusler for øye, kan mennesket av kjærlighet og i virkelig lydighet mot ham, gjøre hans vilje. Det gjør det bare for sin egen skyld – for å unngå straff eller for å fortjene lønn.

Kort sagt: Hele vår natur er «kjødelig, solgt som trell under synden» (Rom 7,14). «Alle er veket av, alle sammen er blitt udugelige. Det

er ikke noen som gjør det gode, ikke en eneste» (Rom 3,12). Av naturen bøyer ikke mennesket seg under Guds lov, og det kan heller ikke gjøre det (Rom 8,7).

Ettersom Gud for sin evige rettferdighets skyld, ikke kunne vike fra så mye som en bokstav eller tøddel av sin hellige lov, måtte konsekvensen nødvendigvis bli, at alt som har navn av menneske, var under lovens forbannelse og dømt til evig død.

Da forbarmer den himmelske Far seg over oss i vår nød.

Til sin enbårne sønn sa han: Her må jeg meg forbarme;
far ned uti det syndeland og løs de fanger arme
av deres synd og store nød, ja, frelse dem fra en evig død
og la dem med deg leve.

Sin Fader lydig Sønnen var, kom til oss her på jorden
i kjød og blod han åpenbar er som vår broder vorden;
han ville kjærlighet beté og frelse meg fra all den vé,
jeg skyldig var å lide.

Gud sendte sin sønn, født under loven. Det vil si at han ble satt til å oppfylle loven i alle menneskers sted. Som vår andre Adam skulle han settes på prøve i slektens sted.

«For likesom de mange ble stilt fram som syndere ved det ene menneskets ulydighet, så skal også de mange stilles fram som rettferdige ved den enes lydighet» (Rom 5,19).

Hans lydighet skulle så helt og fullt være vår, som om vi selv hadde oppfylt loven. På samme måte ble også vår synd helt og fullt tilregnet ham, slik at han måtte bære hele lovens forbannelse, som om det var han selv som hadde syndet.

Dette er hva som ligger i ordene «…født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven».

Hvis du nå tror Skriftens enstemmige vitnesbyrd om at det kun er ved «den enes lydighet», ved Kristi lovoppfyllelse og Kristi rettferdighet, at vi blir rettferdige, gjenstår det bare ett spørsmål for at du helt ut kan føle deg trygg: Kan jeg nå også være fullstendig sikker på at Kristus til punkt og prikke har oppfylt loven til den evige Faders tilfredshet?

Her kan du være fullstendig trygg. Kristus oppfylte loven fullkomment. Han elsket Gud «av hele sitt hjerte, av all sin sjel, av alt sitt

sinn og av all sin makt». Å gjøre Faderens vilje var hans mat. Like fullkomment elsket han «sin neste som seg selv», ja, så høyt at han ikke engang tenkte på seg selv, men ga sitt liv i døden. «Han ble regnet blant overtredere - han som bar manges synd, og han ba for overtredere.» (Jes 53,12). Han ble «lydig til døden – ja, døden på korset» (Fil 2,8).

Dette at han ble født under loven, innebærer også at han måtte ta på seg lovens dom og forbannelse for syndens skyld, slik det står skrevet: «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre» (Gal 3,13).

«Da nå barna har del i kjøtt og blod, fikk også han på samme vis del i det, for at han ved døden skulle gjøre til intet den som hadde dødens velde, det er djevelen, og fri alle dem som av frykt for døden var i trelldom hele sin livstid» (Hebr 2,14–15).

Kristus har slik – priset være Herrens navn – gjort hele verket ferdig for oss. Ingen av oss hadde heller noen muligheten til det. Som Luther sier: «Selv var vi altfor stive i skinnet til det.» Derfor ble vi satt helt til side.

Måtte da den enkelte av oss gi Kristus æren for dette verket! Det er usigelig trist hvor godt djevelen lykkes med å forvirre vårt sinn. Med alle våre kristne høytider lever vi som om vi egentlig ikke har noen nytte av Kristus.

La oss da et øyeblikk stoppe opp og virkelig tenke over hva denne store gaven – Guds egen sønn, født under loven – ifølge Skriften skulle tjene til.

Apostelen sier: «…for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår.»

Har du noen gang sett eller hørt disse ordene? Skulle vi ikke nå bare prise den guddommelige kjærligheten og holde det for både sant og fullt ut tilstrekkelig, det vår store lovoppfyller har utrettet for oss?

Enhver som vil være en kristen, ber vi om å tenke alvorlig over – hva også er Skriftens innhold og kjerne – at «Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror» og «det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse» (Rom 10,4; Rom 8,3).

Men, sier du, skal ikke også vi gjøre det loven krever? Er det ikke meningen at den skal være vår rettesnor?

Vår rettesnor, ja. Det er nettopp det, den skal være. Vår gudgitte, elskede rettesnor, som vi alltid skal strebe etter å følge, men som vi også kommer til kort overfor, når vi ser hva den virkelig krever. Den skal være vår rettesnor, men ikke vår dommer. Kristus har kjøpt oss fri fra lovens forbannelse.

Skal vi dømmes etter loven, har vi ingenting å takke Kristus for, og da blir det heller ikke snakk om noen juleglede. For om hele Kristi rettferdighet ble tilregnet meg om morgenen, ville alt være tapt før kvelden, ja, innen et minutt, hvis jeg da skulle dømmes etter loven. For ikke et eneste øyeblikk er jeg slik loven krever at jeg skal være. «Jeg forkaster ikke Guds nåde. For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn» (Gal 2,21).

Se da her, hva det velsignede barnet i Betlehems krybbe skulle tjene oss til! Når jeg, stilt overfor de ti bud, alltid vil føle meg skyldig og dømt, skal jeg la meg ydmyke, tukte og veilede av dette. Men jeg skal ikke la meg forlede til å tro at jeg av den grunn skal være utelukket fra Guds nåde. At det er dette jeg visselig fortjener, minner loven meg bestandig om – men her trer Kristus imellom.

Slik handlet også Jesus med sine disipler. Han irettesatte dem når de hadde feilet, men deres barnerett og æresplass i himmelen var en sak for seg, som ikke var til å rokke, så lenge de i troen holdt seg til ham.

«Kjære barn!» sier Johannes, «Dette skriver jeg til dere for at dere ikke skal synde. Og hvis noen synder, har vi en talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige» (1 Joh 2,1).

Altså: alltid under tukt, men alltid Guds kjære barn i Kristus, rettferdige og rene – det er de kristnes kår på jorden. Dette er den store, velsignede nytten vi har av barnet i krybben.

For i sannhet: Han kom ikke hit ned for sin egen skyld, men for vår. Han kom ikke for englenes skyld eller de umælende dyrs skyld, men for menneskers skyld. Og hvem skal ha nytte av dette, dersom ingen tar det til seg og regner med det som sitt?

Gamle års syndestøv – rist det bare av deg! Alle sorger og bekymringer – legg dem bare fra deg! Lukk julegleden inn og la den prege deg innad og utad. Det er likevel ingenting, enten stort eller lite, av det du

bærer i ditt hjerte som overgår det som blir forkynt oss fra himmelen. Så grufulle synder kan du aldri ha gjort, så dypt kan du aldri ha falt, så langt bort kan du aldri ha kommet, at ikke alt sammen kan avhjelpes ved at Guds Sønn ble vår bror og vårt offerlam.

Dette Guds lam i krybben ble jo ikke gitt for våre gode gjerninger og fortjenestes skyld, men for det stikk motsatte: for vår synd og vår nød!

Så farvel da, forsagthet! Farvel, alle tunge tanker, all smerte og sorg! Får bare denne julegleden rom i vårt hjerte, er alle ting vel. Du, Herre Jesus, skal være vår juleglede, vår trøst og vår sang, ja, vårt alt.

Ære være Gud i det høyeste

Slik sang den utsendte engleskaren den natten Jesus ble født. Først hadde budskapet lydt: «I dag er det født dere en frelser!» – «Og med ett var det sammen med engelen en himmelsk hærskare, som lovpriste Gud og sa: Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden, i mennesker Guds velbehag» (Luk 2,13–14).

Hvor mye mer, skulle da ikke vi som tilhører den så høyt benådede menneskeslekt, vi som det gledelige budskapet faktisk angår, stemme i samme lovsang til Herrens pris!

Emnet som vi her skal betrakte, er stort – og for de troende usigelig kjært. Ja, det er i seg selv så stort, så herlig og så frydefullt, at den som virkelig kunne tro og se det guddommelige underet av nåde og kjærlighet som bryter fram fra dets dyp, ville rope og springe av fryd og synge et evig, uopphørlig: «Ære være Gud i det høyeste!». Av glede ville han knapt kunne leve.

Ingen på jorden kan virkelig tro og holde fast på dette, at den evige Gud blir et menneskebarn, at Skaperen ligger på høy og strå, og gir seg selv helt og fullt til oss. Men likevel, gjennom å fordype seg i dette – som i alt hva Jesus har gjort for vår frelse – får de troende en glede som ingenting annet på jorden kan gi. En glede som ingen som ikke virkelig tror, noen gang har kjent eller smakt.

Derfor er dette emnet, utmerket godt egnet til å prøve om din gudsfrykt er ekte. Sann juleglede, slik som all virkelig glede i Kristus, vil alltid være et karakteristisk kjennetegn på en sann kristen.

Glede og *glede* er to forskjellige ting. Folk kan i julen bli grepet av en følelse av høytid og derfor være glade. Men det å glede seg av hjertet over Frelseren selv og hans fødsel, slik at man begynner å elske, lovprise og tale om ham – noe man rent uvilkårlig gjør, når glede over et

eller annet fyller ens sinn – det er de ikke i stand til, ikke engang i en halvtime.

Noen går enda lenger. De er svært religiøse, de er aktive og ivrige for Kristi sak, og de kan tenke og tale klokt og sant i åndelige spørsmål. De kan be, stadig kjempe mot det onde og gjøre mange gode gjerninger for derved å bli salige. Men å fryde seg av hjertet over Frelseren, og med ekte glede tale om ham og hva han har gjort – det er de ikke i stand til en hel time.

Hva er så dette et vitnesbyrd om?

Ja, hva annet vitner det om, enn at Kristus ennå ikke er blitt disse menneskenes virkelige tilflukt og dyreste skatt. De eier ennå ikke den rette troen. De mangler Ånden som skaper liv. De lever enten – som fariseerne – med all sin religiøsitet i kjødelig sikkerhet, eller så lever de fortsatt i vantro, bundet av hemmelige skjødesynder eller arbeider med å bygge sin egen rettferdighet.

Skriften sier – og Skriften kan ikke gjøres ugyldig – at «Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred» (Gal 5,22), og at «Guds rike består i rettferdighet og fred og glede i Den Hellige Ånd» (Rom 14,17), at «hvor din skatt er, der vil også ditt hjerte være» (Luk 12,34), og at «det hjertet flyter over av, det taler munnen» (Matt 12,34).

Dette vil igjen si at den som ikke har sin glede i å tale om Kristus, men heller taler om andre, muligens også betydningsfulle emner, har i disse emnene større tilfredshet, større rikdom og glede enn i Kristus. Selv om han bekjenner seg som kristen, har han ikke Kristus i sitt hjerte som sin egentlige trosgrunn.

Dersom du derfor ikke har funnet så mye trøst og glede i Kristus, at det er blitt en lyst for deg å tale om ham, prise og bekjenne hans navn, så eier du ennå ikke den sanne tro. Du er enten fortsatt under syndens trelldom, sovende, sorgløs og trygg, eller så er du en slave under loven i finere eller grovere form. Dette bekreftes alltid på det åndelige området, slik som israelittene som ble bortført til Babel ga uttrykk for med ordene: «Hvordan skulle vi kunne synge Herrens sang på fremmed jord?» (Sal 137,4).

Å ville få et vantro menneske, som ennå er i fremmed land, fremmed for Gud og med en trellbundet ånd, til å glede seg i Herren, er like forgjeves som å ville få snø og is til å brenne. Å synge og tale kan man nok gjøre. Men å tvinge sitt hjerte til glede er umulig. Å fryde seg

i sin frelser og uten noen oppfordring, prise og opphøye ham, er en Åndens frukt.

På Sions berg ble det sunget en sang, sangen om det slaktede lam, og «Ingen kunne lære sangen uten de hundre og førtifire tusen, de som er kjøpt fra jorden» (Åp 14,3). Slik kan heller ikke andre enn de troende oppleve virkelig juleglede.

"Jeg spurte lenge meg selv," skriver en åndelig mann, "om det nå også var en virkelighet, dette som både Guds ord og Guds barn så ofte vitnet om, nemlig om «glede i Den Hellige Ånd», «glede i Gud». For hvor lenge jeg enn selv hadde søkt etter frelse og salighet, hadde jeg enda aldri erfart noe slikt.

Foruten det jeg så i Guds ord om dette, hadde jeg ofte i selskap med de troende lagt merke til noe forunderlig lyst, nesten som et smil over ansiktet deres, når de leste, sang eller talte om Jesus. Dette, i tillegg til andre uttrykk for glede, vakte undring i mitt sinn. Jeg innså jo nok at det var all grunn til å glede seg over for eksempel Jesu fødsel. En viss juleglede hadde jeg vel også, men å virkelig glede meg over Frelseren hadde jeg enda ikke opplevd.

Det skjedde først da jeg hadde lært å forstå hva synd er, og senere – nettopp ved juletider – hva nåde vil si. Eller med andre ord: da jeg var kommet til troen på Jesus. Da fikk jeg erfare hva virkelig juleglede er. Da så jeg hva den velsignede Gudesønnen i krybben brakte med seg."

En bekjennelse som denne, tjener både til selvprøvelse og oppmuntrer til det. Den viser også hva som må til for å eie den sanne julegleden: opplevelsen av synd og nåde i Kristus. Eller sagt med andre ord: omvendelse, anger og tro.

Men når vi nå har forstått, at ikke alle religiøse, fromme sjeler, som er ivrige for sin frelse, har forutsetning for å tilegne seg sann åndelig glede, hvor mye mindre må da ikke den frekke, lettsindige og gudløse verden ha mulighet for det? Disse late slavene som sover i synden, og som ikke så mye som et øyeblikk frykter for helvete. Eller de hykleriske, selvsikre og sorgløse åndene, som med hele sin finere eller grovere kjødelige natur, er selvtilfredse, frie og frekke.

Hva har vel disse å hente hos barnet i krybben? Ikke mer enn de umælende dyrene, oksene og eslene, som vel også befant seg i stallen.

Betydningen av Frelserens fødsel, lærer du først å vurdere på en slik måte at du kan glede deg over den, når synden virkelig har blitt

bitter og tung, og ethvert forsøk på å bryte dens makt er fruktesløst. Men når du da er i ferd med å gi opp alt, får du høre et budskap om Jesus, som med ett gjør deg fri.

Først når du i troen får nåde til å se den fullkomne forløsningen og den fullstendig tilstrekkelige rettferdigheten du eier i Kristus, først da vet du hva virkelig glede i Gud vil si. Da vet du hva barnet i krybben er verdt. Da stemmer du av hjertet i med profetens ord:

«Det folket som du før ikke ga stor glede, lar du bli tallrikt. De gleder seg for ditt åsyn, slik en gleder seg om høsten, slik en jubler når de deler hærfang. For åket som tynget det, og stokken på dets skulder, driverens stav, har du» – du, Herre Jesus – «brutt i stykker, som på Midians dag» (Jes 9,3–4).

Ja, da sier man av hjertets fulle overbevisning: «Ære være Gud i det høyeste!»

Den som har opplevd dette, han er en kristen, og han alene kan feire jul på rett måte. Men ingen må tro at en slik glede og fred alltid er de troendes eiendom. Nei, som enhver annen Åndens frukt, er dette kun i sin spede begynnelse og forstyrres så lett. Derfor har de troende alltid behov for å feire jul – bestandig vende tilbake til den samme trøst- og gledeskilden, og i barnet i krybben, skue Gud.

På grunn av dette stadige behovet for den trøst og fred som bare Jesus kan gi, forblir de også alltid barn. Aldri blir de utlært, voksne eller selvstendige i sin åndelige forståelse. Det var dette Jesus la oss så alvorlig på hjertet med ordene: «Uten at dere omvender dere og blir som barn, kommer dere slett ikke inn i himlenes rike» (Matt 18,3).

Dette enfoldige barnesinnet, er det også nødvendig å ha med seg ved krybben. Julen er med rette blitt kalt barnas høytid. Man må være et barn for å kunne skue det store himmelske underet – at Gud lar seg ikle kjød og blod og legges på et leie av høy og strå.

Man må i troens enfold ligne Betlehems gjetere, som kom for å se det store som hadde skjedd, og ikke Jerusalems åndelige hyrder, yppersteprestene og de skriftlærde. De lot seg nøye med å få opplysninger fra Skriftene om hvor jødenes konge var å finne, men tok ikke selv skrittene for å oppsøke ham. Dette var de samme menneskene, som senere, da han trådte offentlig fram, festet fornuftens kalde, overlegne, vurderende øye på ham, og ikke kunne se noe annet og mer i ham enn tømmermannen Josefs sønn fra Nasaret.

Slik går det alltid, men spesielt ved krybben, dersom ikke enfoldighet og tro er til stede.

Men nå til selve den store og velsignede saken det dreier seg om, det som får englene til å ønske fred på jorden, Guds velbehag for menneskene og ære til Gud i det høyeste. Hva er det som ligger i dette budskapet? Ikke mindre enn at Gud er blitt som en av oss, er blitt et menneske og menneskers bror.

Hva sier Skriften? «For både han som helliggjør, og de som helliggjøres, er alle av én. Derfor skammer han seg ikke ved å kalle dem brødre» (Hebr 2,11).

Hvem er «den som helliggjør»? Det er Gud, den hellige og høye, han som holder alt oppe og hersker over alt. Og hvem er «de som helliggjøres»? Menneskene, de falne, syndige menneskene. «De er alle av én» – hva ligger i det? De er av samme natur, samme slekt: menneskeslekten. Gud er menneske, vi er mennesker. Derfor skammer han seg ikke ved å kalle dem brødre. De er jo hans virkelige brødre, nedstammet i kjødet fra samme stamfar som ham.

Jesus har vist det i gjerning og ord, at han verken overfor sin himmelske Far, eller overfor mennesker, skammet seg ved å kalle dem brødre. Han sier til sin Far: «Jeg vil kunngjøre ditt navn for mine brødre, midt i menigheten vil jeg lovprise deg» (Sal 22,23). Til Maria Magdalena sier han: «Gå til brødrene mine og si til dem: Jeg farer opp til min Far og deres Far, min Gud og deres Gud» (Joh 20,17). Og han sier offentlig til alle: «Alt dere gjorde mot én av disse mine minste brødre, det gjorde dere mot meg» (Matt 25,40).

Guds Sønn er blitt vår bror. Det er virkelig sant, guddommelig sant. Det er ikke bare en tittel han har tatt, det er en velsignet virkelighet som bygger på at de «er alle av én».

Her må vi erkjenne at hvis vi virkelig kunne tro og holde fast ved dette, ville vi av glede og undring bli fra oss selv, ja, neppe kunne leve. Vi må også erkjenne, at våre hjerter på grunn av Adams fall er blitt grufullt fordervede, steindøde, iskalde, forherdede og hyllet i et ugjennomtrengelig vantroens mørke, ettersom vi gleder oss, elsker, takker og priser ham så lite.

Vi skulle lengte etter å dra herfra og spørre med engstelig uro: Når skal dog dette dekket som skjuler Guds herlighet falle? Dette dødens legeme – hvem skal fri meg fra det?

Hvis noen spør om årsaken til, og hensikten med at Guds Sønn ble menneske, får vi også opplysning om dette i Hebreerne 2,14–15: «Da nå barna har del i kjøtt og blod, fikk også han på samme vis del i det, for at han ved døden skulle gjøre til intet den som hadde dødens velde, det er djevelen, og fri alle dem som av frykt for døden var i trelldom hele sin livstid.»

Og i vers 17: «Derfor måtte han i alle ting bli sine brødre lik, for at han kunne bli en miskunnelig og trofast yppersteprest for Gud til å sone folkets synder.»

Merk deg her: Menneskers skyld skulle – slik lov og rett krevde – betales med menneskeblod. Et menneske skulle svare for det et menneske hadde forbrutt.

For tok han blod av kvinnens blod,
hvorved han gjorde saken god,
som kvinnen hadde skadet.

Derfor gikk også det første løftet ut på dette, at «kvinnens ætt skulle knuse slangens hode». Og «da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår» (Gal 4,4–5).

Guds Sønn skulle bli menneskebarn, for at menneskebarna skulle bli Guds barn. Den samme forløsningen fra loven gjennom dette barnet, hadde Guds Ånd allerede forutsagt herlig og klart ved profeten Jesaja: «For åket som tynget det, og stokken på dets skulder, driverens stav, har du brutt i stykker, som på Midians dag… For et barn er oss født, en sønn er oss gitt» (Jes 9,4 og 6).

Hva er vel dette tunge åket, annet enn synden og loven, det samme som Galaterne 5,1 kaller «trelldommens åk»? Hva er «stokken på dets skulder» og «driverens stav» annet enn loven, som lik en slavedrivers pisk, svir i vår samvittighet på grunn av våre synder, dømmer oss til døden, gir oss i djevelens vold og styrter oss ned i helvete?

Til slutt, legg merke til disse herlige vitnesbyrdene om hensikten, og hemmeligheten bak at Guds Sønn ble menneske:

«Derfor sier han når han trer inn i verden: Offer og gave ville du ikke ha, men et legeme dannet du for meg. Brennoffer og syndoffer hadde du ikke lyst til. Da sa jeg: Se, jeg kommer – i bokrullen er det skrevet om meg – for å gjøre din vilje, Gud» (Hebr 10,5–7).

Guds Sønn vil med dette si: Utallige gaver og ofre, brennofre og syndofre, er før mitt komme, blitt brakt fram for deg, min Gud. Du har selv befalt det slik. Men det var ikke disse ofrene du i egentlig forstand ville ha. Mitt legeme var det du hadde for øye. Mitt legeme var det du med disse ofrene ville forutsi. Se, jeg kommer nå. Jeg er den som skal gjøre din vilje, min Gud. Jeg skal være den gaven, det syndofferet, som skal ta bort verdens synder.

Her har vi dermed gåten løst. Åpenbaringen av hemmeligheten er knyttet til barnet som engelen så frydefullt talte om: «I dag er det født dere en frelser.»

I dag er den som lenge var varslet kommet, i dag er gjenløseren som de utallige forbilder vitnet om, kommet. Han er den store slektningen som har goel-retten til dere.

(*Goel er et hebraisk ord som betyr den nærmeste slektningen*, גואל).

Det er interessant å fordype seg i lovens forskrifter om *goel*, og se hvordan Kristus i Det gamle testamentet er blitt kalt vår *goel*. I vår Bibel er ordet oversatt med gjenløser eller løser når det brukes om Kristus. Se for eksempel Jesaja 41,4; 54,8; 59,20; Job 29,25 m.fl. steder.

Ordet *goel* har på hebraisk en dobbel betydning:

En slektning. Ordet betyr for det første en som er beslektet, en som har den nærmeste slektsrett til noen. I Ruts bok, kapittel 2, vers 20, sier No'omi om Boas: «Den mannen er en nær slektning av oss, han er en av våre løsere (goel).» Og i 3 Mos 25,25 er *goel* betegnet som «nærmeste slektning».

En løser. Ordet betyr for det andre en løser, som ifølge loven har plikt til å dra omsorg for sine fattige slektninger. Det heter på det sistnevnte stedet: «Når din bror blir fattig og må selge noe av sin jordeiendom, da skal hans løser, hans nærmeste, komme og innløse det som hans bror har solgt.»

En slik goel, en slik løser og venn, har vi nå fått i Kristus, ved at han ble åpenbart i kjød. Vi mennesker var dømt til lovens dom og forbannelse. Vi var prisgitt den evige død, og ingen av våre egne, var i stand til å løse oss ut av vår nød. Da lot Gud sin enbårne, elskede sønn bli vår goel, vår løser, vår venn.

«Nå vel», sa Sønnen, «ettersom ingen er i stand til å løse seg selv, og det stakkars folket heller ikke har en eneste slektning som kan tre fram som deres løser, så vil jeg selv tre fram og løse dem ut.»

Kom og hør det, dere stakkars, forførte, ulykkelige menneskebarn! Jeg, Herren, Israels hellige, vil, som født av en kvinne, bli deres nærmeste slektning, og ved mitt blod og min død bli deres løser, deres gjenløser – for at dere, mine venner, som var skyldige til døden, skulle bli befridd fra dette og nyte en evig fred. Vil dere tro på meg, så «Frykt ikke, du lille hjord! For det har behaget deres Far å gi dere riket» (Luk 12,32).

Også i navnet Immanuel må det åpenbart ligge noe spesielt betydningsfullt, ettersom Herren så uttrykkelig hadde forutsagt at hans sønn skulle bære dette navnet.

«Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel» (Matt 1,23).

Navnet betyr, slik det også sies i Matteus 1,23: Gud med oss! For den som bærer navnet er Gud åpenbart i kjød. Gud som vår bror, Gud som vår venn. Gud for oss og Gud i oss. Gud som den som fører vår sak og står hardt på vår rett. Gud som vår forbundsfelle og forsvarer. Gud som den som trer fram og går i forbønn for oss. Gud som vi skal sette vår lit til, og som vi skal søke vår tilflukt hos.

For et forunderlig herlig navn! Og for et herlig forhold det bygger på! Hvordan skulle han ellers ha fått dratt oss til seg – vi som var redde, forskremte, flyktende Adams-barn – enn ved selv å bli vår Immanuel, bli et menneske som oss?

Gud i sitt eget hellige, herlige vesen, var en fortærende ild, fryktelig å nærme seg. Men nå har vi på himmelens trone et sant menneske. En venn, en *goel*, en Immanuel ved Faderens høyre side i det høyeste. Annerledes bør vi heller aldri tenke oss Gud. Sønnen, åpenbart i kjød, var «avglansen av hans herlighet og avbildet av hans vesen» (Hebr 1,3).

Og en ting til: Ved at hans Sønn ble menneske, ville Gud gi mennesket, som så ærefullt var skapt i Guds bilde, men så fornedret i syndefallet, sin adel og ære tilbake. For hvilken større ære og herlighet kunne komme over oss arme, fornedrede og uverdige mennesker, enn at Guds Sønn selv er blitt menneske, og nå som menneske sitter ved Guds høyre hånd, herskende med evig og ubegrenset makt over alt i himmel og på jord!

«Englene,» sier Luther, «er vel herligere skapninger enn oss mennesker, men likevel har Gud vist oss høyere ære, og på en mer inderlig måte forent seg med oss enn med dem, idet han ikke er blitt en engel,

men et menneske. Så stor en ære er dette, at en engel med god grunn kunne ønske seg å være et menneske.»

Fikk vi nåde til å tro og regne med dette som en virkelighet, så skulle vi vel heve oss høyt over dette jordelivets usle gleder og sorger. Vi skulle, fylt av den rette himmelske gleden, omgås med, og ha vår skatt og vår ros i dette store Guds nådesunder. Vi skulle elske, bekjenne og lovprise vår store bror, rose oss av slektskapet med ham, og ha vår trøst, vår glede og vårt alt i ham.

Det var noe av dette englekoret mente og ga uttrykk for, da de sang: «Ære være Gud i det høyeste!» Gud vil ha æren alene som den som har gjort alle ting vel. «Og fred på jorden» – nå, da fredsfyrsten er kommet, han som stiftet fred mellom Gud og mennesker og fred i alle troendes hjerter, så må det også på jorden herske fred; splittelse, strid og fiendskap må opphøre.

«Fred på jorden, i mennesker Guds velbehag» – nå, dere mennesker, «hyll Sønnen» (Salme 2), ta imot ham med glede, og ta også villig imot alt som deretter følger: Satans velde og verdens hat. Stol bare på det Gud har gitt, som er godt og fullstendig tilstrekkelig for dere, så er alle ting vel.

Men dette har ikke alle forutsetninger for. De friske har ikke bruk for en lege, de frie har ikke bruk for noen løser. Derfor er dette et livgivende evangelium kun for tollere og syndere.

Så kom da hit, alle dere elendige, som av bitter erfaring vet hva synd er, og som ikke er i stand til å bli den kvitt. Dere som famler i mørket, og ikke vet hvor dere skal vende dere. Her er forløsning og hvile, hvis dere bare vil høre deres frelser, deres slektning og løser, deres goel.

«Kom hit til meg,» sier han, «alle dere som strever og har tungt å bære.» For det er nettopp for dere jeg er kommet. Ikke for de rettferdige som ikke har behov for en frelser, men for slike uverdige, håpløst fortapte syndere, som dere anser dere selv for å være.

Ta bare imot meg, og dermed imot alt jeg har vunnet for dere. Jeg er Jesus, deres bror. Alt mitt skal være deres, og alt deres skal være mitt. Gi meg bare syndene deres, så får dere min rettferdighet i bytte.

Om dere fremdeles er syndere, om dere er uverdige, og om dere hadde fortjent noe helt annet, så vet jeg alt dette på forhånd. Nettopp derfor er jeg kommet – ikke fordi dere var gode, rene og rettferdige,

men fordi dere var falne, syndige, fornedrede og ulykkelige. Hadde dere selv vært i stand til å fortjene nåden og himmelen, hvorfor skulle jeg da være kommet? Det er nåde jeg gir dere, og nåde skal forbli nåde og ikke avhenge av noen verdighet hos dere.

Kom, kjøp og spis, uten penger, uten betaling av nåden jeg tilbyr dere. De ubotferdige støter den fra seg. De gjerningshellige vil gjøre seg fortjent til den, og trår dermed mitt blod under føttene.

Derfor, dere elendige! Unn meg den ære å få lov til å gi dere alt av nåde! Ja, først og sist: Ære være Gud i det høyeste!

Gudsfryktens store hemmelighet

"Stor er gudsfryktens hemmelighet: Gud åpenbart i kjød" (1 Tim 3,16).

De fleste mennesker mener at veien til frelse er svært enkel og rett frem. De frykter ikke for å bli bedratt eller for ikke å nå frem. De tror de kjenner veien til gagns, og at det eneste det kommer an på er vilje og styrke til å gå den.

Men dette skyldes åndelig blindhet. Når Skriften sier at det er «med nød og neppe den rettferdige blir frelst» (1 Pet 4,18), og at «trang er den porten, og smal er den veien som fører til livet», da ligger ikke faren i mangel på styrke. Faren ligger i at man tar feil av veien. Faren ligger i hjertets falskhet, i «djevelens listige angrep» (Ef 6,11), at slangen dårer oss (2 Kor 11,3) og i «syndens bedrag» (Hebr 3,13).

Merk deg dette: Ingen blir tvunget bort fra frelsens vei med vold eller makt. Djevelen kjemper og seirer kun med løgn og med list. Han forhekser, forfører og bedrar mennesket – slik han gjorde ved det første syndefallet og alle senere syndefall. Derfor taler også Skriften om hans «snarer», «garn» og «listige angrep» – alt sammen uttrykk som peker i retning av løgn, list og bedrageri.

Gud har ikke gjort vår frelse avhengig av hva vi forstår eller makter. For i åndelige spørsmål er et menneskes forstand eller kraft ingenting verdt. Vår frelse avhenger av at vi i bønn om Guds Ånd, bøyer vårt øre til Guds ord.

Derfor har det til alle tider vært mulig for de mest syndige og de minst utrustede, når det gjelder alminnelige fatteevner, å få det nødvendige lys og den nødvendige kraft til å gå inn i Guds rike. Himmelens og jordens Herre «har skjult dette for vise og forstandige, men

åpenbart det for umyndige» (Matt 11,25). Det er ikke det som er noe i seg selv, men det som er usselt og foraktet, som tar himmelriket med storm og river det til seg.

Dette beviser tydelig nok at det ikke er manglende evner og krefter hos deg, som gjør at du ikke vandrer på den hellige vei. Det avhenger ikke av menneskets kraft. Hemmeligheten er denne: Det var noe de svake og avmektige kunne, som de sterke og selvhjulpne aldri lærte, nemlig ydmykt å be om Herrens Ånd og lytte til Herrens ord.

Allerede i det siterte bibelordet kommer det klart fram, at det ikke er uten grunn at Paulus kaller gudsfryktens hemmelighet for stor. Men det skal fremstå enda klarere, belyst av eksempler.

Innenfor kristenheten finnes det et forhold som er så skjebnesvangert, og dessverre bekreftet av så mange typiske eksempler, at det med basunklang burde bringes til de troendes kunnskap, og likevel ville det ikke bli hørt med det alvor som kreves. Forholdet er – slik Luther uttrykker det – at uansett hva Herren forkynner, så misbrukes det til ødeleggelse.

Forkynnes loven og gode gjerninger, slår mennesker inn på egenrettferdighetens vei og trår paktens blod under føttene.

Forkynnes troen og den frie, uforskyldte nåde, vil de ikke vite noe av gode gjerninger og gir seg over til kjødelig frihet.

Men - hva annet og mer enn lov og evangelium skal man forkynne? Likevel er det få som finner den smale veien som går midt mellom disse alvorlige farene. Få er de som ikke viker av, enten til høyre eller venstre.

På høyre side av veien, finner vi egenrettferdigheten, ikke bare i dens grovere form – med en dypt rotfestet forestilling om våre gjerningers verdi for Gud. Her finnes også – og det er spesielt trist – mang en årvåken og oppriktig sjel, som i fullt alvor benekter gjerningens verdi overfor Gud, men som likevel nøyaktig vet hvordan man må være for å få lov til å tilegne seg nåden i Kristus. De tenker: «Slik og slik bør synden erkjennes, begraves, beseires og legges bort. Så og så mye kjærlighet til Gud og bønn må man ha.»

Et slikt menneske bedrar seg selv. Også han er fanget i egenrettferdighetens snare, om enn i en finere form, slik at han ikke merker det selv. Det er ikke de ytre gjerningene, men de indre, han veier på

selvprøvelsens gullvekt, og alt etter resultatet han kommer frem til, tilmåler han seg nåde og verdighet for Gud.

Men skal da ikke et menneske prøve seg selv og ha gudsfrykt i hjertet, for å ha del i det Kristus har gjort, vil man spørre. Og vi svarer: Skal han ikke også utad, med hånd og med tunge, gjøre gode gjerninger?

Forstå hva vi sier! Det var ikke mot disse «blomstene», men mot den buktende slangen som skjuler seg under dem, at vi rettet angrepet. Det er verken de gode gjerningene eller den indre fromheten vi går til angrep mot, men mot stemmen som hvisker så fortrolig: Så lenge og i samme grad som du er from, står du også i nåde hos Gud – for Kristi fortjeneste og verdighets skyld!

For dette er nøyaktig den samme egenrettferdigheten – om enn i annen form – som du selv tar avstand fra, nemlig å få nåde som fortjeneste. Det er å trå Guds Sønns utgytte blod under føttene og vrake det evangeliet sier, for eksempel i et ord som dette:

«Den som har gjerninger, får ikke lønnen av nåde, men som noe han har fortjent. Den derimot som ikke har gjerninger, men tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige, han får sin tro tilregnet som rettferdighet» (Rom 4,4–5).

På venstre side av veien, hvor man misbruker Guds nåde til frihet for kjødet, viser faren seg også i to skikkelser.

Til den grovere formen, hører de som i det skjulte tenker slik: «Ettersom nåden bare er større der synden er stor, vil jeg leve som jeg vil, uten bånd eller tvang av noe slag. Alt avhenger jo av nåden, og jeg ser at selv for de største syndere var det nåde å få.»

Disse som med vilje og forsett synder mot Ånden, er sannelig ikke slike som har all sin glede og sitt liv i nåden. De er åndelig beslektet med Judas Iskariot. Forherdet som Judas, forråder de Menneskesønnen med et kyss ved å rose seg av nåden. I virkeligheten er de fjernere fra sannhetens erkjennelse, enn de egenrettferdige vi tidligere omtalte. Disse kan dog iblant være ganske så nær Guds rike.

Selv en oppriktig kristen, likesom han daglig må kjempe mot egenrettferdighetens røst i sitt hjerte, blir også daglig truet av dette fryktelige misbruket av nåden: å misbruke den til løsaktighet. Dette skjer når han i dagliglivet tar lett på sin helliggjørelse, glemmer å våke og be, og forsømmer å stå i kamp mot det onde. Dette skjer særlig når

nåden han roser seg av, opplyser forstanden hans mer enn den varmer hjertet. Det er ikke fordi han ser for mye på nåden, men for lite, at livet i helliggjørelse blir preget av mangler og brister.

Dersom Ordet dømmer hans liv og ferd, er det ikke langt fra at han tar til motmæle, og sier det som for så vidt også er riktig, at vi både er og forblir rettferdige uten gjerninger, alene av nåden i Kristus. Om han virkelig eier åndelig liv, vil han neppe på grunnlag av dette, bestemme seg for å leve fritt etter sine lyster. Men det skjer med ham på grunn av syndens bedrag, ved søvn og sløvhet, og fremfor alt i spesielle prøvelsestider.

Da hvisker den gamle slangen – som en gang overfor våre første foreldre – i hans øre: «Mon det nå skulle være så farlig å vike av fra Guds bud? Guds nåde er jo så grenseløs stor. Du må jo uansett ha nåde for alt du gjør, og en økt erkjennelse av synd vil bare gjøre nåden enda mer dyrebar for deg.»

Dette er den onde dag og djevelens listige angrep. Den som lider nederlag i dette, og med vilje og forsett begynner å følge sine lyster og leve i synd, han misbruker Guds nåde til løsaktighet. Og når synden er fullmoden, føder den død. Da er det ute med et menneske, hvis ikke Gud i sin nåde griper inn på en spesiell måte.

Følgende er den finere og mer skjulte formen for misbruk av nåden til løsaktighet: Et menneske er, når det gjelder kristendommens ytre preg, uangripelig. Det er kanskje også en særlig fremstående kristen blant brødrene. Men til tross for alt dette, er det en svært alvorlig brist i hans indre liv. Han er fremmed for det åndelige livs erfaringer.

Han kjenner for eksempel ikke den fryktens Ånd fra Herren, som er karakteristisk for de virkelig levende kristne. Den ytrer seg i at de alltid ser med mistanke på seg selv, frykter for å bedra seg selv og oppriktig sørger over det onde som skjuler seg i hjertets dyp – alt sammen lovens verk i en kristens sinn.

Som en følge av at han mangler dette, har han heller ingen erfaring av den hvile Jesus gir til den som strever og har tungt å bære. Han har aldri opplevd, som et sorgfullt barn, den fornyede gleden over å motta forlatelse etter en forseelse. Han kjenner ikke den barnlige gleden over evangeliet, som til hans forundring lyser ut av øynene på de enfoldige, men virkelig troende kristne, og som er et vitnesbyrd om liv.

Og selv om han leser om disse livstegnene og Åndens frukter i Den hellige skrift, lar han seg ikke advare av det Skriften taler om, selv om han mangler dem. I stedet blir han værende i den tilstanden han er i. Dette må med rette kalles å misbruke nåden til løsaktighet.

Spørsmålet er ikke om nåden strekker til, eller om det er forlatelse for alt. Saken er denne: Hjertet ditt er ikke oppriktig overfor Gud. Du er et bytte for en hemmelig, åndelig død.

Denne finere formen for misbruk av nåden til løsaktighet, omtaler Jesus med stort alvor i Åpenbaringen 3,1:

«Og skriv til engelen for menigheten i Sardes: Dette sier han som har de sju Guds ånder og de sju stjernene: Jeg vet om dine gjerninger, at du har navn av at du lever, men du er død.»

Du har navn av å leve – din bekjennelse, ditt liv og din ferd er slik at du anses for å være en levende kristen. Du er ikke av verden, som ikke har navn av å leve, men er med i de levende kristnes flokk. Likevel – du er død.

Den samme hemmelige døden er beskrevet i Matteus 25,1–12, hvor Jesus taler om ti jomfruer, hvorav fem var kloke og fem uforstandige. Når det gjaldt deres ytre fremtreden, var alle ti fullstendig like. De var alle jomfruer, de hadde alle lampene sine, og de gikk alle ut for å møte brudgommen. Ingen kunne ane en skjebnesvanger mangel hos de fem.

Og likevel var mangelen der – i det skjulte. En mangel så alvorlig, at for dem som manglet olje, ble bryllupsdøren stengt for alltid. Hadde de ulykkelige jomfruene visst om dette, hadde de vel på forhånd undersøkt nøye hvordan det sto til med lampene sine.

Også for denne mer skjulte formen for misbruk av nåden, står en oppriktig kristen i fare. Dette skjer dersom han mister fryktens Ånd, slik at han ikke lenger våker over troslivets indre kraft. Han blir da tilfreds med bevisstheten om den rikdom av nåde som er i *Guds hjerte*, men uten omsorg for nådens liv i *sitt eget*. I denne grøften havner man raskt når man er blitt oppmerksom på faren på motsatt side: å gjøre nåden i sitt eget hjerte til grunnlag for trøst og tro.

Den skjulte kulden og døden, som av seg selv vil lede til den evige død, ligger i at du ikke har en så stor erkjennelse av den, at den virkelig driver deg til Kristus. Du kommer frem for hans ansikt med munnen alene, du ærer ham med leppene – og med en sterk og uanfektet, død

tro, som verken føler hunger og tørst etter Frelseren, eller har noen glede i hans nærvær.

Av alt dette forstår vi at «veien er smal» og at «gudsfryktens hemmelighet er stor».

Hvordan kan da et menneske i en slik vanskelig stilling, omgitt av så mange skjulte farer, være sikker på sin frelse? Hva er kunsten og hemmeligheten ved å finne, og fortsette å holde seg på frelsens og gudsfryktens smale vei?

På et slikt spørsmål svarer apostelen: «Gud åpenbart i kjød» – i dette består hemmeligheten.

Vil du leve i virkelig gudsfrykt, må du lære hva det vil si at Gud er åpenbart i kjød. For å kunne følge gudsfryktens smale vei gjennom livet, uten å vike av til verken høyre eller venstre, må du alltid ha dette for øynene: at Gud er åpenbart i kjød.

Det er sant at apostelen med uttrykket «gudsfryktens hemmelighet» kunne ha siktet til selve kristendommens hemmelighet – det innerste, mest uutgrunnelige i kristendommens lære. Men saken er - som vi nå med Guds hjelp vil vise – at denne hemmeligheten også er hemmeligheten bak både det å bli gudfryktig og å bli bevart i gudsfrykten.

Dette vil vi se tydeligere dersom vi først gjør oss klart hva gudsfrykt egentlig er, og deretter ser på hvordan gudsfrykten oppstår og bevares.

På samme måte som gudløshet ikke automatisk er det samme som et lastefullt liv, er heller ikke gudsfrykt det samme som en ulastelig livsførsel og overholdelse av Guds bud. Et menneske som strengt overholder lovens bokstav, kan samtidig være gudløst.

En ulastelig livsførsel er kun en måte gudsfrykten ytrer seg på. Gudsfrykt er et hjerte og et sinn som i ett og alt er bestemt av Gud. Født av Guds Ånd, gjør det villig og glad hans vilje, uten å søke å oppnå hans nåde, som det i forveien allerede har visshet om å eie. Gudsfrykt er å bekjenne sin synd for Gud med angerens tårer, selv når man ikke frykter for hans vrede.

Gudsfrykten ligner et lydig, godt barns forhold til sine kjærlige foreldre, i motsetning til trellens sky og uvillige innstilling overfor sin herre og sitt åk. Kun den er gudfryktig som frimodig og åpent ser

hen til sin Gud, taler ut fra hjertets fortrolighet med ham, elsker hans tukt og hans vilje, og er omhyggelig for ikke å miste hans vennskap.

Men hvordan får jeg dette tillitsfulle, villige barnesinnet overfor Gud? Hvordan får jeg denne kjærlighet og gudsfrykt?

Du får det bare ved at Gud først får lov til å gjøre deg en tjeneste, en velgjerning som har hele din personlighet og velferd som mål. Han må vise deg en kjærlighet som fullstendig tar og smelter ditt hjerte – som samtidig, ved Guds Ånd, blir forvandlet eller født på nytt.

Dette skjer kun ved at Gud, åpenbart i kjød, har fridd deg fra synd, vanære, dom og død, og har gjenåpnet veien til nåden, rettferdigheten, saligheten og æren for deg. Dette må du nå ta imot i sann og virkelig tro – en tro som gleder, varmer og føder hjertet ditt på nytt. Da behøver du ikke tvinge deg selv til å elske og tjene Gud. Dette blir din lyst og din trang, din nye natur. «Det er like umulig,» sier Luther, «at troen skulle være uten kjærlighet, som at ild skulle være uten varme.»

Men hvordan oppstår da en slik tro som gleder, varmer og føder på nytt, i et menneskes hjerte? Det er nok av tro i verden, men det er en tro uten virkning og kraft. Tusenvis av mennesker går med full overbevisning inn for hvert eneste av ordene i trosbekjennelsen, men hvor få er vel de som virkelig har noen glede i Gud! Hvor få er de vel som virkelig eier den gudsfrykten det her er tale om.

Hvor ligger da feilen?

Feilen ligger i dette: At de som tror, ikke kjenner til syndenød – og da gir troen verken liv eller kjærlighet. Samtidig er det slik at de som kjenner til nød over synden, ikke i sannhet tror – og da skaper ikke deres syndenød noen gudsfrykt.

Mot disse to åndelige dødsårsakene, sikkerhet og vantro, vil forkynnelsen av Gud åpenbart i kjød, være det som har den kraftigste virkningen.

Loven, som egentlig er middelet til vekkelse, etterlater kanskje bare en overfladisk virkning i sinnet ditt. Du forblir i din trygghet, selv om du i lovens bud ser ditt skyldregister oppført og i dens trusler kan lese din dødsdom.

Men skulle det en gang bli deg gitt å fatte det innerste i dette: at Gud for dine synders skyld lot sin Sønn bli menneske, lot ham trelle på jorden i over tretti år, lot ham kjempe i bønn, svette blod, bli pisket,

blø og dø på et kors – da vil du med enkelhet forstå at synd ikke er noe man spøker med.

Man så riktignok Guds brennende nidkjærhet for sine bud, og hans hellige vrede over synden, stråle klart frem i Sinais torden. Men mest fryktelig ser man det når hans Sønn som menneske gråter i angst og klager, sender opp nødrop, svetter blod og til sist på Golgata lider og dør.

«For gjør de slik med det grønne treet, hva skal så skje med det tørre?» (Luk 23,31).

I tillegg kommer en annen omstendighet. Du tenker kanskje på den menneskelige svakheten og på den iboende fordervelsen, som ikke er selvforskyldt, men som vi har arvet. Og du tenker som så, at Gud som er hellig og rettferdig, vet hvor svake vi er av naturen, og derfor ikke vil ta det så nøye.

En slik unnskyldning kunne hatt en viss berettigelse, dersom ikke Gud hadde truffet forordninger for vår frelse. Men slik saken er nå, gjelder den ikke. Ta deg i vare: Gud er «åpenbart i kjød, rettferdiggjort i ånd, sett av engler, forkynt blant folkeslag, trodd i verden, tatt opp i herlighet» (1 Tim 3,16). Da er det for sent å snakke om svakhet! Du har ingen unnskyldning, for Guds åpenbaring i kjød, kan rikelig oppveie syndefallets følger.

For din svakhet og den nedarvede fordervelsens skyld, trenger du ikke å gå fortapt. Din skyld er tatt bort. Gud er forsonet, loven er oppfylt, din barnerett er vunnet tilbake til deg. Og ved Ånden, har du fullstendig tilstrekkelig kraft i din svakhet.

«Forkynt blant folkeslag» av en stor skare vitner – ingen uvitenhet kan således påberopes. «Trodd i verden» – med en tro som har frelst de svakeste og mest fordervede slaver av synden. Den samme frelsen står åpen for deg. Du har ingen unnskyldning.

«Tatt opp i herlighet», kaller og drar han nå ved sin Ånd, kommer deg som konge til hjelp i enhver svakhet og strid, og holder deg, som talsmann og mellommann, skadesløs for alle synder og mangler som fremdeles kleber ved deg.

Hvor blir det nå av unnskyldningen du mente lå i vår arvesynd og svakhet? Ingen behøver på grunn av dette å bli fordømt. Et menneske blir kun fordømt på grunn av sin egen gjenstridighet, ulydighet og forakt for Guds nåde. Det er dette som ligger i Jesu ord, når han sier:

«Hadde jeg ikke kommet og talt til dem, da hadde de ikke synd. Men nå har de ingen unnskyldning for sin synd» (Joh 15,22).

Gud er åpenbart i kjød, har tatt bort all vår synd og kaller og drar ved Ånden til omvendelse og helliggjørelse. Den som da forakter alt dette, må ikke han selv være nødt til å innrømme, at det kun skjer ham det som er rett, når han støtes ned til det dypeste helvete? At det bare er hva rettferdigheten krever, når dommeren skal si: «Gå bort fra meg, dere forbannede! Jeg har gitt mitt liv og mitt blod for dere – se mine sår, mine hender og min side – men dere har trådt paktens blod under føttene. Jeg har sendt dere mine vitner, men dere har ikke villet høre. Jeg har ved Ånden søkt å dra dere til meg, men dere har ikke villet komme til meg for å få liv. Nå kan dere gå – jeg kjenner dere ikke.»

Se – så farlig er nåden å komme i nærheten av, dersom den ikke blir mottatt til frelse.

I Hebreerbrevet minner apostelen om hvordan Gud, som før hadde talt til fedrene gjennom profetene, nå i disse siste dager har talt til oss gjennom Sønnen. Han som «er avglansen av hans herlighet og avbildet av hans vesen, og han bærer alle ting ved sin krafts ord» og har «fullført renselsen for våre synder».

«Hvordan skal vi da unnfly», spør han med stor vekt, «om vi ikke akter så stor en frelse?» (Hebr 1,3 og 2,3).

Og i kapittel 10 sier han:

«Har noen brutt Mose lov, da dør han uten barmhjertighet på to eller tre vitners ord. Hvor mye verre straff tror dere da den skal anses verdig, som har trådt Guds Sønn under føtter og foraktet paktens blod, det som han ble helliget ved, og har spottet nådens Ånd? … dersom vi synder med vilje etter at vi har lært sannheten å kjenne, da er det ikke lenger noe offer for synder tilbake, men bare en forferdelig gru for dom, og en nidkjærhetens brann som skal fortære de gjenstridige» (Hebr 10,26–29).

Men om vi nå ser for oss en som er våken, så står likevel spørsmålet tilbake: Hvordan skal han kunne bli gudfryktig? For gudfryktig er ennå ikke den som går under åket og treller, som ennå ikke har kommet til Kristus, hos hvem hvile for sjelen, liv og Ånd er å finne. Alt som foreløpig har skjedd, er at det onde har begynt å røre seg hos ham.

«Synden benyttet seg av budet,» sier Paulus, «og vakte alle slags begjær i meg» (Rom 7,8).

Her er vi nå ved det punktet der mennesket selv får føle på det hemmelige i gudsfryktens hemmelighet. En person har for eksempel etter lang tid med uro, søkt, men ikke funnet hos seg selv en gudsfrykt som er slik han ser den beskrevet i Ordet. Han har ikke den fred med Gud, det nye hjertet, den kraften til seier over synden og det liv i gudsfrykt som han ser hos dem som er født på ny.

Og nå spør han, utilfreds og med lengsel, seg selv: «Når skal du nå det å bli gudfryktig? Hvor lenge skal du vakle mellom verden og Gud? Hvor ligger feilen, når du etter så mange bønner og forsetter, og så mye kamp, likevel står på samme punkt? Du er fremdeles en trell under en eller annen kjødelig lyst, fremdeles så bundet av verden, så lettsindig og ugudelig. Så mange andre, både i fortid og nåtid, er jo – på den alvorlige gudsfryktens salige vei – blitt frigjort, helliget og lykkelige mennesker. Har da disse hatt en sterkere vilje og større styrke i kampen mot det onde?»

Nei, de var ofte de mest elendige slavene under laster og lyster og gamle vaner, med svekkede viljer og manglende kraft. Hva er da grunnen til at ikke også jeg kan oppleve den samme gjennomgripende frelsen som de? Skulle virkelig Gud ha utvalgt visse mennesker til frelse og overlatt andre til seg selv og dermed til evig ulykke?

Langt derifra! Gud, den rettferdige og hellige, gjør ikke forskjell på folk. Han har ikke lyst til noen synders død, men vil at hver eneste en skal omvende seg fra sin vei, så han må leve. Hvor ligger da feilen? I hva består gudsfryktens hemmelighet?

Hemmeligheten består ganske enkelt i at Gud ble åpenbart i kjød. Det er ikke å forvente at han skal gi deg kraft til å beseire det onde, før du har gitt Sønnen den æren som rettmessig er hans.

«Gud står de stolte imot, men de ydmyke gir han nåde» (Jak 4,6).

Feilen er ganske enkelt at du, uten selv å vite det, i vantro og egenrettferdighet, har foraktet Guds åpenbaring i kjød. Du har ansett din egen gudsfrykt som mer betydningsfull enn det at Gud ble menneske, led og døde i ditt sted.

Du spør kanskje: «Men skal ikke et menneske først være virkelig gudfryktig, før det kan forvente å ha del i det Kristus har gjort?»

Nettopp ved å snu opp ned på Guds orden på denne måten, har verken det ene eller det andre lyktes for deg. Det sanne forholdet er dette: Et menneske må ha del i det Kristus har gjort, før det kan bli snakk om virkelig gudsfrykt.

Les i Esekiel 16 om nådens orden. Der sier Herren:

«Og med din fødsel gikk det slik til: Den dagen du ble født, ble din navlestreng ikke avskåret, og du ble ikke vasket ren med vann og ikke inngnidd med salt og ikke svøpt i svøp. Det var ikke noe øye som hadde medynk med deg, så de gjorde noe slikt med deg og forbarmet seg over deg. Men du ble kastet ut på marken, fordi de fikk avsky for deg den dagen du ble født. Da gikk jeg forbi deg og så deg sprelle i ditt blod, og jeg sa til deg: Du som ligger der i ditt blod: lev! Ja, jeg sa til deg: Du som ligger der i ditt blod: lev! … Du vokste og ble stor og nådde den høyeste skjønnhet … Men du var naken og bar. Da gikk jeg forbi deg og så deg. Og se, din tid var kommet, elskovens tid. Jeg bredte min kappe over deg og skjulte din nakenhet. Og jeg tilsverget deg troskap og sluttet pakt med deg, sier Herren Herren, og du ble min. Jeg vasket deg med vann og skylte blodet av deg og salvet deg med olje. Jeg kledde deg med fargerike klær … Så smykket du deg med gull og sølv … og du ble overmåte fager og vel skikket til å være dronning.» (Esek 16,4–6)

På samme måte er det med det åndelige Israel. For Abraham ble far til alle som tror. Jesus Kristus, sann Gud og sant menneske, har, slik det heter i vår barnelærdom: «gjenløst meg fortapte og fordømte menneske, kjøpt meg fri og frelst meg fra alle synder, fra dødens og djevelens makt, ikke med gull eller sølv, men med sitt hellige, dyrebare blod og sin uskyldige lidelse og død.»

Du derimot, mente at du først ved Åndens bistand skulle bli gudfryktig, og deretter få del i Kristus, motta nåde og barnekår hos Gud. Men denne rekkefølgen blir ikke godkjent av Gud. Hans Sønns blod vil da bli av liten verdi for deg. Du ville ikke bli noe annet enn en egenrettferdig fariseer, som takker Gud for at du var bedre enn andre mennesker, for eksempel «tolleren der».

Hvor annerledes ville det ikke bli, om det i en lykkelig stund ble gitt deg å fatte, hva som ligger i de ovenfor anførte ordene fra Luther, som du har lest så ofte og erkjenner som rette og sanne.

Hva sier da ordene? Hvem er det Kristus har gjenløst, kjøpt og frelst? «Meg, fortapte og fordømte menneske!»

Altså: ikke meg omvendte, gjenfødte, troende og helliggjorte menneske!

Med hva har han da gjenløst deg?

«Med sitt hellige, dyrebare blod og sin uskyldige lidelse og død.»

Altså, ikke med Åndens bistand og nåde, og heller ikke med omvendelse, gjenfødelse og helliggjørelse som er virket i deg.

Når skjedde da denne forløsningen fra alle dine synder, fra dødens og djevelens makt?

Naturligvis på samme dag som blodet, hvorved forløsningen skjedde, ble utgytt og døden fant sted. Derfor heter det heller ikke: skal gjenløse, men: har gjenløst.

Fra hva – si det med ettertanke – ble du forløst?

Jo, fra alle synder, fra døden og djevelens makt.

Hvem ble på denne måten forløst?

Naturligvis enhver som blodet ble utgytt for, og for hvem lidelsen og døden ble fullbyrdet, altså ethvert «fortapt og fordømt menneske», det vil si alle.

Overfor et slikt budskap er fornuften totalt blind og gjør opprør. Den støter seg på «anstøtssteinen». Og dersom ikke mennesketanken snarest mulig blir «tatt til fange under lydigheten mot Kristus», vil evangeliet bli slik det ble for jødene: et anstøt og for grekerne: en dårskap.

Hvilken annen konklusjon kan vi vel trekke fra Den hellige skrift, enn den som ligger i ordene fra Luther, som vi nettopp har sett på?

Her er flere vitnesbyrd fra Skriften:

Jesaja 53,6: «Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham.»

Johannes 1,29: «Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd.»

2 Kor 5,21: «Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss, for at vi i ham skal bli rettferdige for Gud.»

Galaterne 3,13: «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre.»

2 Kor 5,19: «Det var Gud som i Kristus forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser og la ned i oss ordet om forlikelsen.»

Jesaja 53,5: «Ved hans sår har vi fått legedom.»

Romerne 5,10: «Vi [ble] forlikt med Gud ved hans Sønns død, da vi var fiender.»

Efeserne 1,7: «I ham har vi forløsningen ved hans blod, syndenes forlatelse.»

Selv om mange ikke ser det – så lenge de har et dekke for øynene – er det en åpenbar og klar følge av disse Skriftens vitnesbyrd, at Gud, ved sin Sønns død, er en mild og forsonet Gud mot hvert eneste menneske. Hvert eneste menneskes synder – også de vantros og gudløses – er lagt på Kristus og båret bort av ham.

Gud har nå samme innstilling mot hele sin skapning, mot hvert eneste menneske, som den Jesus maler for oss i lignelsen om den fortapte sønn, og der sin himmelske Fars hjerte (Lukas 15).

«Men da han ennå var langt borte, så hans far ham, og han fikk inderlig medynk med ham. Han løp ham i møte, falt ham om halsen og kysset ham igjen og igjen.»

Faren bebreidet ham ikke for hans oppførsel, han lot ham ikke, slik sønnen hadde sett det for seg, først som en av leiefolkene, gjøre seg fortjent til barnekår. Nei, den beste kledningen ble funnet frem i en fart, en ring ble satt på hans hånd og sko på hans føtter, gjøkalven ble slaktet, og det ble fest og glede, for «denne sønnen min var død og er blitt levende, han var tapt og er blitt funnet.»

Dette er en skildring av menneskets fortapte tilstand, dets oppreisning og nådens orden, som på en forunderlig måte stemmer overens med den tilsvarende skildringen i Esekiel 16.

Det fantes jo ingen antydning til at farens hjerte, selv under sønnens fravær, hadde rommet noen vrede eller bitterhet mot ham. Tvert imot var det fylt av sorg og en inderlig lengsel etter å få vise ham kjærlighet.

Slik som Jesus har fremstilt forholdet her, må vi la det stå. Du er kanskje sunket ned i synd og samvittighetskvaler, tynget av tvil og i dypeste nød, men årsaken er ikke at Gud er vred på deg, eller at han ikke er forsonet med deg. Det er i dine øyne, ikke i Guds, at syndene står og sperrer veien for deg og fordømmer deg. I Guds bok er de slettet ut med hans elskede Sønns blod. Det er bare i din bok, samvittigheten, at de ennå ikke er slettet. De blir slettet ved troen alene.

Dette nådens forhold, denne nådens orden, som helt igjennom er frukten av «Gud åpenbart i kjød» – se, det er gudsfryktens hemmelig-

het. La nå den som slaver under loven med sin gudsfrykt, enfoldig gå inn under denne nådens orden og komme, så fortapt og fordømt som han er, og vende hjem som den fortapte sønnen til sin far. Da skal også han bli møtt med samme nåde.

Og hvor blir ikke hjertet smeltet hos den som slik kommer, ved Guds kjærlighets glød! Han kan ikke annet enn inderlig elske en så nådig Gud. Han gleder seg i sitt indre menneske over Guds lov. Og slik har han nå den gudsfrykten som han før med så stor bekymring søkte i bot og bønn, kamp og strid.

La oss holde påske

«For vårt påskelam er slaktet, Kristus. Så la oss holde høytid» (1 Kor 5,7–8).

Med utgangspunkt i disse ordene fra apostelen, og i lys av Herrens forordning om påskelammet i Det gamle testamente, skal vi lære hvordan vi bør holde påske.

Selv om vi er så forskjellige, har ordene likevel et budskap til oss alle. For noen blant oss er synden fremdeles lett som en fjær. Andre er trette og har tungt å bære, mens atter andre sukker som treller i syndens bånd. Noen er hykleriske medløpere, som misbruker Guds nåde til løsaktighet. Andre er forskremte, plagede og fryktsomme sjeler, som frykter selv der de ingenting har å frykte. Men for hver enkelt av oss er det her noe å hente.

Hørte du det? Vårt påskelam, Kristus, Guds evige enbårne Sønn, er slaktet for oss.

Påskelammet i Det gamle testamente var et forbilde på det sanne Guds lam, han som bar verdens synd. Dette er Skriftens uttrykkelige vitnesbyrd. Apostelen Johannes forteller at soldatene brøt bena på røverne som var korsfestet sammen med Jesus. Men Jesu ben brøt de ikke. Han tilføyer:

«Dette skjedde for at Skriften skulle bli oppfylt: Ikke et ben skal brytes på ham.» (Joh 19,36).

Dette var en bestemmelse som gjaldt påskelammet. Derfor forstår vi at Herren, når han taler om påskelammet, egentlig sikter til Kristus. Gud har med påskelammet villet tegne et bilde av Kristus. I dette bildet, som vi finner i 2. Mosebok kapittel 12, er det en glede å finne og betrakte de trekk som særlig peker på Kristus.

Det står for eksempel om påskelammet, at det skulle tas ut av den samlede flokken. Slik skulle også Kristus være et sant menneske, likesom oss.

Påskelammet skulle skilles ut fra den øvrige flokken. Etter Faderens rådslutning var også Kristus utskilt og helliget med verdens forsoning for øye, endog «før verdens grunnvoll ble lagt».

Påskelammet skulle være et «lam uten lyte, av hannkjønn, årsgammelt». Kristus skulle ofres midt i sin manndoms blomstring, og være ren, ubesmittet og fullkommen, uten brist eller synd.

Påskelammet skulle slaktes og stekes over ilden. Også Kristi blod måtte flyte, og hans legeme måtte bli prisgitt den fortærende ild, Guds strenge rettferdighet.

Ifølge jødenes enstemmige overleveringer ble påskelammet stekt på den måten, at et trespidd ble stukket gjennom kroppen, hvorpå det ble hengt opp i ovnen i korsform. Dette er et eiendommelig bilde på Kristi dødsmåte, han som med gjennomborede hender og føtter ble naglet til korsets tre.

Intet ben måtte brytes på påskelammet. Og som tidligere nevnt, ble denne befalingen oppfylt i Kristus (Joh 19,36).

Påskelammets blod skulle strykes på dørstolpene i israelittenes hus, til vern mot dødsengelen som skulle slå i hjel alle førstefødte i Egypt. Slik skal også våre hjerter bestenkes med Kristi blod, som frelser oss fra lovens forbannelse (Hebr 10,22).

Påskelammet skulle spises. Og Jesus sier: «Mitt kjød er i sannhet mat, og mitt blod er i sannhet drikke» (Joh 6).

Vi skal senere komme nærmere inn på hvordan denne spisingen og drikkingen i troen skjer. Her har vi kun villet vise hvor treffende et bilde på Kristus som er malt for oss i påskelammet. Det er umulig å betrakte dette uten å gjenkjenne Kristus.

I tillegg blir Jesus flere steder i Det nye testamente direkte kalt for et lam. Døperen Johannes sier: «Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!» Apostelen Johannes ser i himmelen «et lam, likesom slaktet» (Åp 5,6). Også flere andre steder i samme bok blir Kristus benevnt som et lam.

Altså er også vårt påskelam slaktet. Det er det eneste rette påskelam, som påskelammet i Det gamle testamente bare er et svakt skyggebilde av (Hebr 10,1).

Hva betyr så dette vårt påskelam for oss? Dette er det store spørsmålet, som nå er det viktigste for hver og en av oss. Har vi i det hele tatt noen virkelig nytte av Kristus, eller har vi det bare som en plikt å feire hans lidelses- og dødsfest som en årlig hyllest til ham?

Det er en trist, men sann kjensgjerning, at av alle mennesker som feirer påske hvert år, er det kun de færreste som har hatt noen virkelig glede eller nytte av Kristus selv. Nytten av hans gaver vet nok de fleste å vurdere, men ikke nytten av ham selv.

Må vi da ikke alvorlig spørre oss selv om dette også er tilfelle for oss? Og dersom vi finner at det er tilfelle, må vi finne ut hvor feilen ligger.

Hva tjener Kristus oss til? Hvor stor nytte kan vi si at vi har av ham? Til å besvare dette spørsmålet, kan det bildet vi nettopp har betraktet, tjene oss på en utmerket måte. For hvilken stor og velsignet nytte tjente ikke påskelammet Israels barn!

Hard var den trelldommen som israelittene sukket under i Egypt. Ropet om hjelp i deres jammer og nød steg stadig mot det høye. Selv hadde de ingenting å stille opp med, for overmakten var altfor stor.

Trelldommen hadde imidlertid ikke nådd sitt fulle klimaks så lenge Moses ennå ikke hadde trådt frem på skueplassen. Først da han trådte frem med et «Så sier Herren», og befalte folket å dra ut av trelldommens land og deres undertrykkere til å la dem fare, først da nådde trelldommen sitt høydepunkt og ble nesten uutholdelig.

For det første ble folket bevisst på sin elendige stilling på en måte de før aldri hadde kjent. Født som treller visste de knapt hva frihet var, og savnet den derfor heller ikke. Først da Moses begynte å tale om frihet – om å dra ut fra «trellehuset» – følte de for alvor trelldommens bitterhet.

For det andre ble også selve trelldommen skjerpet. Da Moses krevde at folket skulle få reise, ble tyrannen egget til et nytt raseri. Samme dag utstedte han følgende befaling til sine slavefogder og arbeidsformenn:

«Dere skal ikke gi folket halm til teglarbeidet, slik som før. De skal selv gå og sanke seg halm. Men dere skal pålegge dem å lage den samme mengde murstein som de før har laget. Dere skal ikke slå av noe i deres arbeid.» (2 Mos 5,7–8).

Trelldommen nådde dermed en høyde som aldri før, og folkets klagerop steg tilsvarende. De tvilte nå så mye på sin utfrielse, at de til og med bebreidet Moses, og sa at det var han som hadde opphisset kongen imot dem.

Men nettopp da var Herrens time kommet – timen for utfrielse. Og denne skjedde ene og alene ved et allmektig under, virket av Gud.

En mørk, forferdelig natt, utførte Herren sin hevn: alt førstefødt i Egypt ble slått i hjel. Og da var det påskelammets blod som frelste israelittene fra hevnerens sverd.

Følgende befaling var gitt av Herren på forhånd:

«For samme natt vil jeg gå gjennom hele landet Egypt og slå i hjel alt førstefødt i landet Egypt, både folk og fe. Og over alle guder i Egypt vil jeg holde dom. Jeg er Herren. Blodet på de husene hvor dere er, skal være til et tegn for dere. Når jeg ser blodet, vil jeg gå dere forbi.» (2 Mos 12,12–13).

Hvordan påføringen av blodet skulle skje, ser vi i vers 22:

«Dere skal ta en isopkvast, dyppe den i blodet som er i skålen, og stryke noe av blodet i skålen på den øverste dørbjelken og på begge dørstolpene. Og ingen av dere skal gå ut gjennom sin husdør før om morgenen.»

Og så kom redselsnatten!

«Herren slo i hjel alle førstefødte i landet Egypt, fra den førstefødte sønn av farao, som satt på sin trone, til den førstefødte sønn av fangen i fengselet.» (2 Mos 12,29).

Nå ble det som Jesaja i kapittel 63 sier om vår felles forløsning, oppfylt for det undertrykte Israel: «Hevnens dag var i mitt hjerte, og mitt gjenløsningsår var kommet.» Farao ble forferdet, og Israel ble befridd.

«Farao sendte da bud på Moses og Aron om natten og sa: Stå opp! Dra ut fra mitt folk, både dere og Israels barn! Far bort og tjen Herren, som dere har sagt! Ta med dere både deres småfe og deres storfe, som dere har sagt.» (2 Mos 12,31).

«Egypterne trengte hardt på folket for å få dem til å skynde seg ut av landet. For de sa: Vi er dødsens alle sammen!» (2 Mos 12,33).

For en herlig forløsning! For en brå og lykkelig vending det hele nå hadde tatt. Den samme fienden som nylig aldri ville gi opp Israel

under noen omstendigheter, skyndte seg nå med all sin kraft for å sende dem bort.

De som før var undertrykte treller, var nå blitt herrer. Det gikk her som det senere ved en lignende anledning ble uttrykt:

«Da Herren lot Sions fanger vende tilbake, var vi som drømmende. Da fyltes vår munn med latter, vår tunge med jubel.» (Sal 126,1–2).

Alle fikk de lov til å gå ut av Egypt, små og store, unge og gamle, menn og kvinner. Og for første gang i sitt liv følte de seg virkelig frie. Abrahams, Isaks og Jakobs barn dro nå tilbake til fedrenes land, en skare på seks hundre tusen mann, foruten kvinner og barn.

Til minne om denne store forløsningen ble påsken i Det gamle testamente feiret.

Dette er et herlig bilde på den store, universelle forløsningen som skjedde i Kristi død! Ved syndefallet kom hele verden i djevelens vold. Gudsbildet i mennesket var tapt, og den frie viljen var dermed ikke lenger fri. Mennesket var en trell under avgrunnens konge, prisgitt de lyster og begjær som, som «slavefogder og arbeidsformenn», tvang dem til å gjøre hans vilje.

Menneskeheten, som sukket under denne trelldommen, var likevel ikke fullt ut bevisst sin nød, før loven kom og talte om hva Gud krevde, tydeligere enn samvittigheten. Da først ble nøden for alvor stor.

«For vel var det synd i verden før loven kom, men der det ikke er noen lov, blir synden ikke tilregnet. Likevel hersket døden fra Adam til Moses, også over dem som ikke hadde syndet ved et lovbrudd, slik som Adam.» (Rom 5,13–14).

Her var det en nød som ikke et eneste menneske var i stand til å redde seg ut fra. Ikke så mye som en bokstav eller en tøddel kunne lettes på i Guds hellige lov. «Den sjel som synder, skal dø» – det var lovens urokkelige dom. Og «det er ikke en rettferdig, ikke en eneste» (Rom 3).

Men i denne vår håpløse, evige nød, forbarmet den store barmhjertighetens Gud seg. At mennesket, som var skapt i hans bilde til å være hans barn, skulle gå evig fortapt, var mer enn han kunne bære over med i sitt hjerte.

Til sin enbårne sa han: Her må jeg meg forbarme,
far ned uti det syndeland og løs de fanger arme!

«Da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven» (Gal 4,4–5).

Det var om dette, så lenge før, at profeten frydefullt i ånden sang:

«De gleder seg for ditt åsyn, slik en gleder seg om høsten, slik en jubler når de deler hærfang. For åket som tynget det, og stokken på dets skulder, driverens stav, har du brutt i stykker, som på Midians dag … Et barn er oss født, en sønn er oss gitt» (Jes 9).

Legg merke til at Herrens Ånd her skuer tilbake på Israels trelldom under åket i Egypt. Likevel er det om hele verdens forløsning i Kristus han taler.

På samme måte er det i Jesaja 63, der Herren opptrer i røde klær, lik klærne til han som tråkker vinpressen. På spørsmålet om hvorfor hans klær er så røde, svarer han: «hevnens dag var i mitt hjerte, og mitt gjenløsningsår var kommet.»

Og hvordan lyder det ikke i Det nye testamente? I Hebr 2,14–15 sier apostelen:

«Da nå barna har del i kjøtt og blod, fikk også han på samme vis del i det, for at han ved døden skulle gjøre til intet den som hadde dødens velde, det er djevelen, og fri alle dem som av frykt for døden var i trelldom hele sin livstid.»

I Gal 3,13 heter det:

«Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre.»

Og i Ef 1,7:

«I ham har vi forløsningen ved hans blod, syndenes forlatelse, etter hans nådes rikdom.»

Slik har Herrens Ånd uttrykkelig nevnt trelldommen og de plagene Kristus har fridd oss fra: synden, lovens forbannelse og djevelen. Endelig taler han også om døden, den siste fiende, og sier:

«Døden er oppslukt til seier. Død, hvor er din brodd? Død, hvor er din seier?» (1 Kor 15,54–55).

Forunderlig, evig kjærlighet! For en mektig trøst for synderes hjerter på jord! Her er vårt påskelam, vår evige, herlige forløsning! All verdens synd, hvert eneste menneskes, helt fra Adam og ned til det siste, ble lagt på Guds rene lam.

Han ble slått til jorden under byrden, han sukket, klaget, ropte til Gud og svettet blod, men han unndro seg ikke. All lovens forbannelse – alle dens trusler, dens dom og straff over synden – møttes i ham. Døden, som er syndens lønn, ble beseiret. Og han som hadde dødens velde, djevelen, ble gjort maktesløs.

Vi er frie – vi som av frykt for døden var i trelldom hele vår livstid.

Dette er vår påskeglede og seierssang: «Død, hvor er din brodd? Død, hvor er din seier?» (Dødens brodd er synden, og syndens kraft er loven). Men Gud skje takk som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus.

Men ennå ligger verden tilbake i djevelens vold og regjeres av ham. Og ennå går så mange tynget av syndens byrde og lovens åk, som lengter etter å nyte Guds barns herlige frihet, men uten ennå å ha opplevd dette. Hva er nå grunnen til dette? Hva er det som ennå må skje?

Her kommer vi til det andre som i Israels utfrielse fra Egypt er malt for våre øyne.

Det første var dette: Herren slo ned fienden med en mektig hånd og brakte derved frelse og frihet til hele sitt folk. Det andre var at den enkelte selv, enhver som ville unnslippe døden og bli befridd fra trelldommen, skulle holde påske for Herren. Dørstolpene måtte bestrykes med påskelammets blod, og lammet skulle spises.

Det er dette siste som ennå gjenstår.

Vi ble alle kjøpt fri ved Kristi død. Unge og gamle, høye og lave, store og små, grovere og finere syndere – alle ble vi kjøpt, og prisen ble betalt. Vår skyld er slettet ut på «én dag» (Sak 3,9). Gud er i Kristus forsonet og nådig mot alle.

Men likesom Israels folk fant seg i sin trellestand så lenge Moses ikke hadde stilt friheten fram som en mulighet for dem, slik går også mennesker nå som syndens og djevelens villige treller. I trelldom er vi født og vet ikke hva frihet vil si.

Først når Moses' røst begynner å lyde i vår samvittighet, og vi for alvor tar kampen opp mot synden, da opplever vi også for alvor trelldommens makt og føler hvor bitter den er.

Ikke nok med at vi, sukkende og klagende, må erkjenne at vi ikke makter alt vi gjerne vil eller føler vi skal: angre, gjøre bot, hate og avlegge synden, våke og be, osv.

Også selve synden våkner til live og viser seg i sin grenseløse syndighet. Slik Moses' krav egget Faraos grumhet og skjerpet hans harde behandling av folket, slik blir også nå, ved lovens krav, det onde i meg egget til et nytt raseri.

Paulus sier: «Begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære! Men synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg. For uten lov er synden død. Jeg levde en gang uten lov. Men da budet kom, våknet synden til live … Ved budet skulle synden bli overmåte syndig.» (Rom 7).

Da er det at nøden for alvor blir stor. Den arme, trellbundne sjelen tror seg å være håpløst fortapt. Det er som med Israels folk i Egypt: gang på gang gikk Moses til Farao og krevde frihet for folket, men dag for dag så det mørkere og mer umulig ut.

Slik blir også – ofte i årevis – nøden større dag for dag for den vakte sjelen. Trelldommen blir hardere, båndene stadig flere, lyster og begjær får større og større makt, og utsikten til frihet blir mindre og mindre. «Jeg døde», sier Paulus. For en grenseløs jammer og nød! Og hvor lenge skal denne ynkverdige tilstanden vare?

Den skal fortsette – merk deg det – helt til du selv legger ned arbeidet, for så å holde påske og bestenker ditt hjerte med påskelammets blod. Ingenting av det vi selv kan utrette, hjelper oss her. Trellen kan ikke gi seg selv friheten tilbake. Et under, gjort av den Allmektige – intet mindre hjelper.

Det hjelper deg ikke hvor mye du våker og ber, angrer og kjemper. Det hjelper deg ikke hvor mye du gjør opprør mot dine lyster – de er for sterke for deg. Du er bundet, du er «solgt som trell under synden». Du må holde opp med dine forgjeves forsøk på å skaffe deg friheten selv. Du må holde påske – det er ingenting annet som hjelper.

«Men det er da heller ikke min mening selv å ville gjøre meg fri,» sier du. «Jeg roper jo til Herren om hjelp!»

Ja, i sannhet! Hvor godt det ville behaget vår natur, hvis denne veien førte fram. Først få kraft til å avlegge synden og siden motta nåde! Men hvis det var slik Gud kom deg til hjelp, ville det ikke være lammets blod som fikk æren.

Det er en *kristen* Gud vil gjøre deg til, ikke en selvhellig fariseer. Du får derfor ikke kraft til først å sprenge lenkene dine før du mottar nåde. Du må først lære hva det vil si å bestenke hjertet med lammets

blod. Du må stanse, hvile, holde påske – først da er befrielsens time kommet.

Nå har du visselig mer enn én gang feiret påske. Du har lest, hørt og sunget om Kristi lidelse, død og oppstandelse, og vet at det alt er skjedd med din forløsning for øye. Men du føler deg fortsatt selv som en trell under synden.

Så langt fra å være i stand til å kaste av deg åket, blir du tvert imot verre og verre. Derfor betrakter du også all påskens glede og all Kristi fortjeneste som et paradis, åpent for troende og for de kristne som er verdige til det, men stengt for en syndens trell som deg.

Hva er det som er feil i dette bildet? Intet annet enn at du helt og holdent er forblindet i egenrettferdighetens villfarelse. Du ser deg ikke selv som en aldeles fortapt og avmektig trell, som må frigjøres og frelses av nåde alene, nettopp i den stillingen du er. Du mener at du først må begynne å seire over og legge av deg synden før du kan få del i hva Kristus har vunnet. Du regner deg således ikke som helt og holdent avmektig, «solgt som trell under synden».

«Men det er da vel det samme hva jeg gjør?» sier du.

«Nei,» er svaret. «For gjorde du det, ville din nød straks bli forvandlet til glede, lovsang og takk.»

«Glede og lovsang? – når man har sett seg selv som en djevelens trell og ingen mulighet har for å gjøre seg fri!»

«Ja, nettopp!» Se her hva grunnen til din sjelekval ligger i: Du mener at du selv skal gjøre deg fri. Det er derfor du fremdeles må lide smerte under trelldommens åk. Jo før du kommer til erkjennelsen at alt du selv makter, er å synde, desto før får du del i evangeliets trøst, fred, glede og kraft.

Du leser, hører og tror at Kristus er kommet for å frelse syndere. Men det gjemmer seg en djevel i ditt hjertes skjulte dyp som føyer til: «…ja, når du først har fått seier over synden, er blitt kvitt din kjærlighet til den, ikke mer kjenner til syndig begjær og ennå langt mindre gir etter for det.»

Du retter da hele din oppmerksomhet mot deg selv og din egen forbedring. Men denne forbedringen kommer ikke, for syndens overmakt er altfor stor.

Moses påstår uavbrutt at trelldommen skal brytes. Men trellen forblir en trell, og hans kår blir til og med strengere og strengere.

Moses sier: Du skal ikke ha andre guder – du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og hele din sjel! Men du har både det ene og det andre – guder, personer og ting – som du setter høyere enn Gud.

Moses sier: Du skal frykte Herren din Gud og være mer redd for synden enn selve døden. Men altfor raskt og villig gir du deg lettsindig over til å tjene synden.

Du burde i det minste angre synden. Men nei – du er kald og hard. Du burde be flittig og virkelig samle tankene dine i bønn, men nei – du er distrahert og sløv, og bønnen er kort, avbrutt og kald. Du burde være mild, saktmodig og kjærlig, men i stedet er du utålmodig og irritabel. Du burde være ren i tanker og sinn, men merker at du er fylt av urene lyster og urent begjær. Du burde være sterk og stå imot det onde, men nei – du er svak og avmektig, og synden er din overmann.

Se, dette er trelldom under Farao og hans slavefogder. Likevel har du ikke gitt opp troen på at du skal klare å gjøre deg fri. Derfor kjemper du fremdeles, og håper at du med tiden skal seire - og deretter få lov til å tro på nåden.

Du vil med lovens hjelp få makt over synden, selv om du har lest at «da budet kom, våknet synden til live … synden ble overmåte syndig». Dette er en gåtefull tale som du aldri har fattet. Dette er noe du aldri har våget å tro, selv om du bittert har erfart sannheten i det.

Hvilken mektig hindring for all sann tro, fred og forløsning er ikke den villfarelsen som her er skildret! Om du bare innså at du intet, overhodet intet, makter, ville din unyttige streben straks opphøre. Du skulle, så syndig og elendig du er, søke og motta nåde som nåde.

Det som fortsatt holder deg fanget i trelldommens bånd, er tanken om at det ennå er noe du kan gjøre, som du ikke har gjort. Dermed er det indirekte sagt at du tror du er fri og i stand til å «gjøre det gode du vil». Du er ikke «solgt som trell under synden».

«Men hvis du ikke er trell, hvorfor gjør du da fremdeles det onde?»

– Jo, saken er den: «Jeg tar det ikke tilstrekkelig alvorlig. Jeg er ikke oppriktig nok i min bønn, jeg frykter ikke for alvor for synden, og er ikke årvåken nok i kampen imot den.»

Men kjære! Hvorfor er du da slik? Hvorfor er du ikke alvorlig og oppriktig og årvåken nok?

Se, der står du – og forstår ikke at det er nettopp i dette vår avmakt og trelldom består: at vi ikke har makt over våre tanker, og langt

mindre over hjerte og tro. Og når tanken flyr og farer dit den vil, hvor mye årvåken bønn og kamp blir det da? Det alvor som må til, kan vi ikke ta av oss selv.

«Uten meg kan dere intet gjøre,» sier Jesus. «Det gode som jeg vil, gjør jeg ikke, men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg,» sier Paulus (Rom 7).

Dette er å være «solgt som trell under synden». Du har ikke frihet til å gjøre hva du vil, men er tvunget til å gjøre hva din herre vil. Slik var det med Israels folk under Farao, og slik er det i åndelig forstand med alle Adams barn. Da Israel ville gjøre seg fri, ble trelldommens bånd strammet. De var helt og fullt i Faraos slavefogders hånd. Når du og jeg vil forsøke å gjøre oss fri fra synden, merker vi først for alvor hvor mektig den er. Når budet setter inn, våkner synden til live.

Hvor lenge skal nå denne forferdelige trelldommen vare?

Som tidligere nevnt: helt til du selv lar arbeidet fare, holder sabbat, feirer påske og bestenker ditt hjerte med påskelammets blod. «Får da Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri» (Joh 8,36).

Det var ved et allmaktsunder Herren forløste sitt fangne folk. Det er ved et allmaktsunder Herren forløser oss, når bare vi søker frelse alene i lammets blod.

Men hva vil det si å bestenke hjertet med lammets blod? Hvordan skjer det?

I Egypt skjedde bestenkingen med blodet slik: En isopkvast ble dyppet i blodet, og dette ble strøket på både dørstolpene og den øverste dørbjelken. Den isopkvasten som vårt hjerte skal bestenkes med, er evangeliet. Dette taler jo først og sist om en frelse som skjer ved Kristi blod.

Evangeliet sier: «Verdig er Lammet, som ble slaktet, til å få makt og rikdom og visdom og styrke og ære og pris og velsignelse!» (Åp 5,12).

Evangeliet sier: «I ham har vi forløsningen ved hans blod, syndenes forlatelse etter hans nådes rikdom» (Ef 1,7).

Evangeliet sier: «Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull» (Jes 1,18).

Og Hebr 9 sier: «For så sant blodet av bukker og okser, og asken av en kvige, helliger til kjødets renhet når det blir stenket på dem som er urene, hvor mye mer skal da Kristi blod - han som i kraft av en evig

Ånd bar seg selv fram for Gud som et lyteløst offer - rense vår samvittighet fra døde gjerninger så vi kan tjene den levende Gud!»

I kraft av disse vitnesbyrd blir, som apostelen sier, «hjertet renset fra en ond samvittighet» (Hebr 10,22).

Legg merke til dette: «…renset fra en ond samvittighet.» Slik må denne bestenkingen være, at vi i stedet får en god samvittighet, fridd ut fra alle synder den var tynget av før. Dette skjer ved en hjertelig tillit og fortrøstning til ordet om syndenes forlatelse.

Men denne troen – og alene den – er det også som løser fra syndens makt. Når jeg, en synder, får visshet fra Herren om at ordet gjelder meg når han sier: «Vær frimodig sønn, dine synder er deg forlatt» – da kastes lenkene av meg. Jeg jubler, triumferer, priser Guds nåde, forbanner min synd og har intet høyere ønske enn å få lov til å tjene Herren hele mitt liv: «Dine buds vei vil jeg løpe. For du frir mitt hjerte fra angst» (Sal 119,32).

Den som hører, leser og synger om den store forløsningen som har skjedd i Kristus, men likevel stadig går og bærer på sin synd og engstelig speider etter en utvei for å oppnå forsoning, han håner og ringeakter dermed Kristi blod, som om det ikke var i stand til å ta bort synder.

Ved de levittiske ofrene var samvittigheten til de som ofret stadig tynget av synd. Når derfor ofrene ble gjentatt år etter år, var dette, sier Hebr 10, et vitnesbyrd om at «det er umulig at blod av okser og bukker kan bære bort synder.» Ellers måtte jo disse ofrene ha opphørt, ettersom de som ofret, ikke lenger hadde noen bevissthet om synd når de først var renset.

Stans og tenk deg om et øyeblikk! Hva mener du? Har virkelig Kristi blod tatt bort, sonet og utslettet alle dine synder? Har Kristi blod utrettet mer enn blodet av okser og bukker? Eller vil du også om Kristi blod si at det ikke kunne ta bort synder?

Apostelen skiller tydelig mellom blodet fra de levittiske ofrene og Kristi blod. Etter å ha sagt om de første, at de aldri var i stand til å bære bort synder, sier han om Kristus: «Jesus har båret fram ett eneste offer for synder» – og dermed «for alltid gjort dem fullkomne som blir helliget.»

På dette grunnlag lyder det deretter fra Herren: «Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kom-

mer jeg ikke i hu.» (Jes 43,25). Og «der det er forlatelse for syndene, trenges ikke lenger noe offer for synd» (Hebr 10,18).

Apostelen vil av all sin makt slå fast at Kristi blod virkelig har tatt bort syndene, og at trellene derfor er frie.

Derfor: Tenk over hva du gjør når du uavbrutt ser på deg selv og holder Kristi blod for et intet. La bare dine synder være mange og store – så mange og store kan de likevel ikke under noen omstendighet være, at ikke Guds Sønns blod gjelder tusen ganger mer enn dem alle. Så dypt kan du aldri ha falt at ikke Guds Sønns blod rikelig dekker som soning for det.

Be Gud om troens gave! Og la evangeliet stenke ditt hjerte med Kristi blod så lenge, at du helt blir kvitt din onde samvittighet.

Så lenge at du helt fortaper deg i synet på Kristi blod og gladelig trosser alle dine synder, døden, djevel og helvete. Så lenge at du ikke vil vite av noe annet enn Kristus, død og oppstått for oss.

Dette er å holde påske, og det alene har forløsning som følge. En kristens liv bør være en stadig påskefeiring, en uavbrutt bestenkning med Kristi blod.

Det finnes intet annet middel mot avgrunnens hær og mørkets makt. Derfor: La oss holde påske.

Spisingen av påskelammet

Påskelammet skulle spises. Det samme sies også i Det nye testamentet om Kristus – både i åndelig betydning og med tanke på sakramentet.

Det å spise (eller ete) har i denne sammenheng en særlig dyp, rik og rammende betydning i Skriften. Ingenting i verden blir i en slik grad ett med oss selv som det vi spiser. Gullet vi eier kan være kjært for oss, vi kan bevare det i en safe eller bære det som pynt. Men maten vi spiser, blir bokstavelig talt forvandlet til vårt kjøtt og blod. Ved hjelp av den opprettholdes og styrkes vårt fysiske liv.

Denne omstendigheten lar oss ane betydningen av Jesu ord når han sier: «Jeg er livets brød … mitt kjød er i sannhet mat, og mitt blod er i sannhet drikke … Dersom dere ikke eter Menneskesønnens kjød og drikker hans blod, har dere ikke liv i dere! … Den som eter mitt kjød og drikker mitt blod, han blir i meg og jeg i ham» (Joh 6).

Spisingen av påskelammet var et forbilde på denne åndelige spisingen. Det betyr at vi bør stå i en dyp og inderlig forening med Kristus.

Sann kristendom er noe annet og mer enn en rent forstandsmessig tilegnelse av Skriftens lære om Kristus. Det er noe annet og mer enn innsikt i evangeliet og et fromt, kristelig liv. Uansett hvor verdifullt dette er, er det likevel ikke det samme som å spise. Det er ikke det samme som å daglig leve i den dypeste avhengigheten av Kristus og få all den kraften og næringen man trenger for sitt åndelige liv fra ham.

«Dersom dere ikke eter Menneskesønnens kjød og drikker hans blod, har dere ikke liv i dere!» (Joh 6,53). Disse ordene handler ikke bare om vinen og brødet i nattverden. Ved den får intet menneske evig liv med mindre den åndelige spisingen og drikkingen er forenet med det.

Sanne kristne – mennesker som er født av Gud – er ikke bare naturlige vesener, men har blitt nye, åndelige skapninger. De har fått «del i guddommelig natur» og kan ikke leve uten «brødet fra himmelen», Kristi legeme og blod, som gjennom evangeliet nærer, oppholder og styrker deres hjerter.

Kjenner vi ikke igjen dette fra oss selv? Når sjelen holder på å forsmekte av sult og tørst, og kulde og avmakt er de sørgelige følgene av det, men vi da blir traktert med evangeliets «fete og margfulle retter», strømmer det på ny kraft og glede gjennom vår sjel. Ansiktene våre lysner, og vår glade bekjennelse av Kristus og det han har utrettet for oss, lyder som før.

Hva har skjedd? Nøyaktig det samme som når kroppen styrkes av fysisk føde. «På en mett mage sitter et glad ansikt», sier ordtaket. Slik er det også her. Når sjelen er mettet med den gode maten, lyder bekjennelsen utvungent og glad. Når ånden er styrket og oppmuntret, fornyes vår åndelige kraft.

Hva har skjedd? Intet annet enn at vi i troen har spist det ordet vi hørte om Kristus, og at vi er blitt styrket, forfrisket og opplivet av hans legeme og blod. Det er dette Jesus sikter til når han sier: «Mitt kjød er i sannhet mat … Den som eter dette brødet, skal leve i evighet.»

Det evige livet i himmelen er altså kun for dem som her i tiden ikke har kunnet unnvære Kristus, ikke har kunnet leve uten å daglig næres og styrkes av hans legeme og blod.

Det andre vi skal stoppe for å tenke over med hensyn til spisingen av påskelammet, er den ærefulle og salige foreningen som finner sted mellom Kristus og dem som lever – åndelig talt – av hans forsoning. Om dette sier han selv som tidligere nevnt: «Den som eter mitt kjød og drikker mitt blod, han blir i meg og jeg i ham. Likesom den levende Faderen har sendt meg, og jeg lever ved Faderen, slik skal også den som eter meg, leve ved meg» (Joh 6,56–57).

Hør hvor herlig det lyder: «Den som eter meg, skal leve ved meg.»

Nå skal vi – med utgangspunkt i Herrens forordninger angående spisingen av påskelammet – undersøke hvordan og på hvilken måte Kristus rett skal mottas og tilegnes.

Lammet måtte ikke spises *rått*. Det skulle *stekes over ilden*. Dette er utvilsomt først og fremst et bilde på at ikke bare Kristi legeme skulle

plages, pines og dø, men også at hans sjel skulle smake den guddommelige rettferdighets fortærende ild.

Men med tanke på spisingen av påskelammet ligger det også en annen betydning i dette:

Verdens barn vil spise lammet rått når de midt i sin gudløshet, ubotferdighet og trygghet tilegner seg trøsten av det Jesus har gjort. Noen virkelig trøst og glede finner de sannelig ikke i det, men sannheten er at de heller ikke har bruk for noen trøst. De sover. Kjødelig trygghet har blindet øynene deres. De har all den trøsten de trenger i en mengde av de ubotferdiges vanlige unnskyldninger.

Og om de innimellom føler på uro, fordriver de den straks ved å tenke slik: «Hvis ikke annet hjelper, så er vi da gjenløst – vi har jo en frelser som har lidd og er død for oss!» I tillegg går de til Herrens bord og nyter der Kristi virkelige legeme og blod med et ubotferdig og ubrutt hjerte.

I symbolsk betydning er dette det samme som å spise lammet rått. De som gjør det, vil en dag få merke at Kristus ikke er kommet for å dekke over deres ubotferdige liv i synden, men ene og alene for å hjelpe dem som med alle sine forsøk på å gjøre seg fri fra synden, bare oppnår å bli mer og mer ulykkelige. Dere må ikke spise det rått.

Hele lammet skulle spises opp. Det måtte ikke være noe igjen til neste morgen. Dersom det ble noe til overs, skulle det brennes.

Forstår du hva Herren vil si til deg med denne forordningen? Du kan ikke bare ta det som behager deg av Kristus. Han må tilegnes helt og holdent, slik han av Gud er gitt oss: til visdom og rettferdighet, til helliggjørelse og forløsning.

Du har ingen rett til selv å stake ut frelsens vei; Gud har allerede gitt forskriftene. Alt du har å gjøre, er å høre og adlyde. Den som ikke vil holde påske, kan bli fri, men den som vil, må gjøre det på den foreskrevne måten. Og av lammet måtte intet skilles ut – det skal stekes helt, og ingenting må bli igjen.

Det er noen som kun vil ha Kristus til visdom, til profet. De er betatt av dybden og skjønnheten i hans lære, men har ikke for egen del noe bruk for ham selv. De er ikke i syndenød slik at de trenger hans forsoning til rettferdighet. De har ikke bruk for ham, verken som yppersteprest eller som konge, og heller ikke trenger de ham til helliggjørelse og forløsning. I kristendommen ser de kun et filosofisk

system, hvis tanker og begreper de arbeider med, men som de aldri tenker på å anvende praktisk på seg selv.

De er slike forstandskristne som Herren en dag skal si til: «Var dere blinde, da hadde dere ikke synd. Men nå sier dere: Vi ser! Derfor er dere fremdeles skyldige» (Joh 9,41).

Andre vil kun ha Kristus som et eksempel og til helliggjørelse, og mener at det er på denne måten han skal bli vår rettferdighet. De vil kun ha ham som konge. Det viktigste for dem er derfor i ydmykhet, bønn og forsakelse å følge etter ham. Derved får de et utseende av å være ganske så alvorlige kristne.

Men under det hele skjuler det seg en inngrodd forestilling om verdien av deres alvorlige gudsfrykt. De er derfor aldri blitt fattige syndere som har sitt håp og sin trøst i Kristi soningsdød alene. Sangen som lyder fra deres lepper, er ikke Sangen om Lammet som har kjøpt oss til Gud med sitt blod. Dette er et vitnesbyrd om at det som er virket i dem, er deres hjertes egentlige tillit og trøst, og ikke det Lammet har utrettet for dem med sitt blod.

Hva skal man si om slikt? Må man ikke si omtrent slik: Deres alvor og gudsfrykt er en virkelig god og prisverdig ting. Det er bare så trist at det ikke stikker dypere hos dere! Så dypt at dere kom til kort med alt, og som fattige syndere, blottet for alt, fikk se at for Gud er det kun én ting som gjelder: Lammet som ble slaktet og med sitt blod har kjøpt oss til Gud (Åp 5,9).

For det tredje, er det noen som vil ha Kristus til forsoning, men ikke til helliggjørelse. Det er de kjødelige medløperne i kristenflokken, som gjerne lytter til evangeliets herlige tale om at ingen synd fordømmer oss og at ingen gjerninger frelser oss, men som ikke vil høre om hvordan kjødet bør korsfestes og at vi skal følge Kristus.

Med en slik lære, hevder de, plager man kun samvittigheten deres med loven, og så videre. De tar, som Luther sier, bare «skummet av evangeliet». De kan godt tale mye om troen og nåden, men i sitt daglige, praktiske liv er det ikke den ånd som frykter Herren, som råder. De innretter seg fritt med urettferdighet og synd. De er grener på Kristus som ikke bærer frukt og som ikke blir renset, men får lov til å vokse fritt. Kristus er ingen rettesnor for dem.

Hva skal man si til disse? Jo: Deres iver etter å høre evangeliet og deres nidkjærhet for samvittighetens frihet er alt sammen svært

godt. Men hvorfor har dere en slik innstilling til tukt og formaninger? Er ikke formaningens ord også fra Kristus og apostlene? «Hele Skriften er innåndet av Gud og nyttig til lærdom, til overbevisning, til rettledning, til opptuktelse i rettferdighet, for at Guds menneske kan være fullkomment, satt i stand til all god gjerning» (2 Tim 3,16–17).

Feilen hos alle disse er at de tenker mer enn de hører. De tar ikke ordene til hjertet slik de bør. Husk derfor: Lammet skal stekes helt, og ingenting må levnes igjen.

Lammet skulle spises sammen med usyret brød. Spesielt om dette, taler forordningen svært strengt og alvorlig. Det heter i 2 Mos 12,15: «I sju dager skal dere ete usyret brød. Straks på den første dagen skal dere ha all surdeig bort fra huset deres. Hver den som eter syret brød fra den første til den sjuende dagen, han skal utryddes av Israel.»

Følgen av denne strenge forordningen har vært at jødene senere, med den største omhu, feiet og undersøkte hver en krok i husene sine, slik at ikke den minste rest av syret brød skulle være igjen når påskelammet skulle spises.

Dette er det leddet i forordningen som både Jesus og Paulus spesielt har utlagt og anvendt i åndelig betydning.

«Rens derfor ut den gamle surdeigen, så dere kan være ny deig, siden dere jo er usyret. For vårt påskelam er slaktet, Kristus. Så la oss holde høytid, ikke med gammel surdeig, ikke med ondskapens og lastens surdeig, men med renhets og sannhets usyrede brød!» (1 Kor 5,7–8). «Vet dere ikke», sier han i vers 6 for å gi sin formaning enda større vekt, «at en liten surdeig syrer hele deigen?»

Dette er to viktige sannheter her, som burde vekke enhver som vil ha sin sjel frelst og ha del i den store forløsningen i Kristus vi har for øye her, opp fra dvale og sløvhet.

Det hellige påskelam, Kristus, må ikke spises sammen med ondskapens og lastens surdeig, under trussel om å bli utryddet fra Herrens Israel.

Men hva er da dette? Det lyder jo forferdelig – slett ikke evangelisk. Er det i Det nye testamentets nådelære grunnlag for noe slikt?

Ja, uten tvil! Mange mennesker leser apostelens ord om å rense ut den gamle surdeigen med en slik overfladiskhet, som om det overhodet ikke angikk dem, men bare gjaldt for Israels folk i Egypt. Men det er nettopp et ord til hver enkelt av oss i dag. Det er et ord som inne-

holder følgende budskap: Enhver som vil holde påske, enhver som til frelse vil motta Kristus, skal i det han gjør, legge full oppriktighet for dagen. Man kan ikke komme for Herrens ansikt med falskhet i sin ånd.

Det er egentlig denne åndens falskhet som gjør at mennesker «utryddes av Israel». Et eksempel på dette i Det nye testamentet er Ananias og Safira, som løy for Den Hellige Ånd.

«Ondskapens og lastens surdeig» er altså ikke selve syndens forderv. Det er ikke den synd og urenhet som ligger i kjød og blod, og som bestandig plager og engster enhver kristen. «Ondskapens og lastens surdeig» er det falske sinn, som vil forene troen på Gud med et liv i synd.

De ordene som betegner det motsatte, nemlig «renhets og sannhets usyrede brød!», forklares av Luther på følgende måte:

«Renhet» er når man lever og handler rett og kristelig, fra et fromt hjerte som vil det beste for alle. Det betyr å ikke ha som hensikt å skade noen, men å behandle andre slik man selv ønsker å bli behandlet. «Sannhet» er når man ikke omgås med falskhet, svik og bedrag, men lærer og lever rettsindig og rett etter Guds ord.

Det er imidlertid når ordene sees i sammenheng, at apostelens mening kommer tydeligst frem. I begynnelsen av kapittelet (1 Kor 5) har Paulus påtalt de skammelige forholdene som rådet i den korintiske menigheten: ikke bare var det blant deres medlemmer åpenbare slaver av lasten, men de var også oppblåste og skrøt av sitt åndelige lys – noe som også er nevnt i flere av de foregående kapitlene – og var ganske uberørte av det som foregikk blant dem.

«Det passer dårlig at dere roser dere! Vet dere ikke at en liten surdeig syrer hele deigen? Rens derfor ut den gamle surdeigen.» Det er i denne sammenhengen ordene står.

Også i denne sammenheng gjelder det som Hebr 10,22 sier om den andre av påskens symbolske handlinger, nemlig bestenkingen med blodet:

«La oss da tre fram med sannferdig hjerte i troens fulle visshet, med hjertet renset fra en ond samvittighet og med legemet badet i rent vann.»

Et oppriktig hjerte – det vil si et hjerte som for alvor og uten forbehold vil overgi seg til Gud og er villig til å slippe alt som ikke er ham til behag.

Det er det samme apostelen Johannes har i tankene når han skriver: «Gud er lys, og det er ikke noe mørke i ham. Dersom vi sier at vi har samfunn med ham, men vandrer i mørket, da lyver vi og gjør ikke sannheten» (1 Joh 1,5–6). Hva det vil si å vandre i mørket, forklarer han nærmere senere i brevet. Det vil si å fare frem i forsettlige synder. Han nevner blant annet det å hate sin bror (kap 2,9-11).

Å hate er nettopp det å holde fast ved vreden som én gang er vekket, og fare frem i den. På samme måte er det med andre synder. Gud lar seg ikke spotte. Du kan nok for en tid forsøke å døyve samvittigheten din og fortsette med dine hemmelige skjødesynder, så lenge du kan skjule dem for menneskers øyne. Men hvordan er det du behandler din sjel? Det skal møte deg en dag! Det kommer en dag hvor du ikke kan skjule noe lenger.

En helt annen sak er det med dem som lider under, og tenker med bedrøvelse og angst på den synden de ikke helt har kunnet unngå å utøve. «Bedrøvelsen etter Guds sinn», sier Paulus, «virker omvendelse til frelse, som ingen angrer» (2 Kor 7,10).

Vi vil nå forstå at surdeigen i egentlig forstand er hykleri. Det stemmer også med Jesu egen forklaring av ordet. Ved en anledning, hvor folk i tusentall hadde samlet seg rundt ham, tok han til orde og sa, først og fremst til sine egne disipler: «Ta dere i vare for fariseernes surdeig, som er hykleri» (Luk 12,1).

Gud hjelpe oss å ta denne formaningen til hjertet! Hykleriet er djevelens nærmeste allierte og rette element. Hykleriet rekker djevelen hånden og ber ham fortrolig komme inn. Hykleriet er betingelsen for enhver synds fortsatte liv og eksistens.

For den oppriktige, som virkelig har samfunn med Gud og vandrer i lyset, er selve synden, når den overrumpler og angriper ham, den hardeste tukten han kan få. Synden vil da bare fortæres og utmagres innenfra og slik bli sin egen død. Akkurat som vannet er en livsbetingelse for fisken, er hykleriet det for synden: uten det kan ikke synden trives og leve. Hykleriet må derfor i egentlig mening kalles den surdeigen som syrer hele deigen. Og dette er årsaken til at Jesus sier: «Ta dere i vare for fariseernes surdeig, som er hykleri.»

Men likesom hykleren beherskes av en absolutt følelse av trygghet, som gjør at han knapt kan vekkes til å frykte for seg selv, er det på den andre siden et særtrekk for den oppriktige, at han vedkjenner seg og frykter for alt mulig ondt hos seg selv.

Særlig for en kristen som har spesielt hardnakkede synder å slåss med, kan det være den aller vanskeligste kunsten å fremdeles holde fast ved trøsten i Kristus. Han synes bestemt at han er en hykler – at det er synd i hans liv som han ikke er villig til å slippe.

Nåvel – i tillegg til all annen synd i et menneskes hjerte finnes også hykleriet. Men nettopp den fryktens ånd som er i den oppriktige, gjør en himmelvid forskjell på ham og den egentlige hykler. «Dersom vi dømte oss selv, ble vi ikke dømt», sier Paulus til korinterne (1 Kor 11,31).

For det fjerde: Lammet skulle spises sammen med bitre urter.

Dette betegner de lidelsene og sorgene, tuktens ris og den korsets tyngde, som alltid er en følge av en sann og oppriktig tilegnelse av den korsfestede. Først og fremst Åndens indre tukt – den daglige dommen over synd og urenhet i de troendes liv. Og hvis ikke dette hjelper, de «mange slags prøvelser» Herren sender. Om disse skriver apostelen Peter: «…den som har lidd i kjødet, er ferdig med synden, slik at dere ikke lenger skal leve etter menneskers lyster, men etter Guds vilje, den tid dere har igjen her i verden» (1 Pet 4,1–2).

Bekreftes ikke også dette av erfaringen? Et åndelig våkent øye ser ofte med bekymring, hvordan det hos en eller annen av de troende, enten råder en alminnelig overfladiskhet eller en eller annen vanart, kjærlighet til verden, hovmod og lignende. Da rammes vedkommende av en bitter og langvarig lidelse, og innen ikke så lenge er han blitt den mest alvorlige, fromme og ydmyke kristen.

Dette er frukten av Herrens tukt. «Den grein som bærer frukt», sier Jesus, den renser vingårdsmannen, for at den skal bære mer frukt (Joh 15,2). Derfor er den korsfestedes etterfølgere alltid et folk under tukt. De spiser lammet med «bitre urter». Den som er altfor ømfintlig og ikke vil lide, kan ikke være med her. Måtte vi lære å elske Herrens tukt! «Om vi er uten tukt, er vi uekte barn» (Hebr 12,8). Lammet skal spises med bitre urter.

Og som det siste: Lammet skulle spises i reisedrakt. «På denne måten skal dere ete det: Med belte om livet, med sko på føttene

og med stav i hånden. Og dere skal ete det i hast, det er påske for Herren» (2 Mos 12,11).

Overført i åndelig betydning, vil dette si at den som er kommet til Kristus og har mottatt ham, han straks skal bryte opp fra det livet han hittil har levd i trelldom under synden og verden. Straks skal han si farvel til all sin gamle livsform og siden aldri se seg tilbake. Han skal aldri mer feste hjertet sitt ved det jordiske, aldri forsøke å skape seg et paradis her, men alltid være på vei – som en som søker et fedreland.

«Er dere da reist opp med Kristus», sier Paulus, «så søk det som er der oppe, der Kristus sitter ved Guds høyre hånd. La deres sinn være vendt mot det som er der oppe, ikke mot det som er på jorden» (Kol 3,1–2).

Som det står skrevet om Abraham: «Ved tro levde han i løftets land som i et fremmed land. Han bodde i telt … For han ventet på byen med de faste grunnvollene, den som har Gud til byggmester og skaper.» De gamle trosheltene «bekjente at de var fremmede og utlendinger på jorden» (Hebr 11) – deres lengsel var etter et bedre, nemlig det himmelske fedreland.

Slik skal også vårt livsløp være. Vi skal spise lammet i reisedrakt, være fremmede og pilegrimer som alltid er på vei til vårt rette land. Og en sann pilegrim må ikke slå seg ned for å bygge og bo bare fordi han ser gull eller rikdom langs veikanten. Han må skynde seg av sted til han når det hellige landet, Guds stad. Lammet må spises i reisedrakt. Glem ikke det.

Som om ikke det var nok, da Israels folk i hui og hast hadde forlatt trelldommens land samme natt som de spiste påskelammet, hadde de bare få dager etterpå sine tidligere undertrykkere i hælene. Slik så de seg igjen i de samme egypternes vold som før.

Den som i nåde er blitt utvalgt fra verden til en Jesu etterfølger, må aldri glemme at han fra det øyeblikket vil bli forfulgt og jaget av alle de gamle fiendene. Glem aldri at veien går gjennom fiendtlig område, at du bærer dine dyrebare perler i et leirkar og er omgitt av tusener som pønsker ut en mulighet til å røve skattene fra deg.

Skal du under slike forhold slå deg til ro og legge deg ned for å sove? Her er det nødvendig å alltid være iført Guds fulle rustning, ha sko på føttene, stav i hånden og sannhetens belte om livet (Ef 6,10–17).

Det ligger latent i oss å knytte hjertet vårt til jordiske ting og søke gleden vår i dem. Selv de troendes hjerter, som har søkt og funnet gleden sin i Gud, vil uopphørlig igjen vende seg andre steder. Når en kristen i stadig større grad begynner å bli opptatt av de jordiske tingene – bedriften sin, forretningen sin, og lignende – da er det fare på ferde.

I seg selv er alt dette timelige ganske uskyldig. Men hjertet – hvordan står det til med hjertet ditt? Det er på dette alt beror.

Vær derfor oppriktig! Hvor er hjertet ditt, for der er skatten din. Din sjels brudgom vil eie hjertet ditt så helt og fullt at han ikke tåler at det står åpent for andre enn ham.

For vår natur er det bittert – det er de «bitre urter» – aldri å kunne gjøre seg håp om noen jordisk glede og lykke. Alltid å måtte ta avskjed, skynde seg fremover og si nei til seg selv. Men hva skal man gjøre? Slik er veien. Og for ånden er det liflig.

La deg derfor aldri lure til å prøve å skape deg et paradis her. Vil du være med blant den korsfestedes folk og gå med ham til det himmelske fedrelandet, må du stadig være i reisedrakt.

Hva jeg vil gjemme fra påsken

På Jesu oppstandelsesdag ser jeg paradiset gjenopprettet – mennesket igjen innsatt i barnekåret hos Gud som det hadde mistet.

Jeg ser engler tale med mennesker som sine like. Jeg hører Guds Sønn kalle syndere for sine brødre.

Jeg ser at synden er sonet. Herrens troende er – i kraft av den tilregnede rettferdigheten – rettferdige, frigjorte, rene. Slik må det jo være, når Peter med sitt dype fall og de andre disiplene med deres innbyrdes krangel og den sløvheten de viste i Getsemane, likevel var Jesu elskede «brødre».

Jeg ser at loven ikke lenger kan fordømme dem som er i Kristus Jesus. Jeg ser at døden – ettersom vår oppstandne bror er blitt «førstegrøden av dem som er sovnet inn» – ikke lenger har noen makt til å holde oss fast.

Jeg ser at akkurat som Gud Herren i paradiset vandret fortrolig sammen med mennesker som med sine barn, slik går Jesus nå med sitt forklarede legeme med de to disiplene til Emmaus og – gjennom lukkede dører – inn til de elleve. Og når han et øyeblikk etter – like brått som han kom – er forsvunnet igjen, vil han dermed gi til kjenne hvordan han usynlig alle dager skal være oss nær.

Men om de to som gikk til Emmaus, og som uten å vite det, talte med ham de hadde mistet og savnet så dypt, står det skrevet at «deres øyne ble holdt igjen, så de ikke kjente ham» (Luk 24,16).

Slik er det også med oss i de fleste tilfeller. Derfor går vi midt i den høyeste herligheten med hjertet fylt av klagesang og sorg, midt i en uendelig rikdom så fattige at vi kunne dø av bekymring. Bare Herren fikk åpnet øynene våre, så skulle vi se hvordan løftene fra paradiset

og fremover alle er oppfylt: syndefallet er igjen gjort godt, vårt tapte barnekår og himmelen er vunnet tilbake for oss.

La oss litt nærmere gå inn på de tidligere nevnte punktene fra påskemorgenens historie.

Engler er de første vi møter ved Jesu grav. To menn i skinnende hvite klær forteller kvinnene hva som har skjedd (Luk 24,4). «Frykt ikke!» lyder det, «Jeg vet at dere søker Jesus, den korsfestede. Han er ikke her, han er blitt reist opp, slik som han sa» (Matt 28,5–6).

Himmelske engler var de første som brakte bud om Jesu fullbrakte soningsverk, akkurat som de også var de første som brakte bud om hans fødsel. Ikke bare blir de sett, man hører dem også tale. Engler omgås på menneskelig vis med mennesker, for at mennesker en dag skal kunne omgås med engler på englers vis. Det som Gud i begynnelsen hadde sammenføyd, men som Satan hadde adskilt gjennom syndefallet, og som siden har lengtet etter forening igjen, har atter trådt inn i sitt opprinnelige forhold. De atskilte partene – engler og mennesker – møtes ved Jesu grav.

Hvor vakkert er det ikke å se den ydmyke villigheten som englene tjener de falne menneskene med, som er kalt til å arve den evige salighet. Jesus taler om gleden som blir hos Guds engler når en synder omvender seg. Hvem kan da fatte disse himmelske veseners fryd på en dag hvor de kan bringe menneskene bud om det fullbrakte frelsesverket? Jesus er oppstått, døden er beseiret, oppslukt av livet. Synden er sonet, loven er oppfylt, forbannelsen hevet, rettferdigheten har skjedd fyldest, og Gud er tilfreds. Ikke rart at englene fryder seg og jubler ved tanken på dette.

Og hvem andre enn englene skulle ha brakt menneskene bud om det store som hadde skjedd? Det finnes ingen mer villige og glade budbærere blant all skapningen enn dem, ei heller noen som er mer troverdige. På englene passer profeten Jesajas ord: «Hvor fagre er på fjellene hans føtter som kommer med gledesbud, som forkynner fred, som bærer godt budskap, som forkynner frelse, som sier til Sion: Din Gud regjerer!» (Jes 52,7).

En dag, når legeme og sjel er blitt løst fra alt som binder og hemmer dem her, skal vi bli kjent med og prise Gud for himmelens engler rundt oss.

Når apostelen skriver til menigheten som fremdeles kjemper på jorden, sier han ikke desto mindre: «… dere er kommet til den levende Guds by, det himmelske Jerusalem, til englenes myriader, til høytidsskaren.» Da må vi vel si at himmelen igjen er forenet med jorden, at syndefallet er gjenopprettet og at paradiset er gjenåpnet.

Og det andre – og mest bemerkelsesverdige – vi hører ved Jesu grav, er at han kaller sine disipler «brødre». Maria Magdalena står ved graven og gråter. Jesus åpenbarer seg for henne og sier: «Gå til brødrene mine og si til dem: Jeg farer opp til min Far og deres Far, min Gud og deres Gud» (Joh 20,17).

Dette var de første ordene den oppstandne frelser talte etter at frelsesverket var fullbyrdet. Og vi merker hvor viktig det er for ham å få rettet oppmerksomheten deres mot ordet *brødre*, idet han med en eiendommelig omstendelighet føyer til: «…*min Far og deres Far, min Gud og deres Gud*.»

Før sin død og oppstandelse hadde Jesus aldri direkte kalt disiplene sine for brødre. Han hadde kalt dem venner og vist dem all mulig kjærlighet. Han hadde også en gang, men med et mer generelt sikte, erklært at den som gjorde Guds vilje, var hans bror og søster og mor. Men det er først nå, når soningsverket er fullbrakt og mennesker dermed er innsatt igjen i det barnekåret hos Gud de opprinnelig hadde, at han begynner å kalle dem brødre.

At den tidligere nevnte hilsen til disiplene var de første ordene Jesus talte etter sin oppstandelse, får også en ganske særlig betydning, når vi tenker på at det nettopp var dette – gjenopprettelsen av vårt barnekår hos Gud – som var målet for Kristi forsoning. Alt som ellers ble virket ved denne: at synden ble sonet, lovens forbannelse opphevet, evig rettferdighet brakt til veie, er hver for seg kun å betrakte som detaljer i dette storverket som helhet.

Mennesket var fra begynnelsen skapt til å være Guds barn og arving. Og da barnekår og barnerett gikk tapt ved syndefallet, skulle «kvinnens ætt» vinne det tapte tilbake igjen.

Til vårt barnekår hos Gud er all himmelens salighet knyttet, for «når vi er barn, da er vi også arvinger». Det var altså gjenopprettelsen av dette som var summen av alt det Kristus som vår andre Adam skulle utrette for oss. Og nå kommer han selv, Herren fra himmelen,

Guds evige sønn, og sier om sine svake og skrøpelige disipler: «Mine brødre» – «mine brødre» – «min Far og deres Far»!

Det gjerdet som skilte, er borte. Gud og mennesker er atter forenet. Det vi hadde mistet, vårt barnekår hos Gud, er vunnet tilbake for oss. Guds Sønn er, som Paulus sier det, blitt «den førstefødte blant mange brødre» (Rom 8,29). Her er en fylde og en høyhet som sprenger enhver menneskelig tanke og evne. Gaven er for stor, hjertene våre for små til å romme den.

Fra dyp til dyp i Guds evige råd
serafer ei skuer en underfull dåd
mer herlig enn menneskets frelse.

Ja, det var disiplene – vil kanskje noen nå si – Jesu nærmeste og mest trofaste venner, som i tre år hadde fulgt ham, og som var fromme og hellige. Det var dem han kalte brødre – hva angår det oss?

Som svar på dette sier vi kun: Har du fremdeles ikke forstått at dette brødreforholdet til Jesus er ett og det samme som vårt barneforhold til Gud? Har du aldri for alvor vært med i, eller riktig tenkt over, hva du kanskje tusen ganger har sagt til Gud: «*Fader vår*, du som er i himmelen?»

Fornuft og følelser synes det er en ganske urimelig tanke at vi, arme syndere, skulle få del i den nåden og æren det er å være Kristi brødre. Men hva sier Skriften? Hva sier Jesus selv?

Sitt og disiplenes innbyrdes forhold sidestiller Jesus med forholdet mellom ham og Faderen. «Jeg i dem og du i meg … likesom du, Far, i meg, og jeg i deg.» Gjaldt dette kun disiplene? Nei – «Jeg ber ikke bare for disse, men også for dem som ved deres ord kommer til tro på meg, at de alle må være ett, likesom du, Far, i meg, og jeg i deg – at også de må være ett i oss» (Joh 17).

Det skulle gjelde for alle tider og slekter. Det er så over all måte stort og urimelig – det er sant – men gjorde Jesus forskjell på folk? Ikke en gang hans egen mor fikk noen fortrinn fremfor andre (Luk 8,19–21 og 11,27–28). Alt som har navn av *menneske*, var like for ham. Det er *mennesket* som har verdi i hans øyne, ikke bestemte *personer*. Forskjellen er bare at den troende ligger ved hans bryst, er hans lyst og hans glede, mens de vantro er sørgebarn, langt fra hans favn.

Én omstendighet er det som i særlig grad gjør broderhilsenen disiplene fikk, bemerkelsesverdig. De mottok den nettopp på et tidspunkt da de mer enn noen annen gang i sitt liv hadde forsyndet seg.

Skjærtorsdags kveld var siste gang de hadde vært sammen med Jesus. De hadde nytt den hellige nattverden sammen, og Jesus hadde talt de kjærligste og mest ømme avskjedsordene til dem.

Umiddelbart etterpå fornektet Peter av menneskefrykt sin Herre og frelser. Han bekreftet til og med – en forferdelig tanke – sine ord med en ed. Tidligere på kvelden hadde han kranglet med de andre disiplene om hvem av dem som skulle regnes for den største. Da Jesus i dødsangst svettet blod, var de ikke i stand til å våke en eneste time med ham. Og da han ble grepet og ført bort, flyktet de.

Alt sammen var så alvorlige overtredelser og fall at man undres over hvordan de ikke gikk til grunne av sorg. De hadde ikke hatt anledning til å veksle et eneste ord med Jesus før han nå, søndag morgen, sender dem denne forunderlige broderhilsenen. Det finnes ikke sterke nok ord til å beskrive hva disiplene da måtte ha følt. Og det ligger også i denne hilsenen det herligste beviset for hva Kristus hadde utrettet for dem med sin soningsdød.

Her ser vi nå igjen frukten av Kristi død og oppstandelse. Så fullstendig er syndens fordømmende makt blitt brutt, så helt er lovens dom og forbannelse hevet, at disiplenes synder og fall ikke så mye som et øyeblikk har rokket ved deres nådestand.

Vi ser nå hva det vil si at Jesus «ble gitt for våre overtredelser og reist opp til vår rettferdiggjørelse» (Rom 4,25). Og likeledes, hva som indirekte ligger i dette: «Men er ikke Kristus reist opp, da har dere en unyttig tro, og da er dere ennå i deres synder» (1 Kor 15,17).

Paulus og de andre apostlene har åpenbart vært forvisset om at de ikke lenger var i deres synder, nettopp fordi Kristus var død og oppstått for dem. For Kristi skyld lever vi i et nådens rike hvor synden aldri skal tilregnes oss, så lenge vi blir i ham. Visst skal vi tuktes og straffes, vår synd skal hjemsøkes med ris, vår overtredelse med harde slag, men nåden – selve nåden og vårt barnekår i himmelen – står like urokkelig fast, så lenge vi i Kristus søker både vår rettferdighet og vår helliggjørelse.

Vi vet alt dette så godt. Vi vet at summen av Guds evangelium er at Jesu, Guds Sønns blod renser oss fra all synd, og at dette er troverdig tale, fullt verdt å motta.

Men når det virkelig gjelder, er vi med det samme, like ulærde alle på dette punktet. Vi kan gå med på å tro det, så lenge kristendommen vår lykkes sånn noenlunde. Eller når vi sitter andektig og lytter til påskens evangelium.

Men tenk om det gikk med oss som det gikk med disiplene! Tenk om vi av menneskefrykt fornektet vår Herre! Tenk om vi på veien fra Herrens nattverdsbord, kranglet med hverandre om hvem av oss som skulle regnes for den største! Hvordan skulle vi da tro? Vi måtte forferdes og skjelve, helt inn i vårt innerste vesen – så sant vi da ikke var fanget i en innbilt tro av det slaget som djevelen gjør alt han kan for å støtte og styrke.

Og likevel ser vi at Kristi blod, selv om det verste skulle skje med oss, er verdt mer enn synden. Derfor byr det oss, midt i forskrekkelsen, likevel aldri å vike fra troens grunn, men stødig fortsette å tro på en nåde som rikelig oppveier all vår synd.

Vi får i slike tider erfare at med all den evangeliske kunnskapen vi rommer i vår hjerne, har vi knapt så mye som et sennepsfrø av tro i hjertet. Vår tro er av en slik art at vi med munnen bekjenner at vi er store syndere og har all vår rettferdighet i Kristi blod, mens vi samtidig i hjertet vil eie bevisstheten om å være ganske gode og fromme kristne. Kommer vi ut for hardnakkede fristelser eller faller i åpenbar synd, da har Kristi blod ikke lenger gyldig kraft! Både med vår rettferdighet, tillit og tro er det slutt.

Men slik burde det ikke være. At vi mister motet, ja, går ut og gråter bittert, er helt på sin plass. Men helt å sette seg utenfor all trøst, å slippe ethvert håp – det er mangel på erkjennelse av hva Kristus har gjort.

Vi bør derfor lære å tenke og tale slik Luther skriver i denne sammenhengen:

«Det er sant at jeg har syndet og er fullstendig uverdig til dette brorskapet med Kristus. Men hvis jeg av den grunn ikke tok imot og trodde det, hadde jeg i tillegg til alle mine andre synder også lagt til den at jeg fornektet hva Jesus har gjort, og anklaget ham for å være en løgner – må Gud i nåde bevare meg fra dette! Jeg vil derfor heller si

som så: Jeg vet at jeg er uverdig, mer verdt å kalle djevelens bror enn at Jesus skulle kalle meg sin. Men nå har Jesus sagt at jeg er hans bror, like fullt som Peter var det, ettersom han er død like mye for meg som for Peter, og han var en synder akkurat som meg. Og Kristus krever av meg at jeg uten å tvile skal ta ham på ordet, og slett ikke bry meg om hvor full av synd og uverdig jeg er.

Dessuten vil ikke han selv regne med det eller tenke på det. Når han vil betrakte det som dødt og begravet, hvorfor skulle da ikke jeg også la det være det samme, og nå bare av hele mitt hjerte takke, prise og elske min Herre og Gud for en så uutsigelig nåde? Selv om jeg er plaget av synd, bør jeg ikke derfor avslå hans store nåde og tilbudte brorskap. Tror jeg det ikke, blir det meg selv til skade, men av den grunn er det ingen løgn – fra hans side står tilbudet fast.»

Endelig ser vi også at Jesus på kvelden påskedag følger med de to bedrøvede disiplene på veien til Emmaus. Ukjent for dem, gir han seg i samtale med dem, vekker til live igjen deres vaklende tro og skjenker dem til slutt gleden i fulleste mål, når det blir klart for dem hvem han er, idet han bryter brødet.

Her har Jesus, med sin himmelske visdom i handling, villet vise hvordan han også nå vil gå med oss på veien gjennom livet og – i særdeleshet når vi i vantro og mørke har forvillet oss bort fra den øvrige hjorden – være vår hyrde, som går etter det bortkomne fåret inntil han finner det.

Vi ville tusen ganger gått til grunne i denne farlige verden, hvis ikke hyrden selv tok seg av oss, oppsøkte oss når vi hadde kommet på villspor, og på ny førte oss tilbake til den sanne Guds nåde. Vi kan umulig våke og vandre så varsomt at vi ikke ender opp, om ikke i synder og villfarelser, så dog i vantroens mørke, og ikke aner hvor vi har havnet.

I slike tider er det veien til Emmaus vi går. Mørket vi er omgitt av er vel ikke av det farligste slaget, når vi selv går og sukker etter lyset. Likevel er det slik at hvis Herren overlot oss til oss selv, ville vi vært fortapt.

Slik var det også med disse to disiplene på veien. Men nettopp som de gikk der, i dypeste mørke og med sorgfulle hjerter, kom Herren selv og vandret med dem. Hvis noen hadde sagt dem at det var ham, ville de ha avvist det som den største urimelighet. De trodde han var død,

og på spørsmålet hans, fortalte de ham alvorlig om det som hadde skjedd. De skjønte ikke at det var han, den de savnet så sterkt, som talte med dem.

Hvor treffende illustrerer ikke dette vår stilling i mørke stunder! «Når du føler deg fullstendig død, uten tro og uten kjærlighet, ja, endog uten noen lengsel etter det», sier Luther, «da ser Herren deg dypere inn i hjertet og finner at det likevel ikke skulle være deg imot om hjertet ditt brant av kjærlighet og tro.»

Og der savnet av troen, av kjærligheten, av Kristus er din dypeste sorg, der er verken troen eller kjærligheten død. Der er Kristus helt nær, han går ved din side på veien. Men først senere – når han har utlagt Skriftene for oss, har gitt seg til kjenne og hjertene våre har blitt brennende i oss – forstår vi at vi likevel ikke var helt likegyldige for ham.

Men lovet være Herren! Den gode hyrden vil ikke bare oppsøke og trøste de oppriktige, som i mørke øyeblikk tror at han er tapt for alltid. Han vil også oppsøke og hjelpe de virkelig villfarne.

Uansett hvordan din situasjon måtte være, er han din eneste hjelper. Hvis vi ikke selv kan bedømme vår egen tilstand med sikkerhet, er det han som «ransaker hjerter og nyrer». Lovet være Herren for at han ikke har forlangt at vi skal gjøre dette selv. Hvordan skulle jeg våge å gjøre min sjels evige velferd avhengig av en prøve jeg selv skulle foreta?

Men om jeg ber Davids bønn, mistenksom overfor meg selv: «Ransak meg, Gud, og kjenn mitt hjerte! Prøv meg og kjenn mine mangfoldige tanker», så vet jeg like så visst som at Gud er trofast og sannferdig, at han umulig kan la meg uvitende bli værende på fortapelsens vei.

Gud er også den som virker i oss «både å ville og å virke til hans gode behag» (Fil 2,13). «Jeg, jeg er Herren, og uten meg er det ingen frelser» (Jes 43,11), sier han selv: «Uten meg kan dere intet gjøre» (Joh 15,5).

Hvorfor blir da ikke alle mennesker frelst? Hvorfor virker ikke Gud hos alle å «ville og virke»?

«Det er ikke de friske som trenger lege, men de som har ondt» (Matt 9,12). Se en gang til på de to som gikk til Emmaus! De gikk

der med sorgfulle hjerter og talte om ham. Det er hos slike at hans gjerning skjer.

Ingen som befinner seg i mørket, men likevel fortsetter å bruke Guds ord – og spesielt hvis han kan dele sin nød og sin trang med en venn – skal noensinne bli til skamme. Før eller senere – når brødet brytes eller Ordet blir talt – skal han alltid kjenne igjen sin frelser og hjertet skal bli brennende i ham. En slik bror og hyrde er det vi har.

De dødes oppstandelse og det evige liv

1. Korinterbrev 15

Når Paulus skrev så utførlig og brukte så sterke ord om dette emnet, var årsaken at noen av de kristne i Korint hadde kommet på avveie. De førte falsk lære på dette punktet ved å fornekte de dødes oppstandelse. Det virker ikke som om de engang hadde en forestilling om at sjelen lever videre uavhengig av legemet, for selv om Paulus skriver detaljert, berører han ikke denne tanken. På samme måte som saddukeerne, mente de tydeligvis at det overhodet ikke fantes noe liv etter dette (Matt 22,23).

Det dreide seg imidlertid om kristne i Korint som man ikke kan tenke seg at ville forkaste Guds ord direkte. Sannsynligvis har de – i likhet med Hymeneus og Filetus (2 Tim 2,18) – tolket ordet om oppstandelsen symbolsk. De forklarte den som noe som allerede var skjedd ved at mennesket i troen står opp fra sin åndelige død. Tanken om at våre dødelige legemer, som legges i jorden og blir til jord, skal oppstå igjen, var i deres øyne helt urimelig. «Hvordan står de døde opp?» spurte de ironisk. «Hva slags legeme kommer de med?»

Ut fra et slikt syn må de uunngåelig ha trukket den slutningen at mennesket, selv om det er skapt i Guds bilde og gjenløst med Guds Sønns blod, ikke hadde noe høyere mål enn hvilket som helst annet dyr som lever en kort tid på jorden og så blir til ingenting.

Mennesker kan komme til samme resultat i dag hvis de resonnerer som så: Det som er uakseptabelt for fornuften, må også være umulig for Gud. Ved å følge sin egen fornuft har mange endt opp med at de i virkeligheten ikke tror på legemets oppstandelse. De nøyer seg med

den samme fattige troen som også hedninger kan ha ut fra et indre vitnesbyrd: at sjelen riktignok skal leve videre – i en form for liv man bare har tåkete forestillinger om – men at legemet aldri blir til noe annet enn jord.

Nå kunne vel Gud med letthet ha latt sjelen alene oppleve saligheten, uavhengig av legemet, hvis det hadde vært hans tanke og vilje. Men en slik tanke taler imot det Gud uttrykkelig har sagt: Han vil gi oss legemer igjen. Ikke av jordisk art, slik som de vi bor i her, men himmelske, hellige og forklarede legemer, lik slik Kristi legeme var etter hans oppstandelse. Likevel skal vårt nye, forklarede legeme ha sitt «frø» i det samme skrøpelige legemet som ble lagt i jorden. Slik sett skal den være den samme som vi har båret her i verden.

Det er stor forskjell på om vi bare tror på sjelens eksistens etter døden, eller om vi også tror på legemets oppstandelse. For det første ville vi gjort Jesus selv til en løgner hvis vi bare trodde på det første – han har jo sagt at «alle de som er i gravene, skal høre hans røst», og at han skal «reise oss opp på den siste dag». I tillegg er det en dypere sammenheng i at Gud vil oppreise også vårt legeme:

Mennesket skulle gjennom Kristus føres helt tilbake til den tilstanden det ble skapt i fra begynnelsen av. Mennesket består av både legeme og sjel. Begge deler kom under fordervelsen og døden ved syndefallet, og begge deler er gjennom Kristus kjøpt fri derfra.

Jesus selv fremsto ikke som et åndevesen etter sin død og oppstandelse; han sto opp med et virkelig – om enn forklaret – menneskelegeme. Med denne forklarede kroppen, som for øvrig var den samme han hadde båret før, fór han også opp til himmelen og skal komme igjen på samme måte. Denne menneskekroppen skal han beholde i evighet.

Romerne 8,11

> "Men dersom hans Ånd som reiste Jesus opp fra de døde, bor i dere, da skal han som reiste Kristus opp fra de døde, også levendegjøre deres dødelige legemer ved sin Ånd, som bor i dere."

Paulus skriver nettopp med tanke på våre nye legemer: «Og likesom vi har båret bildet av den jordiske, skal vi også bære bildet av den himmelske» (1 Kor 15,49). Her har vi grunnen til at vi også i evigheten skal fremstå som hele mennesker – med både legeme og sjel.

Det er derfor heller ikke likegyldig hvordan vi her i tiden handler med vårt legeme. Er du en kristen, så er ditt legeme et tempel for Den Hellige Ånd. Og måtte fredens Gud, som Paulus sier, «hellige dere helt igjennom,» slik at «ånd, sjel og legeme må bevares fullkomne og ulastelige ved vår Herre Jesu Kristi komme.»

Hvis man nekter for at også vårt legeme skal få del i et evig liv, gir det rom for et så svevende begrep om helliggjørelse at det lett kan ende med en forestilling om at legemet fritt kan forbli under visse synders herskende makt. Hele vårt menneske må helliges: legeme, sjel og ånd. Med «kjødet» derimot, som strider mot Ånden og som det er umulig å hellige, menes selve den adamittiske fordervelsen som har sitt sete i både legeme og sjel.

Da apostelen ville rive de kristne i Korint ut av villfarelsen om at de dødes oppstandelse overhodet ikke fant sted, minnet han dem først om det evangeliet som var blitt forkynt for dem, og som de også hadde tatt imot: at Kristus døde for våre synder etter Skriftene, ble begravet, oppstod på den tredje dag etter Skriftene, og ble sett – først av apostlene, og siden av over fem hundre brødre på én gang, hvorav de fleste ennå var i live (v. 1–11).

Med dette ønsker Paulus helt fra begynnelsen å løfte hele spørsmålet opp på et høyere plan: å sette fornuften til side og vise dem direkte til Ordet. Hellige trosartikler skal troen ikke tillate fornuften å mestre. Den skal holde seg til Ordet alene. Ellers vil vi snart miste alt virkelig lys, og til slutt ikke tro annet enn det vi kan ta og føle på eller se med våre egne øyne.

At for eksempel alle mennesker på én dag skal bli levende igjen, og at legeme og sjel igjen skal forenes – det kan sannelig ikke fornuften begripe. Verden har nå bestått i så mange år; mennesker dør, legges i graven og blir til støv – og ikke en eneste har ennå kommet tilbake derfra!

Det finnes mennesker hvis kropper er brent til aske og asken spredt for alle vinder; andre har druknet og fått legemet fortært av havdyr. Når fornuften begynner å gruble over hvordan Gud kan ha oversikt over alle disse og på én dag skape nye legemer av dem, da blir det ingenting igjen av hele denne trosartikkelen.

Enhver som ikke vil fanges i djevelens snare på denne måten, må derfor lære å holde seg til Ordet. Overfor alle fornuftens og følelsenes

innvendinger må man regne med Guds evige sannhet og makt alene. Himmel og jord skal forgå, men hans ord skal slett ikke forgå. «Du skal huske,» sier Luther, «at dette kalles en trosartikkel og ikke en forstandsartikkel.»

Gud har talt – det er det alt må hvile på. Enten det gjelder troen på at jeg er en kristen og et salig Guds barn selv om jeg føler synden i min samvittighet, eller troen på at jeg skal leve evig i et nytt, herlig og forklaret legeme, selv om jeg skal legges i jorden og smuldre hen til støv, så kreves det i begge tilfeller et guddommelig løfte og en guddommelig visshet.

Det er en visshet som ikke er avhengig av hva jeg føler og ser, men som hever seg over slikt og opp til ham som har talt, han som formår å gjøre langt mer enn det vi ber om eller forstår.

Det virket heller ikke særlig sannsynlig at Jesus skulle oppstå igjen da han lå i graven etter en så ynkelig død. At han nå skulle vise seg som herre over død og grav, var mer enn disiplene var i stand til å tro. Men siden han som «målte ut himmelen med et fingerspenn» hadde sagt det, så måtte det likevel skje. På samme måte må også vår oppstandelse en dag bli virkelighet, uansett hvor urimelig eller umulig den virker for fornuften.

Det hadde altså stor betydning at apostelen førte sine lesere inn på Ordets grunn. Hans videre hensikt var å minne dem om hvordan Kristus var blitt forkynt og trodd blant dem: som død for våre synder etter Skriftene, og oppstått igjen etter Skriftene. Dette ser vi når vi nå går over til å se på hvordan han bruker dette videre. Han sier i vers 12–13:

1. Korinterbrev 15,12–13

> «For vi har vitnet mot Gud at han har reist Kristus opp, noe han altså ikke har gjort, dersom det er så at de døde ikke reises opp. For dersom de døde ikke reises opp, da er heller ikke Kristus reist opp»

Kan dette betraktes som et fullgodt bevis? vil kanskje noen spørre. For det første kunne man dra selve bevisgrunnen i tvivl og si: «Jeg er heller ikke overbevist om Kristi oppstandelse.» Og for det andre: «Selv om Kristus virkelig er oppstått, hvordan beviser det at alle mennesker skal oppstå? Man kan da ikke trekke slutninger som gjelder alle, ut fra det som skjer med én enkelt person!»

Når det gjelder den første innvendingen, må vi huske at Paulus her taler til mennesker som aldri hadde drømt om å tvile på Kristi oppstandelse. Til det hadde de altfor mange og sikre bevis. Det levde fremdeles øyenvitner til hendelsen som de kunne få den bekreftet hos. Men de var blitt så merkelig forblindet at de ikke var i stand til å trekke den naturlige slutningen: at også vi skal oppstå.

Apostelens bevis gjelder den dag i dag kun for mennesker som allerede tror på Skriftens hovedlære om Kristus og hans oppstandelse. Hvis noen er så blind at han ikke ser et tilstrekkelig bevis i selve det faktum at Kristus ble forkynt etter sin død – til tross for at hans vitner kun fikk pinsler og død som lønn – da vil han heller ikke her finne noe fullgodt bevis for de dødes oppstandelse. Slik sett er det også likegyldig om han tror det eller ei; ved sin vantro er han uansett like langt fra Guds rike.

Når det så gjelder spørsmålet om hvordan Kristi oppstandelse kan brukes som bevis for at også vi skal oppstå, kan vi merke oss de punktene som følger. Vi vil da bli overbevist om at dette er en helt logisk slutning. Vi begynner nederst og stiger trinnvis høyere i vår bevisførsel.

For det første: Selv om vi antar at det kun var legemets oppstandelse (og ikke sjelens liv uavhengig av legemet) korinterne nektet for, så vil apostelen si: Når et menneskelegeme i ett tilfelle har oppstått til evig liv, så må dere forstå at selve tanken om legemlig oppstandelse ikke er et fremmed begrep for Gud.

Da Kristus oppstod, var det ikke for å dø igjen – slik tilfellet var med Lasarus og de andre han hadde vekket til live. Kristi oppstandelse var en oppreisning og forklarelse av hele hans menneskelige natur, også når det gjelder legemet. Hvis noe slikt overhodet ikke finner sted – noe dere jo påstår – så har heller ikke Kristi oppstandelse funnet sted. Det var jo også der snakk om et dødt menneskelegeme.

For det andre er de dødes oppstandelse uomtvistelig bekreftet ved Kristi oppstandelse av følgende grunn: Hvis ikke de døde skal oppstå, må Jesus være en bedrager, for han har mer enn én gang forsikret at han vil oppvekke oss på den ytterste dag. Men hvordan skulle en bedrager få oppstandelsens herlige segl på den enheten med Faderen han hevdet å ha?

Nei, er Kristus oppstått – i samsvar med hans egne og Skriftens ord – da er han ingen bedrager. Da er han sann Gud, og hans tale er evig og guddommelig sannhet. Følgelig må også vi oppstå, for han har sagt det.

For det tredje har Paulus villet si til de kristne i Korint: Dere har trodd og tatt imot hele Guds ords vitnesbyrd om Kristus, slik det ble forkynt for dere av meg og de andre apostlene. Ikke bare at han er død og oppstått, men at han døde for våre synder etter Skriftene. Enhver som tror dette, må også godta den uunngåelige følgen: at vi skal stå opp til evig liv.

Hør nå – her kommer vi til den grunnen som veier tyngst og står like fast som himmel og jord: Herren Gud har sannelig ikke gitt sin Sønn som et blodig offer for oss, bare for å gi oss noen små fordeler i den korte tiden vi lever her. Guds Sønn har sannelig ikke utgytt sitt blod for at vi skal nyte godt av det en liten stund for så å bli til ingenting.

Herren har heller ikke kalt og samlet hele den kristne menighet på jorden, kun med tanke på jordiske goder. Han har ikke født oss på ny og helliget våre hjerter bare med henblikk på vårt fysiske liv. Hele Kristi rike på jorden og dets forkynnelse, bekreftet med martyrenes blod, vitner om at det er et evig liv etter dette.

Alt henger sammen som ledd i en kjede. Paulus sier videre:

1. Korinterbrev 15,14–16

> «Men er Kristus ikke reist opp, da er vår forkynnelse ingenting, og den troen dere har, er intet. Da blir vi stående som falske vitner om Gud. For vi har vitnet mot Gud at han har reist Kristus opp, noe han altså ikke har gjort, dersom det er så at de døde ikke reises opp.»

Alt vi har forkynt dere om Jesus som Guds Sønn og den lovede Messias – at han er gitt til soning for våre synder, er stått opp fra de døde, fart opp til himmelen og skal komme derfra for å dømme levende og døde – alt dette står og faller med Kristi oppstandelse. Er den ikke skjedd, er alt falsk lære og vi apostler er bedragere. «For,» gjentar Paulus, «hvis de døde ikke oppstår, da er heller ikke Kristus oppstått.»

1. Korinterbrev 15,17–18

> «Men er ikke Kristus reist opp, da har dere en unyttig tro, og da er dere ennå i deres synder. Da er også de fortapt som er sovnet inn i Kristus.»

Til slike forferdelige konklusjoner må man uunngåelig komme hvis man nekter for de dødes, og dermed også Kristi, oppstandelse.

Vi kan ikke la være å i forbigående også gjøre oppmerksom på hva som ligger indirekte i apostelens ord når han sier: «Hvis Kristus ikke er oppstått, da er dere ennå i deres synder.» Det må jo bety at dersom Kristus virkelig er oppstått, så er vi ikke lenger i våre synder. Dette burde vi, i likhet med apostlene og til Kristi ære, regne som en avgjort sak – uansett om synden raser i verden rundt oss og i vårt eget kjød, og selv om vi ikke føler Guds nåde eller får noe ut av å be eller høre Guds ord.

1 Kor 15,19

> «Har vi bare i dette livet satt vårt håp til Kristus, da er vi de ynkverdigste av alle mennesker.»

Det finnes – innenfor de kristnes rekker – to slags mennesker som neppe vil være enige med apostelen i dette. For det første har vi dem som aldri har gått inn gjennom den trange port. De har aldri opplevd verken syndens fordømmelse eller lykken ved å eie den fulle forløsningen i Kristus, men har valgt den kristne vei på et mer fornuftsmessig grunnlag. Gudsfrykten er jo «nyttig til alt og har løfte både for det liv som nå er, og for det som kommer».

Disse menneskene kan ikke forstå apostelens pessimistiske syn på livet her. De synes tvert imot at veien til himmelen er festlig og lett. Bare man er klok og forsiktig og passer på å ikke støte noen, er ikke engang verden uvennlig stemt.

Og når det gjelder det indre livet eller vekst i helliggjørelse, mener de det bare handler om å få øynene opp for den evangeliske friheten, og ikke ta det så strengt som visse enfoldige mennesker som ser mer på seg selv med en lovbundet og sykelig øm samvittighet enn godt er.

I en slik tiltalende drakt kler ofte en overfladisk og selvlaget kristendom seg. Ikke minst i en tid som vår, hvor gudsfrykt og kristendom har begynt å vinne innpass og anseelse i alle samfunnslag.

Om bare disse menneskene ville prøve seg selv – og gi akt på Guds ord! Da ville de snart se at hjertet deres i det skjulte har sin største glede i jordiske ting, og at den sanne boten, det sanne troens liv og freden i Kristus er helt fremmed for dem.

Sannheten er at hvis vi bare i dette liv har satt vårt håp til Kristus, så er vi de ynkeligste av alle mennesker. Men hvis de skal være tro mot sannheten slik de opplever den, måtte det heller lyde: «Veien vi vandrer er lett, vi vet ikke hva det vil si å lide for kristendommens skyld!»

For det andre er det også virkelig levende og lykkelige Guds barn som heller ikke helt finner seg til rette med den pessimistiske tonen i dette verset. Guds rike består jo i «rettferdighet, fred og glede i Den Hellige Ånd», sier de. Dette er også vår salige erfaring. Vi eier en slik lykke og fred at alt vi nøt av glede i verden, må kalles jammer og sorg i sammenligning. «Herre, når jeg bare har deg, begjærer jeg intet på jorden! Jeg trenger heller ikke trøsten fra den kommende herligheten, for jeg har nok i min Gud og hans vennskap.»

Hvem kan nekte for at dette er ekte kristelig talt? Men hvordan skal vi da forstå apostelens klagende tone i dette verset? Motsier Skriften seg selv?

Forskjellig erfaring og ulike syn på dette kommer rett og slett av ulike stadier på den samme veien, og ulike alderstrinn i åndelig forstand. «Kan vel brudesvennene faste så lenge brudgommen er hos dem?» sier Jesus. «Men dager skal komme da brudgommen blir tatt fra dem, og da skal de faste.»

Lykkelige barnealder! Lykkelige bryllupstid, hvor brudgommen smiler oss i møte og holder gjestebud for oss med de herligste retter og fineste vin. Da er alt bare herlighet; da er man ikke svak, men sterk, og langt fra enig med Paulus i at vi skulle være de ynkeligste av alle mennesker.

Men dager vil komme da brudgommen skjuler sitt ansikt for oss. Da blir den følbare gleden, freden og den åndelige kraften tatt fra oss i lange perioder, mens fristelser, anfektelser, sorg, motgang og sterk motstand fra verden gjør livet bittert og tungt. Da begynner vi å forstå og sette pris på apostelens ord: «Har vi bare i dette liv satt vårt håp til Kristus, da er vi de ynkeligste av alle mennesker.»

Dette utelukker ikke at Paulus med disse ordene kan ha siktet spesielt til apostlene og de første kristne i de harde forfølgelsestidene de levde i. Det ligger en antydning om dette i hans egne ord i versene 30–32:

1 Kor 15,30–32

> «Og vi selv, hvorfor utsetter vi oss hver time for fare? Jeg dør hver dag - så sant som jeg kan rose meg av dere, brødre, i Kristus Jesus, vår Herre! Var det på menneskelig vis jeg kjempet mot villdyr i Efesus, hva gagn hadde jeg så av det? Dersom de døde ikke reises opp, så la oss ete og drikke, for i morgen dør vi!»

At det særlig er Kristi vitner som må lide mer enn andre, vil til enhver tid være like naturlig og sant. Med tanke på deres spesielle gjerning må disse – mer enn andre – lutres og renses.

Men alt dette tunge og bitre som Guds kjære barn må igjennom, bør bare være et desto sikrere tegn for oss på at Gud har noe annet enn jordisk lykke i vente for oss. Noe annet ville også – med tanke på hans fullkomne vesen – være umulig.

Når han blant mengden av sine fiender og foraktere på jorden, også har et folk som elsker ham og trofast står det onde imot for å kunne tjene og opphøye ham, hvordan skulle han da la disse vennene sine bli så skammelig bedratt? Skulle de først være de ynkeligste av alle mennesker her i tiden, for så å bli til ingenting i evigheten? Da ville det unektelig lønnet seg bedre å la Gud være Gud og fritt la lystene råde!

Men dette beviset er så sterkt at selv vantro mennesker har forstått at det må komme en tid der lønnen samsvarer med den guddommelige trofasthet, visdom og sannhet.

Det egentlige beviset apostelen henviser til, ligger imidlertid i at Kristi første vitner fortsatte med sitt vitnesbyrd, uansett hvor mye de måtte lide for det. Hvis apostlene ikke hadde blitt forfulgt, men hadde hatt jordisk vinning av sin virksomhet, ville jeg aldri vært helt trygg på påliteligheten i budskapet deres. Muhammed satte sverd i hånd på sine tilhengere, og med det kjempet de til seg jordiske fordeler. Kristi vitner fikk forakt, pinsler og død som lønn her i livet. Da må de også ha eid en guddommelig kraft og en guddommelig visshet om et liv etter dette.

Men når ordet om oppstandelsen på denne måten er en velbegrunnet, guddommelig sannhet, da er vi ikke de ynkeligste, men tvert imot de lykkeligste av alle mennesker. Fryd deg, du troende kristen! Har vi satt vårt håp til evighetens herlighet, er vi under alle forhold og til alle tider de lykkeligste skapninger på jorden.

1 Kor 15,20

> «Men nå er Kristus reist opp fra de døde og er blitt førstegrøden av dem som er sovnet inn.»

Talen om «førstegrøden» her har sitt forbilde i Herrens ordning for Israel om å bære frem førstegrøden av høsten sin til helligdommen, hvor presten skulle «svinge det for Herrens åsyn». Dette kornet ble dermed et pant på den kommende høsten. Det er på denne bakgrunnen Kristus kalles «førstegrøden av dem som er sovnet inn». Han var den første som oppstod for aldri mer å dø, og i hans oppstandelse ligger pantet på de rettferdiges oppstandelse.

Merkelig nok fant Kristi oppstandelse sted på nøyaktig samme dag som førstegrøden ble båret frem for Herren – dagen etter den store sabbaten som påskehøytiden begynte med. Sannelig – det er ikke bare apostlene, men Herren selv, som i førstegrøden har gitt oss et bilde av Jesu Kristi oppstandelse som et pant på vår egen.

1 Kor 15,21–22

> «For ettersom døden kom ved et menneske, så er også de dødes oppstandelse kommet ved et menneske. For likesom alle dør i Adam, slik skal også alle bli gjort levende i Kristus.»

Kristus skulle i enhver henseende gjenopprette det vi hadde mistet i Adam. Det var imidlertid ikke bare synden og fordømmelsen som kom over alle mennesker ved Adam, men også døden i alle dens betydninger – altså også den legemlige døden. Derfor skulle Kristus også gjenopprette vårt legeme. Ved ham skal vi få tilbake hele vår menneskelige personlighet slik den var før syndefallet, noe som også innebar et skjønt og udødelig legeme.

1 Kor 15,23–24

> «Men hver i sin egen avdeling: Kristus er førstegrøden. Deretter skal de som hører Kristus til, bli gjort levende ved hans komme. Deretter

> kommer enden, når han overgir riket til Gud og Faderen, etter at han har tilintetgjort all makt og all myndighet og velde.»

Ordene her kan tyde på at de rettferdige skal oppstå for seg og de onde for seg – eller at de rettferdige skal oppstå umiddelbart ved Kristi komme, ikke bare før de som lever på den tiden blir forvandlet, men også før de onde blir oppvakt. Paulus har beskrevet dette mer utfyllende i 1. Tessalonikerbrev 4,14–17. Med «riket» som Kristus skal overgi til Faderen, menes det han som menneske og mellommann har hatt her på jorden: Hans embete som vår yppersteprest, vår profet og vår konge.

1 Kor 15,25–26

> «For han skal herske som konge til han får lagt alle sine fiender under sine føtter. Den siste fiende som blir tilintetgjort, er døden.»

Døden kalles den siste fienden fordi den er den siste som utøver sin makt, og den siste som blir gjort til intet i oppstandelsen. Men når det ikke lenger trengs noen profet til å lære, noen yppersteprest til å skape forsoning med sitt offer, eller noen konge til å forløse, beskytte og styre, skal Faderen overta herredømmet – «for at Gud skal være alt i alle», som det umiddelbare målet for alles tilbedelse og tjeneste. Embetet som mellommann, som krevde et menneske, har opphørt. Vi kan nå fritt nærme oss og ha kontakt med selve guddommen.

Etter at Paulus slik har bevist at vi skal oppstå ut fra Kristi oppstandelse og hele hensikten med forsoningen, går han over til å irettesette sine lesere. Han gjør det med en viss strenghet fordi de kunne tvile på en så viktig trosartikkel, selv om de ellers trodde på Kristus. «Til skam for dere sier jeg det» – det er i disse ordene hans bebreidelse munner ut.

1 Kor 15,29

> «De som lar seg døpe for de døde - hvorfor gjør de det? Dersom døde i det hele tatt ikke reises opp, hvorfor lar de seg da døpe for dem?»

Paulus' tankegang her er denne: Dere vil være kristne, men nekter for de dødes oppstandelse – og det til tross for at det nettopp blant kristne er en skikk som i særlig grad vitner om troen på de dødes oppstandelse.

Hvordan det å «la seg døpe for de døde» skal forklares, kan man ikke si med sikkerhet. Luther og flere andre har ment at man – i den hensikt å styrke andres tro på oppstandelsen – lot seg døpe på gravene til avdøde kristne eller martyrer. Dette gjorde man dels for å vitne om sin faste overbevisning om at de døde som lå begravet her skulle oppstå igjen, og dels for å vise at man selv ønsket å bli døpt til den samme troen som de hadde hatt i liv og død.

Andre har ment at apostelen sikter til at dersom noen kristne måtte bøte med livet for sin tro, så har nyomvendte – grepet av martyrenes trosfrimodighet i døden – bedt om å bli døpt i deres sted, for slik å fylle plassen til de som gikk bort. På den måten vitnet de om sin faste tro på at oppstandelsen er virkelig, fordi de regnet martyrene for å være så lykkelige i sin død for Kristi skyld at de selv ønsket å tre inn i deres sted.

Sikkert er det i hvert fall at de som slik «lot seg døpe for de døde», gjennom denne dåpen innviet seg til et liv der de her på jorden kun hadde lidelser og død i vente. Hva vil de oppnå med dette, spør Paulus, hvis de døde ikke oppstår?

«Hvorfor utsetter også vi oss for fare hver time?» fortsetter han. «Dag etter dag dør jeg – så sant som jeg i Kristus Jesus, vår Herre, kan rose meg av dere, mine brødre. Var det bare med menneskelig håp jeg kjempet med ville dyr i Efesus (Apg 19,23 ff.), hva gagn hadde jeg da av det?» Hvorfor skulle jeg utsette meg for slikt hvis jeg ikke hadde en evig lønn i vente? Hvis døde ikke oppvekkes, hvorfor da ikke heller si som epikureerne: «La oss ete og drikke, for i morgen dør vi!»

1 Kor 15,33–34

> «Far ikke vill! Slett selskap forderver gode seder. Våkn opp for alvor og synd ikke! For noen har ikke kjennskap til Gud. Til skam for dere sier jeg det.»

Med disse formaningene avslutter Paulus den tankerekken han hittil har fulgt, og går over til å tale om den store forvandlingen som skjer i oppstandelsen.

1 Kor 15,35

> «Men en kunne si: Hvordan blir de døde reist opp? Hva slags legeme trer de fram med?»

På denne tenkte innvendingen fra korinterne svarer nå Paulus i seiersglad trosvisshet. Han peker på et så tydelig motbilde til oppstandelsen at han nesten ikke kan la være å kalle dem dårer når de ikke selv har forstått hva Gud har villet lære oss gjennom dette bildet – et bilde som tross alt er synlig for alle. Han sier:

1 Kor 15,36–38

> «Du dåre! Det du sår, får ikke liv uten at det dør. Og det du sår, er ikke det legemet som skal bli, men et nakent korn - om det nå er av hvete eller av et annet slag. Men Gud gir det et legeme slik han vil, hvert frøslag får sitt eget legeme.»

Ordene «du uforstandige» (eller «du dåre») trenger ikke være et utbrudd av sinne. Apostelen vil bare kalle disse selvklokes visdom ved sitt rette navn. Du dåre, vil han si, du kan ikke begripe at Gud kan gi våre legemer – som er smuldret opp i jorden – en oppstandelse, selv om du ser de ubetydelige frøene av hvete eller andre kornslag få en oppstandelse.

Hvert eneste år ved vårtid ser vi oppstandelsens under for våre øyne. Hvis ikke vi var så vant til å se hvordan kornet, som legges i jorden om høsten og virker tapt gjennom vinteren, igjen får liv, ville vel også dette virket høyst merkelig – for ikke å si utrolig. Nå tenker vi knapt over at det skjer et under. «Det vokser,» sier vi bare, og glemmer at denne veksten i virkeligheten er et skaperverk. Hele verdens klokskap er jo ikke i stand til å frembringe ett eneste strå.

Spiren som kommer opp, har sitt opphav i frøet som gikk til grunne i jorden. Det er altså en oppstandelse fra de døde som skjer i det små – et verk av den allmektige Skaperen selv. Men når den samme Gud gir til kjenne at han vil handle på samme vis med våre legemer – la dem legges i jorden og bli til støv, for så en dag å la dem oppstå igjen når evighetens store sommer er nær – da finner vi dette både urimelig og umulig. Fortjener vi ikke da å bli tiltalt med: «Du dåre!»?

Den virkelige dårskapen består i at vi ikke ser at det her er snakk om et nytt, stort skaperverk av den allmektige Gud. «Gud gir det et legeme slik han ville» – Gud, ikke du, ikke frøet selv, men Gud Skaperen; han som en gang skapte hele jorden og hele universet ut av ingenting. Det hviler på hans vilje og frie velbehag. Han ville det slik – og hva er vel lettere for den allmektige enn å la det skje som han vil!

Men den som ikke ydmykt vil bøye seg for hans sannhet og makt, blir slått med blindhet, slik at selv de mest grunnleggende begreper om Gud – som selv hedningene har ved å betrakte skaperverket – blir tatt fra ham.

Apostelen taler som om han forventet at korinterne selv skulle forstått sammenhengen med oppstandelsen ut fra bildet han bruker. Det burde være allment kjent og anerkjent at kornets vei opp av jorden er et forbilde på våre legemers oppstandelse.

Og aner det oss ikke at Gud har fastsatt denne naturordningen nettopp for å være et slikt forbilde? Han bruker ikke bare bilder i sin tale slik som vi gjør; han har overalt i det skapte lagt ned bilder på de himmelske ting. Mennesket, jordbarnet, skulle gang på gang møte sin Fars høye tanker og lese sin høye bestemmelse ut av naturens bok.

Luther sier: «Når du ser en såmann gå på marken, stikke hånden i sekken og strø såkornet til høyre og venstre, så har du der et bilde på hvordan Gud vil handle med våre legemer. Gud er også en såmann, og du er hans korn som han kaster i jorden for at det siden skal komme langt skjønnere og herligere frem igjen. Men Gud er en større og bedre såmann enn en bonde på marken, og han bærer en sekk som er full av korn. Det er oss mennesker – hele jordens befolkning fra Adam og inntil den ytterste dag. Dem strør han ut i den rekkefølgen han får dem i hånden: mann og kvinne, stor og liten, gammel og ung. For ham er de alle like, og hele verden er for ham bare som et mål for bonden. Når han derfor lar mennesker dø, særlig i store mengder ved pest, krig og lignende, så betyr det bare at han har grepet i sekken og strødd ut håndfull på håndfull rundt seg.»

«Hva gjør og tenker vel en forstandig bonde når han strør ut kornet sitt på en måte som får det til å se ut som om alt er bortkastet? En dåre som med vilje sløser bort kornet sitt? Spør ham, og han vil straks svare: 'Kjære deg, jeg kaster det ikke bort for å miste det, men for å få det langt mer rikelig og herlig tilbake. Det ser kanskje tapt ut nå, men bare vent til høsten, så skal du få se hvordan det kommer igjen: Av én håndfull blir det ti, av én skjeppe blir det seks andre.' Han lar seg ikke forvirre av at såkornet faller i jorden og går til grunne; han ser frem mot høsten som skal erstatte alt med renter. Ellers ville han ikke vært så dum at han kastet bort kornet sitt.»

«Se, på samme måte skal vi lære å tenke om Gud. Det er det samme når han kaster en håndfull her og en der, tar meg i dag og en annen i morgen, og slik kaster den ene etter den andre som sine såkorn i jorden. For oss ser det ut som om alt er forbi. Men Guds tanke med det er en helt annen. Han handler med oss på denne måten bare for at vi i den kommende, vakre sommeren skal stå opp igjen på det aller herligste. Og for ham er alt dette like sikkert som om det allerede hadde skjedd. Men for oss er dette skrevet og så vakkert malt for øynene våre, for at vi – når vi ligger på dødsleiet – ikke bare skal se det som er her og nå: at man skal legge oss i jorden og at vi skal bli til ingenting. Slike menneskelige tanker skal vi drive ut av hjertet, og heller prege inn de himmelske og guddommelige tankene: At det ikke heter å bli begravet og gå under i jorden, men som Guds såkorn å bli lagt i jorden med en herlig oppstandelse i vente.» Så langt Luther.

«Å, da vil jeg gjerne dø,» sier du kanskje. Ja, slik sier de som virkelig tror på vår Herre Kristi evangelium. Og selv om «det dumme kjødet» ikke vet sitt eget beste og aldri ser lenger enn til det å bare leve her, skal det likevel bli godt når Herren kommer og gir oss hvile. For etterpå følger jo denne herlige forvandlingen.

For å utvide vår forståelse ytterligere og få oss til å tenke i disse baner, minner apostelen om det mangfoldet i skaperverket som vi ser med egne øyne: «Ikke alle legemer er av samme slag. Én art har mennesker, en annen fe, en annen fugler og en annen fisker.»

Vi trenger ikke, vil han si, å se på naturen til våre nåværende legemer, men heller tenke på at Gud danner hvert enkelt legeme etter dets bestemmelse og etter det elementet eller den verden det skal leve i. Vi må for eksempel bli ved jorden, mens fuglene kan fly i luften. Vi kan ikke leve i vannet, mens fiskene ikke kan leve på det tørre.

På samme måte vil heller ikke vårt nåværende legeme kunne leve i himmelens herlighet. Men Gud vet nok hvordan han skal danne det nye legemet slik at det passer for den nye verden det skal leve i.

1 Kor 15,40–41

> «Og det finnes himmelske legemer og jordiske legemer. De himmelske legemene har én glans, de jordiske en annen. Én glans har solen, en annen månen, og en annen stjernene - stjerne skiller seg fra stjerne i glans.»

Frykt derfor ikke, «du uforstandige», for at vår Herre Gud skal bli rådvill når det gjelder hva slags legeme han skal gi oss i oppstandelsen. Våre nye legemer vil uten tvil passe perfekt inn i den nye verden vi skal leve i, og til de sjelsevner vi skal ha der – akkurat som våre nåværende legemer er skapt for den verden vi lever i nå.

Vi ser det i naturen, for eksempel hos kålormen: Når den ikke lenger skal krype i støvet, utrustes den med en ny kropp med vinger, som passer for dens nye bestemmelse. Dette gjenspeiler vår himmelske Fars hensikt med oss. Vi er kanskje elendige kryp her på jorden, men vi er skapt med et helt annet liv for øye og går derfor en fullstendig forvandling i møte.

Alle vi som er blitt «én ånd» med ham som kom ned fra himmelen, skal også av ham flyttes over i en ny verden. Der skal vi i salighet fryde oss over å se hans ansikt, og med nye, forklarede sjelsevner drikke oss utørste på hans nå klart åpenbarte kjærlighet, visdom og nåde.

Mon tro om ikke dette – at vi er bestemt for en ny verden som er så mye herligere enn denne – er en av de viktigste grunnene til at vi skal få nye legemer og ikke forbli kroppsløse ånder (slik vi skal være i mellomtilstanden mellom død og dom).

I denne nye verden skal Gud, som aldri går fra det høyere til det lavere i sine gjerninger, åpenbare sin godhet, visdom og makt på en langt mer storslått måte enn i denne nåværende, onde verden. Det er derfor nødvendig at vi har legemer med sanser som passer for denne nye verden, slik at vi kan fatte og nyte den mer fullkomne kunnskapen om vår herlige Skaper.

Da skal «hans usynlige vesen, hans evige kraft og hans guddommelighet» forstås gjennom hans gjerninger som aldri før, fordi disse gjerningene er så mye større enn det vi har sett til nå.

Dette går apostelen nå nærmere inn på. Etter å ha pekt på mangfoldet av legemer Gud har skapt, og hvordan det ene overgår det andre i glans, legger han til:

1 Kor 15,42–44

> «Slik er det også med de dødes oppstandelse. Det blir sådd i forgjengelighet, det reises opp i uforgjengelighet. Det blir sådd i vanære, det reises opp i herlighet. Det blir sådd i svakhet, det reises opp i kraft.»

Selv med all denne forskjellen mellom legemet som legges i jorden og det som oppstår til evig liv, skal dette legemet (rett forstått) være det samme som ble lagt i jorden. Men alle lyter og alle mangler skal uten tvil være borte. Vi skal være de samme, men i en forskjønnet og mer fullkommen skikkelse.

Så mye kan vi forstå. Men det vi derimot aldri fullt ut vil kunne fatte i dette livet, er det «åndelige legemet» som apostelen videre omtaler.

«Er det et naturlig legeme,» sier han, «så er det også et åndelig legeme. Slik står det også skrevet: Det første mennesket, Adam, ble til en levende sjel. Den siste Adam ble til en ånd som gir liv. Men det åndelige er ikke det første, men det naturlige, deretter det åndelige.»

Kristus hadde liv i seg selv og kunne gjøre levende. Han kalles her «den siste Adam» fordi de troende skal få sin helligede, åndelige natur og sine udødelige legemer fra ham, akkurat som hele menneskeslekten har arvet sin fordervede natur og sine dødelige legemer fra den første Adam. Men slik Adam kom før Kristus i tid, må vi først bære det naturlige legemet vi har fått fra Adam, før vi blir kledd i det åndelige legemet vi skal få fra den andre Adam.

Det er tydelig at planen i Guds styre er å føre de skapte vesenene fra en lavere til en høyere grad av fullkommenhet. «Det første mennesket var fra jorden, av jord. Det andre mennesket er av himmelen.» Skapt av jord og underlagt forderv, død og oppløsning, slekter det første mennesket på jorden det er tatt fra.

«Slik som den jordiske var, slik er også de jordiske. Og slik som den himmelske er, slik skal også de himmelske være.» Dette siste gjelder dem som er forent med Kristus og har et himmelsk sinn: I ånden er de ham lik allerede nå, og en gang skal de bli ham lik i hele sitt vesen og sin personlighet.

Av dette forstår vi at de troendes åndelige legemer skal bli lik Kristi herlighetslegeme (Fil 3,21), på samme måte som vårt nåværende legeme er likt vår første stamfar Adam. Kristus var allerede før sin oppstandelse både Gud og menneske i én person, hvor hele guddommens fylde bodde legemlig (Kol 2,9). Ved denne for oss ubegripelige foreningen av guddom og menneskenatur, var han selve kilden – ikke bare til det åndelige livet hos alle som er forenet med ham, men også til det åndelige legemet vi en gang skal bære.

Vi ser dette etter hans oppstandelse: Han hadde et legeme som på én gang var det samme som han hadde før – noe sårene i hendene og føttene vitnet om – og likevel var det annerledes. Han kunne for eksempel gå gjennom lukkede dører, og han kunne i det ene øyeblikket være synlig for så å bli borte i det neste. Her ser vi hva et åndelig legeme er, selv om vi med vår nåværende forstand bare kan ane hvordan det henger sammen. Men det som er særlig trøstefullt, er det Paulus nå legger til:

1 Kor 15,49

> «Og likesom vi har båret bildet av den jordiske, så skal vi også bære bildet av den himmelske.»

Tror du dette? At vi bærer bildet av den jordiske (Adam), merker vi daglig. Men tror du like sikkert at vi som er forenet med ham, en dag skal bære bildet av den himmelske? Tror du at Adam og Kristus begge var stamfedre og forbilder vi skulle formes etter – at de er som to store modeller for hver sin tid: jordelivet etter Adams bilde, og evigheten etter Kristi bilde? Tror du at denne forvandlingen følger som en fastsatt ordning for alle som er i Kristus, like sikkert som at dag følger natt og sommer følger vinter?

Er dette virkelig sant? Ja, takket og priset være Herrens navn! Det var jo nettopp dette som var selve hovedtanken i Guds plan for menneskeslekten: Gjenopprettelsen skulle skje ved en ny stamfar, en ny representant for slekten, som vår skjebne er knyttet sammen med. Takk og lovprisning til deg, o Gud, for denne nådefulle planen!

Bildet av «den himmelske» er i ett og alt motsetningen til «den jordiske». Til Kristi bilde hører en evig og fullkommen styrke, herlighet, hellighet, kjærlighet og salighet. Alt dette må vi nødvendigvis bli kledd i – som i en høytidsdrakt – om vi skal gå inn i himmelens bryllupssal.

1 Kor 15,50–53

> «Men det sier jeg, brødre: Kjøtt og blod kan ikke arve Guds rike. Heller ikke skal forgjengelighet arve uforgjengelighet. Se, jeg sier dere et mysterium: Vi skal ikke alle sovne inn, men vi skal alle bli forvandlet, brått, i et øyeblikk, ved den siste basunen. For basunen skal lyde, og de døde skal bli reist opp uforgjengelige, og vi skal bli

> forvandlet. For dette forgjengelige må bli ikledd uforgjengelighet, og dette dødelige må bli ikledd udødelighet.»

Først da er man kledd slik det sømmer seg i himmelen hos Gud og hans engler. Måtte vi derfor fremfor alt finnes ikledd Kristus og hans rettferdighet, så skal vi også få gå med ham inn i bryllupssalen når han kommer!

1 Kor 15,54–57

> «Men når dette forgjengelige er blitt ikledd uforgjengelighet, og dette dødelige er blitt ikledd udødelighet, da blir det ordet oppfylt som står skrevet: Døden er oppslukt til seier. Død, hvor er din brodd? Død, hvor er din seier? Dødens brodd er synden, og syndens kraft er loven. Men Gud være takk, som gir oss seier ved vår Herre Jesus Kristus!»

Dette er de rettferdiges seierssang i oppstandelsen. Med den skal de trosse døden, helvete, synden og alt som har plaget og trykket dem her.

Men – for en vidunderlig tanke! – den seieren jeg da skal synge om med fullkommen glede, tilhører meg allerede nå. Den gjelder nå, og til evig tid, mot alt det onde som bekymrer og skremmer min sjel.

Alt det gode vi skal nyte der hjemme, vinner vi ikke ved døden eller ved den store forvandlingen – det er bare evnen til å nyte det vi får da. Selve seieren er allerede vunnet og gitt oss på forhånd. Her i tiden venter vi bare på at den saligheten som allerede er vår, skal bli åpenbart. Gud være takk, som gir oss seieren ved vår Herre Jesus Kristus!

1 Kor 15,58

> «Derfor, mine elskede brødre, vær faste og urokkelige, alltid rike i Herrens gjerning, da dere vet at deres arbeid ikke er forgjeves i Herren.»

Med denne formaningen, som apostelen bygger på den herlige lærdommen han har forsvart gjennom hele kapittelet, avslutter han talen om dette emnet. Måtte også vi ta denne formaningen til hjertet, slik at ingen som begynte i Ånden, skulle fullende i kjød!

Den Hellige Ånd og helliggjørelsen

«Uten helliggjørelse skal ingen se Herren» (Hebr 12,14). Dette er en regel i Guds Ord som er kjent og anerkjent av de fleste, men som kun få har tenkt grundig over og rett forstått.

All helliggjørelse er Den Hellige Ånds verk. Derfor, hvor Den Hellige Ånd ikke bor i et menneskes hjerte, finnes det ingen sann helliggjørelse. Dette er også en regel som er like lett å anerkjenne som den første, men som enda oftere blir glemt. Mange mennesker søker helliggjørelsen her og nå, uten å gjøre seg klart om de også virkelig har fått Ånden, uten å vite eller spørre etter hvordan man får den, og hva Den Hellige Ånds verk i det hele tatt er.

I Apg 19 fortelles det om da Paulus kom til Efesus og der traff noen disipler. Han spurte dem: «Fikk dere Den Hellige Ånd da dere kom til troen?» (Apg 19,3). De svarte: «Vi har ikke engang hørt at det er noen Hellig Ånd.» «Hva ble dere da døpt med?», spurte Paulus. «Med Johannes' dåp», svarte de.

Johannes' dåp, sier Paulus, var en omvendelsens dåp, en dåp til den troen som skulle åpenbares – troen på Jesus (Gal 3,23. Apg 19,4). Ettersom troen derfor fortsatt var noe fremtidig, hadde de heller ikke enda mottatt Den Hellige Ånd. Da de nå lot seg døpe i Jesu Kristi navn, og Paulus la hendene på dem, kom Den Hellige Ånd over dem, fulgt av de for den tiden vanlige overnaturlige gaver: «de talte med tunger og profetiske ord.»

I denne beretningen er det mye for oss å tenke over og lære.

Det som undrer oss mest, er at disse «disiplene», selv om de var disipler og døpt med Johannes' dåp, likevel ikke eide åndelig liv av

den art, at de har mottatt Den Hellige Ånd. Paulus nøyde seg heller ikke med at de var disipler, men spurte etter tegn på en helt ny fødsel av Ånden.

En fortolker mener at Paulus fant dem «stive og uåndelige» og sa til dem: «Så underlig dødt det dog ser ut iblant dere. Fikk dere ikke Den Hellige Ånd da dere kom til troen?»

At de var døpt med Johannes' dåp var ensbetydende med at de hadde tatt imot budskapet fra Johannes' forkynnelse og tjeneste. Hovedbudskapet i denne forkynnelsen var omvendelse – omvendelse, omvendelse. Til dette var de blitt innviet med dåpen. Johannes, Jesu forløper, var sendt av Gud for å «gjøre Herrens vei jevn», gjøre bakker til flatt land, fjell til sletter, og knuse menneskers steinhjerter med sin sterke forkynnelse om omvendelse og bot.

Men omvendelsen kunne ikke skape nye hjerter, kunne ikke gi liv og fred eller Åndens kraft. Det skulle Jesus, Johannes' samtidige, utrette med sin nådeforkynnelse. «Jeg døper dere med vann til omvendelse», sa Johannes. «Men han som kommer etter meg, er sterkere enn jeg – jeg er ikke engang verdig til å bære skoene hans! Han skal døpe dere med Den Hellige Ånd og ild» (Matt 3,11).

Det er skjønt å se hvordan de omtalte disiplene i Efesus, villig lot seg belære av Paulus om hva de manglet. Derfor ble også denne dagen deres lykke.

Samme lykke ble den veltalende, nidkjære Apollos til del, da også han lot seg belære (Apg 18). Brennende i Ånden talte og lærte han grundig om Jesus, «enda han bare kjente Johannes' dåp» (Apg 18,25). Men to av hans tilhørere, Akvila og hans hustru Priskilla, «ba han til seg og la Guds vei nøyere ut for ham.» Og se – den veltalende, nidkjære forkynneren lar seg ydmykt belære av disse sine vanlige, enkle tilhørere.

Gid mange blant oss, også blant dem som har gjennomlevd Johannes' dåp, måtte få nåde til å ærlig og redelig prøve seg selv, om de også har mottatt Den Hellige Ånd. Vi er alle på ordentlig, sakramentalt vis blitt døpt til Kristus, og vi har alle hørt om, og vet at Den Hellige Ånd finnes. Men likevel er det en kjensgjerning at mange mennesker ikke har mer erfaring av Den Hellige Ånds iboende og virkning i hjertet, enn de i Efesus som ikke engang visste at det fantes noen Hellig Ånd.

For dem som ikke selv har erkjent at de mangler Ånden, er dette en hard tale. Men hva hjelper vel det! Det er og blir likevel sannheten, og det er sagt i den samme kjærlighetens ånd som drev Akvila, Priskilla og Paulus til å tale slik de gjorde. Vi må hevde at mange «disipler», det vil si vakte mennesker som er grepet av Johannes' botsprediken, likevel ikke har mottatt Den Hellige Ånd. For det er tydelige tegn: hvor Herrens Ånd bor, er han aldri uvirksom; han har alltid en gjerning han gjør i hjertet.

Det er noen som etter forskjellige følelsesbetonte opplevelser, har mistet den første omvendelsens alvor. Munnens bekjennelse fortsetter som før, men hjertets tilstand stemmer ikke lenger overens med hva munnen sier. De frykter verken for hjertets falskhet eller syndens bedrag, men kan – i det de påberoper seg en kristens frihet, troen og nåden – være med på forskjellige av verdens tomme aktiviteter. Slike ting vil Ånden alltid klandre og dømme hos de som er oppriktige.

De kan tale om troen og nåden, men når troen ikke utretter noe hos dem, ikke gir dem noen glede og kraft, ikke virker noen gode forsetter i dem, da er det klart at de i sannhet verken har troen eller Ånden.

Andre kan nok legge et visst alvor og stor iver for dagen, men mangler likevel Åndens egentlige frukter. Deres religion består hovedsakelig i å overholde visse kristne leveregler, lese gode bøker, høre redelige forkynnere, kanskje også be og være med i Guds rikes arbeid, og kjempe mot visse synder. De kan også tale med pene og strenge ord, de strenge ordene spesielt med tanke på andre.

Men de har ingen virkelig fred med Gud. De fryder seg ikke over Frelseren, og gleder seg ikke i Ånden. De har intet av dette som er virket av troen: erkjennelse, ydmykhet og kjærlighet, og heller ingen hellig iver etter å fremme Kristi ære og forherlige nåden i ham. Kort sagt: de har ingen av Den Hellige Ånds kjennetegn.

Så er det også dem som med en våken samvittighet og erkjennelse av sin avmakt og sitt forderv, føler at de mangler Åndens kraft. De ser det onde i seg selv, ville gjerne bli det kvitt, men kommer til kort i hvert eneste forsøk på forbedring. De eier verken ånd eller kraft eller noen varig fred – kort sagt: ingen beviser på at Guds Ånds virkelig bor i dem, og ingen beviser på den sanne helliggjørelse.

Det er mye de gjerne vil, men alt ender med forsetter. De vil angre sin synd, men føler seg hyklerske, harde og lettsindige. De vil elske

Gud, men det er andre ting de elsker med en avguderisk kjærlighet i stedet. De vil samle sitt sinn til inderlig og vedvarende bønn, men tankene spres, og bønnen blir kort, kraftløs og tørr. De vil være på vakt mot synden, men synder stadig på nytt så snart fristelsen er der.

Har det i noen dager lykkes sånn noenlunde for dem, og de så smått begynner å håpe at seieren er vunnet, og at det nå skulle bli dem forunt å tro, så styrter hele deres møysommelig oppbygde fromhet sammen igjen. De synder på nytt og er således på samme sted, like så ulykkelig stilt som før – ja, enda verre nå.

Lignende erfaringer kan også troende gjøre, når de etter en tid, med et liv i troens frihet, på ny lar seg spenne i trelldommens åk. Da har nemlig loven nøyaktig samme virkning som før de kom til troen: den vekker synden til live og gjør avmakten kjent. Men de som lever i troen og kun mister den seierskraften som Ånden gir når de er inne i anfektelser, disse bør av egen erfaring vite hvor veien – den eneste veien – går for å igjen motta Ånden, dens liv og dens fred. Selv om også disse glemmer det altfor ofte.

Annerledes er det med dem som aldri har smakt fylden og kraften av den sanne tro. Disse bør av sin tilstand forstå at det er Ånden de mangler. For Skriften sier: «der Herrens Ånd er, der er frihet» (2 Kor 3,17). «Åndens attrå er liv og fred» (Rom 8,6). «Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred» osv. (Gal 5,22). «Alt det som er født av Gud, seirer over verden» (1 Joh 5,4).

Hvordan er det mulig at Den Hellige Ånd som bor i mitt hjerte, ikke skulle være i stand til å utrette noe, men at jeg bestandig skulle være en trell, være uten fred og fremmed for Frelseren!

På denne bakgrunnen spør nå en som ønsker klarhet – og dette blir det første av tre viktige spørsmål som her skal besvares:

Hvorved, og på hvilken måte får man Den Hellige Ånd?

Her vil de fleste svare: ved bønn! Dette kan i og for seg være godt nok, men tusenvis av trette og nedbrutte sjeler vil si: «Så må jeg uten tvil være forkastet. Dag og natt har jeg bedt om Ånden og om Åndens frukter: kjærlighet, glede, fred osv. Men stadig står jeg, etter mange års søken, på samme sted, og mangler alle disse bevisene på en sann helliggjørelse.»

Dette er hva som vitterlig skjer. Og i hva ligger feilen?

Jo, Gud har et hjerte som brenner av kjærlighet, og det er ingenting han heller vil enn å gi Den Hellige Ånd til den som ber ham om det. Men han verken vil eller kan la oss få den på noen annen måte enn den han selv i sitt Ord har gitt anvisning om. Skriftens tale og all erfaring går ut på at det er det samme hva vi gjør, Ånden blir dog kun gitt på én bestemt måte.

Johannesdåpen er nyttig og god. Bot, bønn og alvor er alt sammen godt. Men selv om man i årevis strever med dette, eller våker, venter og grubler, forblir man likevel uten ånd og liv, dersom ikke noe annet skjer. Så hør da! Paulus skriver til galaterne:

«Bare dette vil jeg få vite av dere: Var det ved lovgjerninger dere fikk Ånden, eller var det ved å høre troen forkynt?»

Slik lærer Paulus. Og her tar han galaterne selv til vitner, tvinger dem til å tenke over og vedkjenne seg hva de selv en gang har opplevd og erfart. Selv om de nå av falske profeter var blitt forført til igjen å ville oppnå rettferdighet og hellighet ved lovens hjelp, så skulle de likevel vite med seg selv, at så lenge de strevde med dette, fikk de ikke Guds Ånd. Først da de hørte og mottok Ordet om Guds store nåde i Kristus, fikk de Den Hellige Ånd.

Vi så det samme med disiplene i Efesus. Også i Apg 10 har vi i denne forbindelse en lærerik beretning.

Kornelius omtales som en from mann som fryktet Gud med hele sitt hus. Han ga mange almisser til folket og ba alltid til Gud. Allikevel kunne han ikke gå inn i Guds rike, med mindre det først ble sendt bud til Peter, for at denne kunne forkynne Kristus for ham. Da dette skjedde, og Ordet om syndenes forlatelse ved Jesu navn ble forkynt for hjertene til dem som hørte, «falt Den Hellige Ånd på alle dem som hørte Ordet».

Hva gjorde disse menneskene selv for at de slik mottok Ånden? Ingenting. De satt der helt stille, med foldede hender, og hørte – hørte om Kristus, som var blitt kjød, men som var oppstått igjen. Og – merk deg dette – nettopp da Paulus var kommet til disse ordene i sin tale: «Ham gir alle profetene det vitnesbyrd at hver den som tror på ham, får syndenes forlatelse ved hans navn», «falt Den Hellige Ånd på alle dem som hørte».

Er ikke dette tydelig nok tale? Skal vi fremdeles klamre oss til våre egne meninger og stritte imot? Her ser vi jo bekreftet av erfaringen at

Den Hellige Ånd fås, og helliggjørelsen skjer kun ved å høre i tro. Ikke ved å *gjøre*, men kun ved å *høre* og motta Ordet om uforskyldt nåde.

Hvordan må det ikke føles for den stolte, adamittiske selvhjelpne naturen å motta følgende dom: Selv makter du intet som helst. Vil du motta Den Hellige Ånd, og skal din helliggjørelse lykkes, må du erkjenne din avmakt og ganske stille lytte til Ordet om hva en annen har gjort for deg.

Tunge og hånd kan et menneske tvinge og holde tilbake fra vanhellig gjerning og tale. Men her er det hjertet det dreier seg om. Og hjertet kan intet menneske tvinge. Det formes og dannes ikke ved regler og bud.

Da Israel stod skjelvende under Sinaifjellets torden og lynild, ga de løfte om å gjøre alt hva Herren befalte. Men Herren svarte på dette ved å si: «Gid de alle dager må ha et slikt hjerte.» Han visste at hjertet gikk sin egen vei.

Dette vil vise seg spesielt klart når man tenker over hva Åndens frukt egentlig består i.

Mange mennesker tenker, taler og drømmer om Ånden og Åndens helliggjørelse, men vet ikke hva Åndens gjerning består i. For dem er det kun uklare begreper som ikke er knyttet til noe konkret. Skriften derimot, gjør dette i aller høyeste grad. Paulus sier at «Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, langmodighet, mildhet, godhet» og mer (Gal 5,22–23).

Åndens første og fremste frukt er kjærlighet. Kjærligheten er også den kilden hvorfra all helliggjørelse og alle gode gjerninger flyter.

Hvordan kommer man da i besittelse av kjærligheten? Kan man få den ved alvorlig streben, forsetter, regler og bud? Er det ikke en allmenn regel at over kjærligheten kan ingen befale?

Kjærligheten til Gud oppstår kun der hvor et menneske har fått sine synder forlatt, sier Jesus i Luk 7,36–50. Den som er mye forlatt, elsker mye. Den som lite er tilgitt, elsker lite.

Den eneste måten å tenne kjærligheten i brann i Adams barns hjerter, sier Herren, er at han forlater dem alt hva de har gjort. Da vil de elske ham (Jer 31,31–34).

På samme måte er det med de øvrige av Åndens frukter. Apostelen nevner videre glede og fred. Kan vel virkelig glede skapes og fremmes ved lovbud og tvang? Nei, å glede seg i Gud, gledes over Frelseren – til

det kan intet menneske tvinge seg selv. En sann og virkelig fred i Gud kan heller ingen ta av seg selv, like lite som den indre hjertets godhet og mildhet som det her er tale om.

Intet av det som i egentlig forstand er Åndens verk, får jeg på annen måte enn ved å motta nåde og forlatelse, og – likesom synderinnen – gripes så sterkt av Frelserens kjærlighet at mitt hjerte derved smelter. Først da får jeg kjærlighet og de øvrige Åndens frukter i eie. Og dette skjer kun ved å *høre* i *tro*.

«I tro» – ja, vil nok noen si – «naturligvis tror jeg på Kristus, hvem gjør vel ikke det! Det er snarere når det gjelder det å leve som kristen at det skorter.»

Ved å tale slik beviser de bare at de ikke aner hva det vil si å tro på Kristus. De mener de tror på Kristus når de anser alt som står skrevet om ham i Skriften for sant. De mener de tror på Kristus når de anser alt han har gjort for oss som velgjort – og dermed ikke lenger ser noen grunn til å beskjeftige seg med evangeliet.

De har derimot all sin oppmerksomhet vendt mot seg selv. Lykkes det for dem å leve slik de synes de bør, finner de sin trøst i dette. Og faller de i en eller annen grov synd, griper de til anger, bønn og forsøk på forbedring for å få nåde og fred med Gud. Dette er jo visselig å tro på seg selv, selv om man teoretisk bekjenner seg til troen på Kristus.

Den som virkelig tror på Kristus, har hele sin sjels oppmerksomhet rettet mot ham. For en ekte kristen har blitt til skamme med seg selv og alt sitt eget, har lært å betrakte det alt som tap og skrap, og har i dypeste forstand Kristus som sitt alt: både sin rettferdighet og sin helliggjørelse.

Av og til frykter jeg riktignok for, vil en slik bekjenne, at jeg er for snar til å tro, at jeg igjen burde leve under lovens tvang for å få mer alvor og derved bli mer from. Men når jeg så tenker tilbake på de erfaringene jeg har gjort i denne sammenhengen, stemmer de nøyaktig overens med Skriftens Ord.

Så lenge jeg fortsatt gikk rundt som en lovtrell, var jeg i hjertets innerste kald overfor Gud. Jeg hadde ingen kjærlighet til ham og ingen indre lyst eller trang etter å gå på hans veier. I tillegg var det visse synder jeg fremdeles lå under for, og en fortærende uro gnagde stadig i mitt indre.

Da jeg derimot hadde lært Frelseren å kjenne og fått nåde til å tro forlatelse for mine synder, ble jeg fylt av en forunderlig lyst og kraft til det gode, en kjærlighet og iver som fikk alt jeg før hadde strevd med til å gå som en lek. Og på samme måte går det fremdeles alltid: fanges jeg inn under lovens åk, blir jeg kald og svak, men finner jeg freden i Kristus igjen, får jeg ny lyst og kraft til å gjøre det gode.

Ja, slik er en kristens erfaring. Og denne erfaringen stemmer med Skriften. Den fromhet og ånd som er skapt på en annen vei enn Skriften gir anvisninger om, er ikke av det rette slag. Og hvor lite kjenner de til den sanne troens kraft, de som mener at troen på Kristus er en hindring for helliggjørelsen! En virkelig kristen vet ingen annen vei til helliggjørelse enn å søke og motta Ånden, og ingen annen vei til å motta Ånden, enn å *høre i tro*.

Da en evangeliets forkynner ved en anledning ble spurt hvorfor han i sin forkynnelse talte så mye om Kristus og troen på ham, og så lite om helliggjørelse, svarte han: Fordi jeg ikke kjenner til noen bedre måte å forkynne helliggjørelse på. Eller for å uttrykke meg tydeligere: jeg vet ikke om noe bedre middel til å virke helliggjørelse enn «troens ord».

Forkynner jeg loven, så er det aldri med den tanken å skape helliggjørelse, men derimot erkjennelse av synd. Og forkynner jeg formaningens ord, tenker jeg med det, kun på å støtte og styrke en allerede eksisterende helliggjørelse hos de troende. Vil jeg skape helliggjørelse, da forkynner jeg ham, som er *gitt oss av Gud til helliggjørelse* (1 Kor 1,30).

På samme måte som når Paulus skriver: «Jeg er ved loven død for loven for å leve for Gud. Jeg er korsfestet med Kristus. Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg. Det liv jeg nå lever i kjødet, det lever jeg i troen på Guds Sønn, han som elsket meg og ga seg selv for meg» (Gal 2,19–20). «Mine brødre! Slik døde også dere fra loven … så vi kan bære frukt for Gud…vi tjener i Åndens nye vesen, ikke i bokstavens gamle vesen» (Rom 7,4.6).

Og merk deg dette: Så mye helliggjørelse du oppnår på denne veien, så mye sann helliggjørelse har du. Det gode vi gjør under lovens tvang er ikke helliggjørelse, men lovgjerninger. Og «alle de som holder seg til lovgjerninger, er under forbannelse» (Gal 3,10).

Det andre viktige spørsmålet er dette: Hvordan kan jeg vite at jeg har Guds Ånd i mitt hjerte?

Så lenge det kun er tale om å få del i Guds Ånd, tenker mange bare på Åndens virkninger, og så langt følger de lett med. De ser nemlig ikke for seg at saken er så stor som den i virkeligheten er. At Guds Ånd likefram skal ta bolig i våre hjerter, være hjemme der og herske, det virker både umulig og urimelig for dem.

Selv de troende stusser over det; de fatter det ikke og kan ikke med samme visshet tro det, slik de ser det forkynt i Guds Ord. Dels fordi de synes det er en altfor høytstående beboer til en så ussel bolig, og dels fordi de ofte ikke synes å kunne merke Åndens virkninger i seg, men snarere det motsatte: alt som er urent og ondt. Det krever derfor stor nåde fra Gud for å kunne tro noe så forunderlig stort. Skriften lærer uttrykkelig at enhver som tilhører Kristus, har Guds Ånd i seg.

«Men dere er ikke i kjødet, dere er i Ånden, så sant Guds Ånd bor i dere. Men om noen ikke har Kristi Ånd, da hører han ikke Kristus til.» (Rom 8,9). Se også vers 11, 15, og 16.

«Vet dere ikke at dere er Guds tempel, og at Guds Ånd bor i dere?» (1 Kor 3,16). Og i 1 Kor 6,19: «Eller vet dere ikke at deres legeme er et tempel for Den Hellige Ånd som bor i dere, og som dere har fått fra Gud? Dere tilhører ikke lenger dere selv.»

I 2 Kor 6,16: «Vi er jo den levende Guds tempel, som Gud har sagt: Jeg vil bo hos dem og ferdes iblant dem.»

Og Jesus har selv sagt: «Og jeg vil be Faderen, og han skal gi dere en annen talsmann, for at han skal være hos dere for evig, sannhetens Ånd, som verden ikke kan få, for den ser ham ikke og kjenner ham ikke. Dere kjenner ham, for han blir hos dere og skal være i dere» (Joh 14,16–17).

Siden Skriften slik har klarlagt den sannheten for oss, at Guds Ånd bor i de troendes hjerter, og at den som ikke har Kristi Ånd ikke hører ham til, blir det før nevnte spørsmålet høyst aktuelt:

Hvordan kan jeg vite at jeg har Guds Ånd? Hva skal jeg kjenne det på?

Her er det nødvendig å gå grundig, forsiktig og systematisk til verks, vise troskap mot Ordet, og ikke – som noen tilsynelatende tror de kan gjøre – hente svaret ut av løse luften, spekulere eller gjette seg til det.

Skriften taler bestandig kun på én og samme måte om hvordan det kan prøves, om et menneske har Guds Ånd eller ikke. Den taler om Åndens virkninger, Åndens frukt. Dette er det eneste sikre tegnet. Gud er ånd, usynlig, udefinerbar – kun i sitt verk kan han kjennes og skues. Vinden er også usynlig, men når vi ser trær begynne å svaie frem og tilbake, uten noen synlig påvirkning, da sier vi: «Se, det blåser!» Slik kan man også av Åndens virkninger se hvor den holder hus og hersker.

Åndens virkninger og Åndens frukt har vi delvis sett på i forbindelse med det forrige spørsmålet. Åndens frukt er «kjærlighet, glede, fred» osv. Vi vil nå samle alt som hører til Åndens verk under de to hovedbetegnelsene som Jesus selv har brukt for å omtale Den Hellige Ånd, og for å vise hva hans gjerning skulle være. I sin avskjedstale til disiplene, taler han gjentatte ganger om Den Hellige Ånd, og nevner ham med de to betydningsfulle navnene: *Talsmannen* og *Sannhetens Ånd*.

I navnet «Talsmannen» (Fortaler, hjelper, Trøster) ligger dette at Åndens gjerning på jorden, først er å vise oss Kristus i vår syndenød («han skal vitne om meg» – Joh 15,26), og derved tenne troens kjærlighet, glede og fred i våre hjerter. Deretter skal han i all vår nød stå oss bi, trøste og styrke oss, og «komme oss til hjelp i vår skrøpelighet… gå i forbønn for oss med sukk som ikke rommes i ord» (Rom 8,26).

Navnet «Sannhetens Ånd», betyr mer enn bare at Åndens trøst alltid har sin grunn i sannhet og varer evig, og at Ånden er hans ånd som kalles veien, *sannheten* og livet. Det betyr heller ikke bare at han er den som gjør sannheten kjent på jorden, ved å avsløre djevelens løgner og lære oss Guds vilje og beslutning angående vår frelse.

Navnet betyr også at det Ånden setter inn for å virke, er sannhet i hjertets innerste, sannhet i hele menneskets vesen. «Han skal veilede dere til hele sannheten», sa Jesus. Hele sannheten – altså ikke bare sannhet i læren, men også i hjerte og liv. I disse to navnene finner vi altså uttrykt hva Åndens gjerning og oppgave er.

Hvor nødvendig Den Hellige Ånd som Talsmann er for at vi i det hele tatt skal få livet i Kristus, kan vi både tale om ut fra egen erfaring og forstå i andres liv. Ingen kan (i sann tro) si «Jesus er Herre» uten ved Den Hellige Ånd. Selv om vi i Ordet har alt vi trenger å vite om Jesus til trøst og til frelse, er det alt sammen lukket, dødt og uten virkende

kraft, hvis ikke Den Hellige Ånd trer til, kaster lys over ordene og får vårt hjerte til å brenne.

Man kan lese og høre det herligste evangelium, men uten å fornemme dets kraft, uten at det skaper verken liv i Kristus, kjærlighet, tro eller fred. Når derimot Ånden gjør Ordet levende for hjertet, får man på en gang øye på en nåde så overveldende rik, at man undres på hvor man har hatt sine øyne, ettersom man ikke har fått syn for den før.

Dette er Åndens verk. Og den som har opplevd dette, for ham begynner fra nå av et helt nytt liv. Hans hjerte er fylt av kjærlighet, glede og fred. En egen ydmyk glede og lykke gir øynene glans. Hans tunge taler et nytt språk, og i hjertet bringer barnekårets ånd et inderlig, fortrolig samliv med Frelseren i stand.

Den troende trenger den samme Talsmannen fremdeles. For selv om han er født av Ånden og ånden er villig, har han fortsatt et kjød som er og forblir kjød, og som strider mot Ånden. Han lever dessuten i en verden som er farlig og ond, og har en fiende som bestandig legger planer for å bringe ham til fall. I en slik uavbrutt kamp er det umulig at han alltid vil kunne stå fast.

Når han da av menneskelig svakhet forsynder seg, mørkner det straks for hans trosblikk. Gud virker alvorlig, streng og fjern. Han forsøker å tro, å be og lese Guds Ord, men alt er like tørt, kraftløst, dødt og kaldt.

Men i hans indre høres det usigelige sukk. Med dette kommer Ånden ham til hjelp i hans skrøpelighet. Før det har gått en time, en dag eller kanskje noe lenger tid, åpner evangeliet seg for ham på nytt. Et ord rammer hans hjerte.

Ånden sier til ham: Vær ved godt mot! Vel har du syndet og var verdt å bli forkastet, men Gud vil ingen synders død. Han gjør ikke med oss etter våre synder – gjorde han det, ville ikke noe menneske bli frelst – men «så høyt som himmelen er over jorden, er hans miskunnhet mektig over oss» (Sal 103).

Om din synd er stor, så er din rettferdighet i Kristus enda mye større. Du er jo tross alt ikke døpt til deg selv, slik at du skulle bestå i din egen rettferdighet. Du er døpt til Kristus og dermed ikledd Kristus. Du skal bestå i hans rettferdighet alene.

På denne måten styrker og opprettholder Ånden stadig troen på Kristus i oss – den troen som er vårt liv. For «Åndens attrå er liv og fred».

I vårt trosliv kan det også av og til inntreffe langvarig tørke. Vi føler ingenting, og frykter for at livet skal dø fullstendig ut. Hvor ynkelig avmektige står vi ikke da – ute av stand til å endre noe.

Men da kommer Ånden oss til hjelp i vår skrøpelighet. Når vi leser Guds Ord, lytter til det eller taler med en venn om det, begynner vi på ny å kunne se hvordan Herrens fredspakt i Kristus tross alt står fast. Vi begynner på ny å kunne smake hans livsalige sødme. Og da får vi igjen liv og fred. «For Guds Ord, det hellige evangelium», sier Prætorius, «er en så nådefull forkynnelse, at det fører Den Hellige Ånd med seg når det leses, høres og betraktes – og spesielt i fellesskap med gudfryktige venner.»

Slik trøster og hjelper Den Hellige Ånd sine barn, også i enhver annen smerte og sorg her på jorden. I forfølgelse, i fattigdom, i sykdom og tidens øvrige vanskeligheter. Han lar oss komme i hu de kjære trøsteordene som ble talt av Jesus selv, av David med flere. Han minner oss om at som lemmer på Kristi legeme, må vi være forberedt på at verden har det samme sinnet overfor oss, som den hadde overfor ham. Vi må være forberedt på Satans listige angrep og finne oss i å være skyteskiver for hans glødende piler.

På den annen side, til vår trøst, minner Ånden oss om at selv om Satan og verden hater oss, så eier vi Guds vennskap, de hellige englers tjeneste og tusenvis av menneskers trofaste kjærlighet. Han minner oss også om, at de ondes hær kun skal rase for en tid, for så brått å gå til grunne, mens Gud derimot skal forvandle sine barns trengsel her nede til en evig og ubeskrivelig herlighet og glede. Ja, at «vår trengsel er kortvarig og lett, og virker for oss en evig fylde av herlighet i overmål på overmål» (2 Kor 4,17).

Til *Talsmannens* gjerning hører det også at han vekker og tilskynder oss til bønn, og gir oss nåde til å kunne tale fortrolig med Gud om alt som tynger oss. Derfor kalles han også «nådens og bønnens Ånd» (Sak 12,10).

Det fortelles om Luther, at han under sitt arbeid og sine kamper mot mørkets rike, ofte var så motløs og avmektig at han var nær ved å gi opp alt, og som han sa, «kaste nøklene for sin herres føtter», altså

si opp sin tjeneste hos ham. Men når han da bare en halv time hadde anledning til å være alene med Gud i bønn og styrke seg med Ordet, kunne han komme ut derfra igjen med et ansikt som strålte av glede, og nå var han ikke lenger den som ville gi tapt.

Den samme mektige trøst og kraft er ennå å hente fra samme sted for enhver kristen. Søker vi Talsmannen der hvor han har lovet å la seg finne, i evangeliet, i sakramentene og i bønnen, vil vi oppleve at det ikke er noen mangel på hjelp og kraft hos Gud. «Guds bekk», sier David, «er full av vann» (Sal 65,10).

Den Hellige Ånd er også *Sannhetens Ånd*. Han sørger for at det blir sannhet i vår gudsfrykt – at denne blir en indre virkelighet som utad preger vårt liv og vår ferd, og ikke bare fromme tanker og forestillinger, forsetter og ord. Mer spesifikt er det Åndens gjerning å gripe fatt i hjertets fineste, mest skjulte hykleri, og skape full oppriktighet og alvor i de troendes hjerter og liv. Dette er noe av det største og mest betydningsfulle Ånden utretter hos oss.

Vi vet at det som spesielt kjennetegner vår fordervede adamittiske natur, er hjertets dypt inngrodde hang til hykleri, dets ustadighet, selvbedrag, selvtillit og sikkerhet. «Svikefullt er hjertet, mer enn noe annet», sier Herren (Jer 17,9).

I det store og hele er det ingenting et menneske så gjerne vil tro, som sitt eget hjerte. Men se nå her hva Guds Ånd er i stand til å utrette. Hos mennesker som har kommet gjennom den smale porten og har begynt å leve det nye åndelige livet, er dette et særmerke: at de frykter for at de hemmelig i hjertet huser et slags finere hykleri og slik bedrar seg selv. De våger ikke med visshet å tro på det de innerst inne vet med seg selv.

Hos mange av Skriftens hellige ser vi det samme. Da Jesus sa til de tolv: «En av dere kommer til å forråde meg», ble de trofaste disiplene «meget bedrøvet», og begynte hver især å spørre ham: «Det er vel ikke meg, Herre?» De hadde tydeligvis en mistillit til sitt eget hjerte, mens Judas, som siden viste seg å være den det ble siktet til, satt der fullstendig rolig og fattet, uten å la seg merke med noe.

Samme mistro til seg selv ser vi hos David når han ber: «Ransak meg, Gud, og kjenn mitt hjerte! Prøv meg og kjenn mine mangfoldige tanker, se om jeg er på fortapelsens vei, og led meg på evighetens vei!» (Sal 139,23–24).

Når et menneske ikke tør stole eller tro på seg selv, men er så redd for hemmelig falskhet i ånden, at han roper til Gud om klarhet over sin stilling, og i tillegg er villig til å la seg dømme og rettlede av Ordet, da har visselig Sannhetens Ånd virket i ham den rette oppriktigheten, så langt det er mulig på denne jord.

Samme gjerning utøver fremdeles Sannhetens Ånd i de troendes hjerter. Så årvåkent holder han vakt i sin bolig, at intet ondt får lov til å vise seg der, uten at det straks blir påtalt og straffet.

Opplever vi ikke daglig noe av dette? Ting som intet menneske ser eller anser som ondt eller farlig – selv om Ordet stempler det som synd – ting som verken vår forstand eller vår naturlige samvittighet reagerer på, slikt blir øyeblikkelig påtalt og dømt av Ånden hos en kristen.

I særdeleshet ivrer Ånden for ydmykhet, kjærlighet og renhet, og får oss til å stanse med det samme han merker det motsatte i oss. Vi forferdes, vi gripes av anger og skamfølelse, og roper til Gud om forlatelse og frelse. Gjør vi ikke dette og vil vi ikke bøye oss for Ånden, men gir synden rom, blir følgen bare den at vi må lide desto mer, dels fordi fienden også innfinner seg og vil fordømme oss fullstendig og binde oss i trelldom og vantro.

På denne måten blir det for en kristen umulig å leve i noen synd. Han er bestandig «naglet til korset» som Paulus taler om i Rom 6,6. Vil han gi kjødet frihet og ikke holde seg stille på korset, må han lide desto mer. Dette er et verk av Sannhetens Ånd, den rene, hellige Ånd som bor i vårt hjerte.

«Og i sannhet», sier Prætorius, «hvis ikke Herren slik la et bissel i munnen på synden, ville den snart, som en kåt og villstyrlig hest, ta makten selv fra de mest oppriktige kristne og kaste dem til jorden så ettertrykkelig, at de alle sine dager skulle beholde merkene etter det. Hvilket også, ved Guds vise tilskikkelse, skjer så mange ganger, for at hans barn må lære ydmykhet og kunne gi råd og veiledning til andre.»

Endelig kalles også Ånden Sannhetens Ånd fordi det er med sannheten som våpen han – i uavbrutt strid med «løgnens far» – utfører sin gjerning. Han gjør de guddommelige sannhetens skatter tilgjengelige for oss og bevarer oss i denne sannhet mot alle fremmede og villedende røster.

Fører disse oss ut i forvirring og mørke, kommer Ånden oss til hjelp i vår skrøpelighet, og gir oss i løpet av kort tid en slik innsikt i Ordet, at alt som ikke stemmer overens med læren om Kristus, blåses bort som agner for vinden, «når Herrens ånde blåser på det». Vi blir da stående ved det gamle, enkle troens ord, ved hvilket vi en gang ble frelst og forløst. Sannhetens Ånd skal veilede oss til «hele sannheten» (Joh 16,13).

Etter at vi nå har sett hva som kjennetegner Åndens gjerning i vårt hjerte, er dermed også svaret gitt på spørsmålet: *Hvordan kan jeg vite at jeg har Guds Ånd i mitt hjerte*?

Vi bør som det første tenke over hvilken salighet, lykke og ære det er for et menneske, at Guds Ånd har tatt bolig i dets hjerte. Tenk for en nåde og ære, *at samme Ånd bor i oss som i Gud!* Og tenk for en trøst: Gud må nøye kjenne til alt som hviler på oss, og alt som tynger og engster vårt hjerte, når hans egen Ånd bor i oss.

Dernest bør vi også tenke over hvilken alvorlig advarsel som ligger i dette. En advarsel mot all lettsindig og syndig oppførsel, som kan vanhellige det legemet og de lemmer som er Herrens tempel. En kristen burde ikke et eneste øyeblikk glemme hvilken høytstående gjest han har boende i seg – at han ikke ved gudløst vesen eller manglende lydighet skal bedrøve eller drive bort Ånden.

«Dersom noen ødelegger Guds tempel», sier Paulus, «da skal Gud ødelegge ham. For Guds tempel er hellig, og det er dere» (1 Kor 3,16–17). Alene det å la likegyldige ting oppta tanker og tale, når man i stedet i sitt hjerte kunne tale med herlighetens Herre, er en høyst betenkelig ting. «Gjør ikke Guds Hellige Ånd sorg» (Ef 4,30).

Og til slutt: måtte dog alle kristne, med tanke på tidens alvor og spesielle karakter, være trofaste i å be om Den Hellige Ånd – for seg selv personlig og for hele Guds kirke! Uten Guds Ånd vil enhver åndelig plantning legges øde og dø bort, og ethvert åndelig arbeid bli meningsløst og tomt. Våk og be!

Det ligger en forunderlig trøst i å vite at Jesus, når det gjelder bønnen om Den Hellige Ånd, har gitt oss et særlig løfte, idet han sa: «Hvis da dere som er onde, vet å gi barna deres gode gaver, hvor mye mer skal da den himmelske Far gi Den Hellige Ånd til dem som ber ham» (Luk 11,13).

Vær brennende i ånden – Åp 3,14–21

Vær brennende i ånden! Over dette emnet skal mange hjertets tanker bli åpenbart. Vi taler her kun om dem som vil være kristne. Måtte Herren selv gi hver enkelt det de behøver – om mulig, at de lettsindige og sikre måtte vekkes til besinnelse, de forsagte og trellbundne trøstes og frigjøres, og de sløve og søvnige oppflammes til ny iver.

Vi skal nå sammen lese et brev fra Herren Kristus selv, og stanse ved de enkelte tankene i brevet. Dette er et brev av en slik kraft og med et så majestetisk innhold, at enhver som ikke er aldeles forherdet, enhver som ikke allerede har «gjort en pakt med døden og et forbund med dødsriket» (Jes 28,15), burde stanse opp til selvransakelse. Brevet er stilet til engelen for menigheten i Laodikea og lyder som følger:

«Og skriv til engelen for menigheten i Laodikea: Dette sier han som er Amen, det trofaste og sannferdige vitne, opphavet til Guds skaperverk:
Jeg vet om dine gjerninger, at du verken er kald eller varm. Det hadde vært godt om du var kald eller varm. Men fordi du er lunken, og verken kald eller varm, vil jeg spy deg ut av min munn.
Fordi du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød – og du vet ikke at du er ussel og ynkelig og fattig og blind og naken, så råder jeg deg at du kjøper av meg: Gull, lutret i ild, for at du kan bli rik, og hvite klær, for at du kan være kledd i dem og din nakenhets skam ikke skal bli stilt til skue, og øyensalve til å salve dine øyne med, for at du kan se. Alle dem jeg elsker, dem refser og tukter jeg. Derfor, ta det alvorlig og omvend deg! Se, jeg står for døren og banker. Om noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham og holde natt-

verd med ham, og han med meg. Den som seirer, ham vil jeg gi å sitte med meg på min trone, likesom jeg òg har seiret og har satt meg med min Far på hans trone. Den som har øre, han høre hva Ånden sier til menighetene!» (Åp 3,14–21).

Her taler den milde Frelser, fylt av en brennende nidkjærhet. Og som den forklarede konge, bruker han høye og majestetiske ord. «Engelen for menigheten» er menighetens forstander eller lærer. Engel betyr sendebud, og ordets forkynnere er «sendebud i Kristi sted» (2 Kor 5,20), «fredsbudene» (Jes 33,17). Men Herren «gjør ikke forskjell på folk». Brevet henvender seg til alle mennesker, for samme forhold faller alltid inn under samme dom.

Videre kaller Herren seg selv «Amen, det trofaste og sannferdige vitne». Han vil dermed minne om og slå fast at det han sier er en evig og urokkelig kjennelse i saken. Og når han føyer til: «opphavet til Guds skaperverk», vil han dermed si: Jeg er den evige Gud, den som har skapt alt og har all makt i himmel og på jord. Mine dommer og hjemsøkelser kan intet menneske unngå. Jeg er den du en gang skal møte til den siste og avgjørende dom.

Disse og lignende betegnelser og påminnelser vil Herren i særdeleshet bruke når han taler til de lunkne, fordi det er nettopp det som er kjennetegnet på lunkenhet, at den ikke vil tro eller akte på det som taler til trussel eller dom.

Og nå til saken: «Jeg vet om dine gjerninger, at du verken er kald eller varm. Det hadde vært godt om du var kald eller varm. Men fordi du er lunken, og verken kald eller varm, vil jeg spy deg ut av min munn.»

Hovedsaken her blir å undersøke hva lunkenhet er, altså hva Jesus mener med det å være lunken. Her vil vi gå veldig varsomt til verks, for på den ene side ikke å såre og uroe dem som Herren snarere vil trøste. På den andre siden vil vi at de lunkne om mulig skal kjenne seg igjen og, mens det er tid, vende om og gjøre bot.

I denne Herrens tale om de lunkne er det noe som alle ser og forstår, men også noe som kun få finner frem til.

Enhver vil forstå, at når Herren sier: «Du er verken kald eller varm», så mener han: «Du er ikke et alminnelig verdensmenneske, likegyldig og fremmed for åndelige spørsmål. Du kjenner mine veier, du taler mitt ord og du lærer andre. Men du er heller ikke «varm».

Ditt hjerte er ikke oppriktig overfor meg. Den rette kjærlighet, livet og omgangen med meg, mangler du. Du foretrekker mer å tale *om meg*, enn *med meg*. Du foretrekker mer å beskjeftige deg med andres sjelsanliggender enn med dine egne.»

Hva det vil si å være kald, det ser vi på verden, i dens jordiske vesen, likegyldig for alt åndelig. Hva det er å være varm, det ser vi på slike kristne, som i hele sitt vesen er innstilt på kun det ene: Kristus og nåden i ham. Disse, når de er aller mest glade, da er det Frelserens vennskap de gleder seg over, og når sorgen er dypest, da er det deres synd og savnet av Frelserens vennskap som volder dem sorg. Dette vil ingen ha vanskelig for å forstå.

Men i anvendelsen av dette, oppstår det et vanskelig spørsmål. Når en kristen – frarøvet den følbare nåden og med stadig klarere syn for sin usselhet – sukker og klager over sin forferdelige kulde og sløvhet: han kan ikke elske sin Frelser som han ville, han kan ikke be med samme varme som før, han plages av fristelser og syndige tanker, er adspredt, forsømmelig og fattig på kjærlighet – hva er da mer naturlig enn at han her, i Jesu tale om de lunkne, finner seg selv beskrevet?

Han synes at han ikke er fullstendig kald, men han er heller ikke virkelig varm – hvilken annen mulighet er det da tilbake enn at han er lunken?

Hva skal vi svare til dette? Er det virkelig en slik sjelstilstand Herren beskriver her? Gud være lovet at han selv har nærmere forklart hva som er kjennetegnet på de lunkne. Ellers hadde vi alle måttet fortvile over denne talen.

I det følgende vers forklarer Herren hvordan lunkenheten ytrer seg hos mennesker. Det lyder som følger:

«Fordi du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød - og du vet ikke at du er ussel og ynkelig og fattig og blind og naken, så råder jeg deg…»

Se, på dette kjennes de lunkne, de som Herren vil spy ut av sin munn! Det ser ut som om de svake, redde, men av hjertet oppriktige sjeler, ofte blir så bestyrtet over vers 16 at vers 17 ikke når inn til deres bevissthet. Herren sier jo uttrykkelig hva som kjennetegner den lunkne: «Du er lunken – for du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød.»

Ordene «du sier» sikter ikke bare til munnens tale – de fleste vil nok være for kloke til å si slikt rett ut – men til hjertets innerste tanker og behov. «Du er rik», det vil si, du er i ditt stille sinn særdeles godt tilfreds med deg selv.

Dette er derfor et tegn som mer enn noe annet åpenbarer hvordan det står til med vårt hjerte. Ellers er det ofte umulig å kjenne seg selv, om man virkelig har Guds Ånd og har erfart ordets rette kraft i sitt hjerte. De sanne kristne har mer enn nok av mangler og brist, og de falske kristne har mye som ligner åndelig liv.

Det kan for en kristen komme så langt at han, i menneskers øyne, kan se ut som om han er frafallen og åndelig død. Da vil den svake gnisten av åndelig liv hos en slik som regel kun oppdages, ved at han tross alt lider under og beklager sin tilstand, og lengter etter å leve et rikere og fullere troens liv.

Det er ikke til slike elendige, Herren sier at han vil spy dem ut av sin munn. Tvert imot sier han: «Det knekkede rør skal han ikke knuse, og den rykende veke skal han ikke slokke… de nedbrutte vil jeg forbinde, og de syke vil jeg styrke» (Jes 42,3; Esek 34,16).

Det er andre kristne, som i mangt og meget – i tale og gjerning, bønn og tro – står fram som lysende eksempler. I menneskers øyne ser de alt annet enn lunkne ut. Men de er samtidig så utmerket tilfreds med seg selv. De er fullstendig fri fra alle disse bekymringene over seg selv, som de svakere kristne har å dra med. Og se – dette ene viser med usvikelig sikkerhet at det ikke står rett til med deres gudsliv. De er lunkne.

En lunken person kan riktignok av og til – for en eller annen grov synds skyld – bli nedslått over seg selv og det han har gjort, særlig dersom dette har gått ut over omdømmet hans blant mennesker. Men normalt er han tilfreds med seg selv, ubrutt og stolt. Dette er det Jesus har stilt opp som lunkenhetens kjennetegn.

Jesus har sagt det tydelig og klart, derfor er det ikke til å endre. Det ligger dessuten i selve sakens natur, at ingen virkelig våken kristen i lengden får lov til å være tilfreds med seg selv. En kristen er et menneske som Den Hellige Ånd har tatt bolig i, og det er umulig at ikke Guds Ånd vil finne mye hos ham å dømme og straffe. Hvordan skulle han da kunne være tilfreds med seg selv?

Men den lunknes tilstand blir åpenbar også ved visse ytre tegn, som vitner om hans åndelige frafall. Menighetens engel i Efesus har, så vidt vi kan skjønne, en gang vært en varm og oppriktig kristen. Den gang eide han noe han mangler nå. Det Jesus savner hos ham er «den første kjærlighet». At han med dette ikke bare mener de første varme følelsene, er klart. Han sier jo: «Gjør de første gjerninger!» Jeg savner hos deg den opprinnelige kraften og oppriktigheten, kjærlighetens nidkjærhet og alvor som du hadde i den første tiden.

I hva har så disse gjerningene bestått?

Her kan enhver bare tenke tilbake på hvordan det var i den første tiden av hans eget kristenliv. Var det for eksempel ikke slik, at kom det noe mellom deg og din bror, så var du villig til å erkjenne din feil, selv ta skylden og be om tilgivelse? Hadde du vantro bekjente eller pårørende, kunne du ikke tie – du måtte i kjærlighet tale med dem, advare og formane dem og be for dem.

Hadde du anledning til å pleie samfunn med brødre og søstre i troen, så var disse like kjære og uunnværlige for deg som dine biologiske søsken. Hadde du syndet, gikk du straks i enerom for å be din Frelser om forlatelse. Og når ditt hjerte igjen var trøstet, førte du likeledes i enerom fortrolige samtaler med Frelseren.

Har du det ikke lenger på denne måten, så se med alvor på hva det betyr! Herren sier: «Husk derfor hva du er falt fra. Omvend deg.» Kan du fremdeles rolig og ubekymret la det stå til, så er det ingen tvil: du er lunken. Hvis du derimot ser med bekymring på den tilstand av kulde og likegyldighet du befinner deg i, og søker nåde og forbedring på ny, da er det håp.

Men dessverre – nettopp dette er det karakteristiske for lunkenheten, at de ikke kan innse sin egen situasjon eller nære noen frykt. På dem bekreftes det Luther sier: «De som ikke har grunn til å frykte, de frykter, men de som har all grunn til å frykte, de frykter ikke.»

Selv om de føler seg rammet av Guds Ord, er de ikke i stand til å ta det til hjerte og omvende seg, men slår det hurtig fra seg og trøster seg med en eller annen lettkjøpt trøst. «Gudsfrykt er ikke for deres øyne» (Rom 3,18). De ønsker å få sove i ro, men Herrens dom slumrer ikke. Den henger fremdeles over hodet på dem: «Fordi du er lunken, og verken kald eller varm, vil jeg spy deg ut av min munn.»

Dette er et forferdelig ord! Herren gir med dette til kjenne at han vemmes ved de lunkne, slik man vemmes ved lunkent vann. Gid du heller var kald eller varm! Med den kunnskapen og den gudsfrykten du har, pådrar du deg bare en desto hardere dom. Det ville også være bedre for dine medmennesker om du helt sa fra deg kristennavnet og holdt lag med de gudløse. På denne måten ville du ikke forføre så mange.

Er du en av de ledende i menigheten, en ordets forkynner kanskje, da har du manges øyne hvilende på deg. Forkynner du nå om søndagen fromt og varmt, mens du for øvrig, uken igjennom, viser fram et kjødelig og verdslig, uåndelig og forfengelig sinn – kanskje til og med er egennyttig, gjerrig, hovmodig og rask til vrede – da blir du med dette til anstøt for de enfoldige sjelene som er vitne til det. Slik blir du skyld i deres evige ulykke.

Hør, hva Herren sier: «Hva har du med å fortelle om mine lover og ta min pakt i din munn? Du hater jo tukt og kaster mine ord bak deg» (Sal 50,16–17).

Disse ordene har noe å si til alle som stundom fører kristelig tale, men ikke i sitt vesen beviser noen gudsfryktens kraft. Det er nettopp slikt hykleri som får Herren til å si: «Jeg vil spy deg ut av min munn!»

Men hva er nå Herrens vilje og tanke med de lunkne? Er det ingen nåde å vente for dem?

Hør, hva han sier videre – og se hans guddommelige barmhjertighet i det: «Jeg råder deg at du kjøper av meg: Gull, lutret i ild, for at du kan bli rik, og hvite klær, for at du kan være kledd i dem og din nakenhets skam ikke skal bli stilt til skue, og øyensalve til å salve dine øyne med, for at du kan se. Alle dem jeg elsker, dem refser og tukter jeg. Derfor, ta det alvorlig og omvend deg!»

Dette må vel sies å være en nådig tukt – Herren slår et «venneslag». Lar en lunken seg advare og kommer i bekymring for sin tilstand, blir han ikke stengt ute fra nåden. Han kan komme og motta alt fritt og for intet.

Dette er også et ord for mange som ikke har vært lunkne, men som går som elendige treller under loven – ja, et ord også til kristne som vel hundre ganger har trodd og smakt Herrens liflige sødme, men som alltid på ny dras bort derfra av en lovbundet ånd. Til dem alle lyder det her: «Jeg råder deg at du kjøper Gull av meg!»

«Kjøpe» – hvordan? Jo, sier Herren: «Nå vel, alle dere som tørster, kom til vannene! Og dere som ingen penger har, kom, kjøp og et, ja kom, kjøp uten penger og uten betaling vin og melk!» (Jes 55,1). Det er et kjøp av denne typen Herren taler om her, når han sier: «Jeg råder deg at du kjøper gull av meg.» Visst taler han i en halvt bebreidende, alvorlig tone, men desto lifligere klinger hans ord.

Hva mener da Herren med det «gull» han tilbyr her? Noen har ment at det er troen – en oppfatning som grunner seg på 1 Pet 1,7. Men dette kan ikke være riktig, da det slett ikke passer her. Troen er her betegnet med selve det å kjøpe. Gullet som skal kjøpes, selve rikdommen som troen begjærer å få del i, er Kristi dyrebare blod, hele Kristi fullbrakte verk, lutret og prøvd i lidelsens ild.

«Dere vet», sier Peter i det samme kapittel, «at det ikke var med forgjengelige ting, med sølv eller gull, dere ble kjøpt fri fra den dårlige ferd som var arvet fra fedrene, men med Kristi dyrebare blod, som blodet av et feilfritt og lyteløst lam» (1 Pet 1,18–19).

Dette blod, Kristi utgytte blod, er den eneste rikdommen en fattig synder eier. Selve troen er ikke den rikdommen som gjelder for Gud. Den som vil bestå for Gud, for ham er det ikke nok at han møter fram med sin tro eller sin anger, sin bønn, sin kjærlighet og sin ydmykhet. For ikke engang dette, som er virket i oss av Den Hellige Ånd, kan bestå i dommens ildprøve.

Den som vil bestå for Guds dom og kalles «rik» for Gud, må ha noe høyere og mer fullkomment å møte fram med: nemlig det gull som allerede på forhånd er lutret og har stått sin prøve for Guds dom. Og dette er alene Kristi egen rettferdighet – som også fullt ut og til evig tid kan bestå for Gud.

Tenk da med alvor over verdien av det gull Kristus tilbyr her. Du er syndig og fattig, du skylder ti tusen talenter, du har syndet så ofte, så grovt og så utilbørlig – men legg all denne elendigheten i den ene vektskålen og Guds Sønns blod i den andre, og se hva som veier mest!

«Når jeg betaler min skyld med Kristi blod», sier Lütkemann, «er det som om jeg betalte en gjeld på en krone med en million.» Det er sterke ord, men likevel altfor svake til å beskrive en så stor sak. For med Kristi blod kan dog intet på jorden sammenlignes. Det gjelder for Gud mer enn himmel og jord.

Gud selv sier til enhver synder som vil komme til hans nådestol: «Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull» (Jes 1,18). Og Jesus sier her til den mest uverdige, den som har falt ut av sin tidligere nådestand: «Jeg råder deg at du kjøper av meg: Gull, lutret i ild, for at du kan bli rik». Altså ikke bare skyldfri, men rik – alene ved dette gullet.

Men slik som dette blod en evighet lang skal være temaet for de frelstes alltid nye sang, slik vil emnet heller aldri bli uttømt. Av enhver kristen vil det daglig bli tatt fram på nytt og betraktet.

Hva som menes med «hvite klær» er det talt om så klart i Guds Ord at ingen ulike meninger med hensyn til dette har oppstått. «For det fine linet er de helliges rettferdige gjerninger», heter det i Åp 19,8. Og hva denne rettferdigheten består i, forklarer en av himmelens eldste i kapittel 7,14-15: «De har vasket sine kapper og gjort dem hvite i Lammets blod». Derfor er de for Guds trone.

Det doble uttrykket «gull» og «hvite klær» betegner for så vidt bare to sider av samme sak. Gullet betegner at skylden blir tatt bort, og de hvite klærne tilegnelsen av Kristi fortjeneste. Med andre ord: Ikke bare er våre synder slettet ut, vi er også ved troen iført en rettferdighet som vi eier Guds yndest og velbehag i.

Denne rettferdighetskledningen er omtalt flere steder i Skriften. Jesus kaller den i Luk 15 for «den beste kledningen», som den fortapte sønn ble prydet med så snart han hadde vendt hjem til sin far. Esekiel taler i kapittel 16 om at «kledningen var av fint lin og silke og brodert tøy». Jesaja kaller den i kapittel 61,10 med tydelige navn som «frelsens drakt» og «rettferdighetens kappe».

Skulle vel alt dette bare være ord og bilder – uten noe motsvar i virkeligheten? Når Jesus taler om «hvite klær» som fås av ham, og om «den beste kledningen» som en synder skal ikles, så må han jo vite hva han sier. Det må finnes en rettferdighet som ikke er hos oss, men som skjenkes og «tilregnes» – slik Skriften så uttrykkelig sier det.

Hvor forferdelig er det da ikke med denne vantroen, som ikke tillater oss å se denne Herrens herlighet, men bestandig vender vårt blikk mot oss selv og vår egen urenhet! Som om Skriften skulle ha sagt at vi skulle ha vår rettferdighet i oss selv. Man skulle kunne ønske seg døden for å unslippe den bestandige plagen som vantroen er.

Når nå Jesus har sagt at selv den lunkne skal bli rik, bare han kjøper gull av ham, og at hans nakenhets skam ikke skal bli stilt til skue, bare han blir iført de hvite klær, skulle vi da ikke rope av fryd, forbanne all selvrettferdighet og vantro, være evig frie og glade, og synge Lammets pris som har kjøpt oss til Gud med sitt blod!

Men her tør kanskje en eller annen å sukke: «Ja, var jeg bare i stand til det Herren her oppfordrer til. 'Å kjøpe' – det er jo å be og tro – om jeg bare var i stand til dette!»

For en forvendt og svikefull ting hjertet dog er, som til og med kan gjøre det som skulle tjene til hjelp og trøst til et problem og en hindring! Å kjøpe betyr her, sier Skriften, å «kjøpe uten betaling og uten vederlag». «Den som tørster», sier Jesus, «han får komme! Og den som vil, han får ta livets vann for intet!» (Åp 22,17).

Alene ved det at du vil komme og ikke kan klare deg uten nåden, har du gitt tilstrekkelig uttrykk for din nød og din trang. Kan du unnvære nåden, så gå! Men er det om å gjøre for deg å få den, så kom så godt du kan. Se ikke på måten det skjer på, men se på Herrens hjertelag overfor deg.

Kvinnen som bare rørte ved Jesu kappe, fikk straks det hun søkte. Den spedalske som ba: «Herre! Om du vil, så kan du gjøre meg ren» (Matt 8,2), fikk på sin korte bønn umiddelbart svaret: «Jeg vil, bli ren!» Den lamme hadde ikke nådd til å forme sitt hjertes bønn i ord før Jesus sa: «Vær frimodig, sønn! Dine synder er deg forlatt!» (Matt 9,2). Bønnen til røveren på korset var kort, men svaret han fikk, var ufattelig stort.

Kan du be mer enn disse, så be! Men kan du det ikke, er du likevel skyldig å tro at Herren vil høre din bønn.

Men, sier du, troen er jo noe Gud må virke i et menneske! Jeg føler jo bestandig på hvor umulig det er for meg å få dette inn i hjertet, slik at det skaper liv og gjør meg brennende i ånden.

Ja, nettopp! Troen er Guds verk. Det skal du være glad for! Gud skal ikke nekte deg troens gave, om du bare kommer dit at du intet annet vil eller begjærer, enn å få troen skjenket som en gave fra Gud. Da er allerede den første trosgnisten tent, og den skal snart bli større. For hør, hva Herren sier til slutt:

«Jeg råder deg at du kjøper av meg … øyensalve til å salve dine øyne med, for at du kan se.»

Det er øyensalven som mangler. Det er på den alt beror. Ble bare våre øyne åpnet – for vår egen nød og for Kristi fullbrakte verk – skulle straks alt bli godt. Vi skulle rope det ut: «Det er nok, det er evig nok! Tilgi meg Gud at jeg ikke har trodd det før – nå kan jeg ikke la være å tro!»

Det «gull» som tilbys, Jesu dyrebare blod, er mer enn tilstrekkelig for alle. De «hvite klær» skjuler og dekker alt hos meg, også min usle tro og min skrøpelige bønn. «Du, du alene er verdig all ære og pris, du som har kjøpt oss til Gud med ditt blod!»

Og se – da er den lunkne og den kalde blitt brennende i ånden. Men dette er også den eneste måten å bli det på.

Om Carl Olof Rosenius

1816–1868

Carl Olof Rosenius (1816–1868) var en svensk lekpredikant og forfatter, og en av de viktigste skikkelsene i den nyevangeliske vekkelsen i Norden. Han var prestesønn fra Västerbotten og begynte å studere teologi i Uppsala, men ble i stedet predikant i Stockholm.

Fra 1842 og resten av livet redigerte han bladet *Pietisten*. Der skrev han artikler og betraktninger om lov og evangelium, om rettferdiggjørelsen ved tro og om livet i Guds nåde. Han var også med på å grunnlegge Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen i 1856.

Skriftene hans ble lest i hjem og bedehus over hele Skandinavia, og de fikk stor betydning for lekmannsbevegelsen i Norge. Artiklene her er oversatt fra den danske utgaven av hans samlede skrifter.